

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA TRIBUNALULUI (Camera a treia extinsă)

28 martie 2019*

„Concurență – Înțelegeri – Piața europeană a abrazivilor din oțel – Decizie prin care se constată o încălcare a articolului 101 TFUE și a articolului 53 din Acordul privind SEE – Coordonarea prețurilor pe întregul teritoriu al SEE – Procedură «hibrid» decalată cronologic – Presumpția de nevinovăție – Principiul imparțialității – Carta drepturilor fundamentale – Dovada încălcării – Încălcare unică și continuă – Restrângerea concurenței prin obiect – Durata încălcării – Amendă – Adaptare excepțională a cuantumului de bază – Obligația de motivare – Proportionalitate – Egalitate de tratament – Competență de fond”

În cauza T-433/16,

Pometon SpA, cu sediul în Maerne di Martellago (Italia), reprezentată de E. Fabrizi, de V. Veneziano și de A. Molinaro, avocați,

reclamantă,

împotriva

Comisiei Europene, reprezentată de P. Rossi și de B. Mongin, în calitate de agenți,

pârâtă,

având ca obiect o cerere întemeiată pe articolul 263 TFUE, prin care se solicită anularea Deciziei C(2016) 3121 final a Comisiei din 25 mai 2016 privind o procedură inițiată în temeiul articolului 101 TFUE și al articolului 53 din Acordul privind SEE (Cazul AT.39792 – Abrazivi din oțel),

TRIBUNALUL (Camera a treia extinsă),

compus din domnii S. Frimodt Nielsen, președinte, V. Kreuzschitz și I. S. Forrester, doamna N. Póltorak și domnul E. Perillo (raportor), judecători,

grefier: domnul J. Palacio González, administrator principal,

având în vedere faza scrisă a procedurii și în urma ședinței din 31 mai 2018,

pronunță prezenta

* Limba de procedură: italiana.

Hotărâre

I. Istoricul cauzei

- 1 Reclamanta, Pometon SpA, este o întreprindere italiană specializată în prelucrarea metalelor. Ea a fost activă pe piața abrazivilor din oțel până la 16 mai 2007, dată la care a vândut ramura sa de activitate din acest sector unuia dintre concurenții săi, societatea franceză Winoa SA. La acea dată, activitatea sus-menționată a reclamantei a fost efectiv transferată societății Pometon Abrasives Srl, deținută de grupul Winoa.
- 2 Abrazivii din oțel (denumiți în continuare „abrazivi”) sunt particule fine de oțel, de formă rotundă (alice sferice din oțel – steel shot) sau unghiulară (alice colțuroase din oțel – steel grit), care se utilizează, în principal, în sectorul siderurgic, în sectorul automobilelor, în sectorul metalurgic, în sectorul petrochimic și în sectorul tăierii pietrelor. Acești abrazivi se produc din reziduuri de deșeuri de oțel.
- 3 Prin Decizia C(2016) 3121 final din 25 mai 2016 privind o procedură inițiată în temeiul articolului 101 TFUE și al articolului 53 din Acordul privind SEE (Cazul AT.39792 – Abrazivi din oțel, denumită în continuare „decizia atacată”), Comisia Europeană a reținut că, în perioada cuprinsă între 3 octombrie 2003 și 16 mai 2007, reclamanta a participat, fie în mod direct, fie prin intermediul reprezentanților săi sau al reprezentanților a două dintre filialele sale, Pometon España SA și Pometon Deutschland GmbH, la o înțelegere care consta în acorduri sau în practici concertate cu alte patru întreprinderi, și anume grupul american Ervin Industries Inc. (denumit în continuare „Ervin”), societatea franceză Winoa SA (denumită în continuare „Winoa”), precum și societățile germane MTS GmbH și Würth GmbH, prin care se urmărea în esență coordonarea prețurilor abrazivilor pe întregul teritoriu al Spațiului Economic European (denumit în continuare „SEE”). Reclamanta și cele două filiale sus-menționate ale acesteia sunt denumite împreună, în continuare, „Pometon”.

A. Faza de investigare și deschiderea procedurii

- 4 La 13 aprilie 2010, Ervin a solicitat imunitate la amenzi în temeiul Comunicării Comisiei privind imunitatea la amenzi și reducerea cuantumului amenzilor în cauzele referitoare la înțelegeri (JO 2006, C 298, p. 17, Ediție specială, 08/vol. 5, p. 3).
- 5 În urma acestei cereri, Ervin a făcut declarații orale și a prezentat mijloace de probă scrise. La 31 mai 2010, Comisia i-a acordat imunitate condiționată în temeiul punctului 8 litera (a) din comunicarea menționată.
- 6 În perioada 15-17 iunie 2010, Comisia a efectuat inspecții neanunțate în incintele mai multor producători de abrazivi, printre care figura Pometon. Ulterior, ea a trimis mai multe solicitări de informații întreprinderilor care erau, în opinia sa, părți la înțelegere.
- 7 La 16 ianuarie 2013, Comisia, în conformitate cu articolul 2 din Regulamentul (CE) nr. 773/2004 din 7 aprilie 2004 privind desfășurarea procedurilor puse în aplicare de Comisie în temeiul articolelor [101] și [102 TFUE] (JO 2004, L 123, p. 18, Ediție specială, 08/vol. 1, p. 242), a inițiat procedura de investigare prevăzută la articolul 11 alineatul (6) din Regulamentul (CE) nr. 1/2003 al Consiliului din 16 decembrie 2002 privind punerea în aplicare a normelor de concurență prevăzute la articolele [101] și [102 TFUE] (JO 2003, L 1, p. 1, Ediție specială, 08/vol. 1, p. 167) împotriva Pometon și a celorlalți patru participanți la înțelegere (Ervin, Winoa, MTS și Würth). Ea a stabilit un termen în care acestea pot indica în scris că sunt în măsură să se angajeze în discuții de tranzacționare, în conformitate cu articolul 10a alineatul (1) din Regulamentul nr. 773/2004.

B. Procedura de tranzacție și alegerea Pometon de a se retrage din această procedură

- 8 Cele cinci părți la presupusa înțelegere și-au exprimat voința de a se angaja în discuții de tranzacționare. Astfel, din februarie până în decembrie 2013, au avut loc trei cicluri de reuniuni bilaterale între Comisie și părțile la înțelegere, în cursul cărora le-au fost prezentate esența obiecțiunilor, precum și probele care stau la baza acestora. Comisia a comunicat fiecărei părți la înțelegere nivelul amenziilor potențiale care o privesc.
- 9 În luna ianuarie 2014, întreprinderile în cauză au prezentat propunerile lor de tranzacționare în termenul stabilit, cu excepția reclamantei, care a decis să se retragă din această procedură. Astfel, la 10 februarie 2014, reclamanta a restituit Comisiei CD-ROM-ul care i-a fost transmis la 21 februarie 2013 în cadrul procedurii de tranzacție.
- 10 La 13 februarie 2014, Comisia a adresat o comunicare privind obiecțiunile fiecăreia dintre celelalte patru părți la presupusa înțelegere, iar la 2 aprilie 2014 a adoptat Decizia de tranzacție C(2014) 2074 final în privința lor, pe baza articolelor 7 și 23 din Regulamentul nr. 1/2003 (denumită în continuare „decizia de tranzacție”).

C. Adoptarea deciziei atacate potrivit procedurii ordinare și conținutul deciziei menționate

- 11 La 3 decembrie 2014, Comisia a adresat o comunicare privind obiecțiunile reclamantei, care a răspuns la aceasta la 16 februarie 2015, după ce a avut acces la dosar. Ulterior, reclamanta a participat la o audiere, care a avut loc la 17 aprilie 2015.
- 12 La 25 mai 2016, Comisia a adoptat, pe baza articolelor 7 și 23 din Regulamentul nr. 1/2003, decizia atacată. Dispozitivul acestei decizii are următorul cuprins:

„Articolul 1

Pometon SpA a încălcat articolul 101 alineatul (1) din tratat și articolul 53 alineatul (1) din Acordul privind SEE prin participarea la o încălcare unică și continuă privind prețurile în sectorul abrazivilor din oțel, încălcarea menționată constând în coordonarea comportamentului său în materie de prețuri și vizând întregul teritoriu al SEE.

Durata încălcării era cuprinsă între 3 octombrie 2003 și 16 mai 2007.

Articolul 2

Pentru încălcarea menționată la articolul 1, amenda aplicată Pometon SpA este următoarea: 6 197 000 de euro [...]

- 13 Rezultă în esență din ansamblul deciziei atacate că Pometon, precum și ceilalți participanți la înțelegere, pe de o parte, ar fi introdus (prima componentă a înțelegerii) un mod uniform de calcul care le permitea să realizeze o majorare coordonată a prețurilor abrazivilor, întemeiat pe indicii prețurilor deșeurilor (denumită în continuare „suprataxă pentru deșeuri”; a se vedea punctele 132 și 136 de mai jos). Pe de altă parte și în paralel, ei ar fi convenit (a doua componentă a înțelegerii) să își coordoneze comportamentele, în ceea ce privește prețurile de vânzare a abrazivilor practice în privința clienților individuali, angajându-se în special să nu concureze între ei prin scăderi ale prețurilor [considerentele (32), (33), (37) și (57) ale deciziei atacate; a se vedea punctul 173 de mai jos].

- 14 În ceea ce privește calificarea încălcării în cauză, Comisia a apreciat că era vorba despre o încălcare unică și continuă a articolului 101 TFUE și a articolului 53 din Acordul privind SEE. Astfel, nu numai că toate aranjamentele anticoncurențiale ale participanților ar fi privit coordonarea prețurilor și ar fi vizat aceleași produse, ci ar fi avut și loc potrivit aceluiași modalități în toată perioada încălcării, cuprinsă între 3 octombrie 2003 și 16 mai 2007, dată la care reclamanta a vândut activitatea sa din sectorul abrazivilor societății Winoa. În sfârșit, întreprinderile care participă la încălcare, precum și persoanele care acționează în numele acestora ar fi fost în esență aceleași [considerentele (107) și (166) ale deciziei atacate].
- 15 În definitiv, potrivit Comisiei, o astfel de înțelegere avea ca obiect restrângerea concurenței, cu efecte importante asupra schimburilor privind produsul în cauză între statele membre și părțile la Acordul privind SEE [considerentele (142) și (154) ale deciziei atacate].
- 16 În ceea ce privește durata participării reclamantei la încălcare, Comisia a stabilit începutul acestei participări la 3 octombrie 2003 și, întemeindu-se pe faptul că Pometon nu s-a disociat în mod formal de înțelegerea menționată, a considerat că participarea acestei întreprinderi la înțelegere a continuat până la 16 mai 2007, dată la care reclamanta a vândut activitatea sa din sectorul abrazivilor societății Winoa [considerentele (160) și (166) ale deciziei atacate; a se vedea de asemenea punctul 1 de mai sus].
- 17 Pe baza Orientărilor privind calcularea amenzilor aplicate în temeiul articolului 23 alineatul (2) litera (a) din Regulamentul (CE) nr. 1/2003 (JO 2006, C 210, p. 2, Ediție specială, 08/vol. 4, p. 264; denumite în continuare „Orientările privind calcularea amenzilor”), Comisia a stabilit cuantumul de bază al amenziilor aplicate Pometon la 16 % din valoarea vânzărilor realizate de reclamantă pe piețele din țările SEE în cursul anului 2006, și anume ultimul an complet de participare a Pometon la încălcarea în cauză, înainte de a vinde activitatea sa referitoare la abrazivi concurenței sale franceze.
- 18 Acest procent corespunde luării în considerare a unei rate de bază de 15 %, care în plus a fost mărită cu 1 % pentru a se ține seama de extinderea geografică a încălcării pe întregul teritoriu al SEE [considerentele (214)-(216) ale deciziei atacate]. Partea variabilă a cuantumului de bază al amenziilor a fost, în continuare, mărită cu o sumă suplimentară fixă de 16 %, aplicată pentru a descuraja întreprinderile să încheie acorduri de coordonare a prețurilor, în conformitate cu punctul 25 din Orientările privind calcularea amenzilor [considerentul (220) al deciziei atacate].
- 19 Pe de altă parte, cuantumul de bază al amenziilor astfel calculat nu a făcut obiectul niciunei majorări pentru circumstanțe agravante. Dimpotrivă, Pometon a beneficiat de o reducere a acestui cuantum de 10 % pentru circumstanțe atenuante, pentru că a participat, într-o măsură mai mică decât celelalte întreprinderi, la a doua componentă a înțelegerii [considerentul (225) al deciziei atacate].
- 20 În sfârșit, în temeiul punctului 37 din Orientările privind calcularea amenzilor, o dispoziție care permite Comisiei să se abată de la metodologia prevăzută de orientările menționate atunci când „particularitățile unei cauze date” pot justifica abaterea, această instituție a efectuat o adaptare a cuantumului de bază ajustat al amenziilor [considerentele (228)-(231) ale deciziei atacate], care consta într-o reducere de 60 %.
- 21 În definitiv, astfel cum reiese din articolul (2) din decizia atacată, după acest calcul, cuantumul amenziilor aplicate reclamantei se ridică la 6 197 000 de euro (a se vedea punctul 12 de mai sus).

II. Procedura și concluziile părților

- 22 Prin cererea introductivă depusă la grefa Tribunalului la 3 august 2016, reclamanta a introdus prezenta acțiune.

- 23 Închiderea procedurii scrise a fost comunicată părților la 21 februarie 2017. Prin înscrisul depus la grefa Tribunalului la 24 martie 2017, reclamanta a formulat o cerere motivată prin care se solicita organizarea unei ședințe, în conformitate cu articolul 106 alineatul (2) din Regulamentul de procedură al Tribunalului.
- 24 Prin Decizia din 21 martie 2018, Tribunalul a trimis cauza în fața unui complet de judecată extins, în conformitate cu articolul 28 din Regulamentul de procedură.
- 25 Prin Ordonanța din 22 martie 2018, prin care s-a admis cererea subsidiară a reclamantei prin care se solicita adoptarea unei măsuri de cercetare judecătorească, Tribunalul a obligat Comisia, pe baza articolului 91 litera (b), a articolului 92 alineatul (1) și a articolului 103 alineatul (1) din Regulamentul de procedură, pe de o parte, să prezinte o copie a versiunii integrale a deciziei de tranzacție, precum și o copie a declarațiilor solicitantului de clemență conținute în documentele ID 5, ID 10, ID 136 și ID 643 din dosarul administrativ și, pe de altă parte, să furnizeze cifra de afaceri totală, din anul 2009, a destinatarilor deciziei de tranzacție, care fusese luată în considerare în decizia menționată.
- 26 Prin Ordonanța din 4 mai 2018, Pometon/Comisia (T-433/16), Tribunalul, pronunțându-se cu privire la cererile de aplicare a regimului de confidențialitate documentelor prezentate de Comisie în executarea Ordonanței din 22 martie 2018 sus-menționate, a decis că documentele ID 5, ID 10, ID 136 și ID 643, care conțin transcrierea declarațiilor orale ale solicitantului de clemență, ar putea fi consultate de avocații reclamantei la grefa Tribunalului. În schimb, a respins cererea de confidențialitate în ceea ce privește, pe de o parte, cifra de afaceri respectivă, din anul 2009, a celor patru întreprinderi destinate ale deciziei de tranzacție și, pe de altă parte, datele care figurează în tabelele nr. 1 [considerentul (90)], nr. 3 [considerentul (100)] și nr. 4 [considerentul (103)] din decizia menționată.
- 27 Prin măsuri de organizare a procedurii, pe de o parte, Tribunalul a invitat reclamanta să își prezinte observațiile scrise cu privire la incidența datelor neconfidențiale menționate la punctul 26 de mai sus asupra celui de al cincilea motiv privind adaptarea cuantumului de bază al amenzii în temeiul punctului 37 din Orientările privind calcularea amenzilor. Ea a dat curs acestei solicitări în termenul stabilit. Pe de altă parte, acesta a invitat părțile să răspundă oral, în ședință, la un anumit număr de întrebări scrise.
- 28 Pe de altă parte, în ședință, Comisia a solicitat permisiunea de a depune un document care consta într-un tabel de date referitoare la cele cinci întreprinderi părți la înțelegerea în cauză, pe care a declarat că s-a întemeiat pentru a stabili, în privința fiecăreia dintre acestea, nivelul adaptării cuantumului de bază al amenzii, în temeiul punctului 37 din Orientările privind calcularea amenzilor. Ea a solicitat aplicarea regimului de confidențialitate acestor date față de public.
- 29 Tribunalul a decis să depună acest document la dosar, fără a aduce atingere aprecierii admisibilității sale și a acordat reclamantei un termen care expira la 2 iulie 2018 pentru a-și prezenta observațiile cu privire la documentul menționat, în conformitate cu articolul 85 alineatul (4) din Regulamentul de procedură. Întrucât reclamanta și-a prezentat observațiile la 2 iulie 2018, faza orală a procedurii s-a închis la acea dată.
- 30 Prin Ordonanța din 8 noiembrie 2018, președintele Camerei a treia a redeschis faza orală a procedurii. Comisia a fost invitată să își prezinte observațiile cu privire la datele noi care figurau în observațiile reclamantei din 2 iulie 2018 și a dat curs acestei solicitări în termenul stabilit. Prin Decizia din 17 ianuarie 2019, președintele Camerei a treia a închis faza orală a procedurii.
- 31 Reclamanta solicită Tribunalului:
- anularea deciziei atacate;

- cu titlu subsidiar, anularea sau reformarea deciziei atacate, în măsura în care Comisia afirmă că ea a participat la încălcarea până la 16 mai 2007 și îi aplică o amendă, în pofida prescripției;
- cu titlu încă mai subsidiar, anularea sau reducerea cuantumului amenzii;
- obligarea Comisiei la rambursarea sumelor pe care le-a plătit eventual înainte de pronunțarea hotărârii care urmează a fi pronunțată și a tuturor celorlalte cheltuieli pe care le-a efectuat eventual în executarea acestei decizii;
- adoptarea măsurilor de organizare a procedurii sau, cu titlu subsidiar, a măsurilor de cercetare judecătorească pe care le-a solicitat;
- obligarea Comisiei la plata cheltuielilor de judecată.

32 Comisia solicită Tribunalului:

- respingerea acțiunii;
- respingerea cererii de măsuri de organizare a procedurii sau de cercetare judecătorească;
- obligarea reclamantei la plata cheltuielilor de judecată.

III. În drept

- 33 Reclamanta invocă patru motive în susținerea primelor două capete de cerere. În primul rând, decizia atacată ar fi afectată de o încălcare a principiului imparțialității procedurii, a principiului prezumției de nevinovăție, precum și a dreptului la apărare, în măsura în care Comisia i-ar fi atribuit deja comportamente specifice în decizia de tranzacție, condiționând astfel acuzațiile formulate ulterior împotriva sa în decizia atacată.
- 34 În al doilea rând, reclamanta invocă încălcarea articolului 101 TFUE și a articolului 53 din Acordul privind SEE, caracterul insuficient și contradictoriu al motivării, precum și încălcarea dreptului la apărare și a normelor privind sarcina probei, în măsura în care Comisia i-ar fi imputat, în lipsă de probe, participarea la o înțelegere la care în realitate nu ar fi luat niciodată parte.
- 35 În al treilea rând, decizia atacată ar fi afectată de o încălcare a articolului 101 TFUE și a articolului 53 din Acordul privind SEE, în măsura în care Comisia a considerat că înțelegerea constituia o restrângere a concurenței prin obiect.
- 36 În al patrulea rând, reclamanta contestă durata participării sale la înțelegere și invocă prescripția.
- 37 În sfârșit, în susținerea celui de al treilea capăt de cerere, prin care se solicită anularea sau modificarea cuantumului amenzii, reclamanta invocă încălcarea obligației de motivare, precum și a principiilor proporționalității și egalității de tratament, în ceea ce privește adaptarea excepțională a cuantumului de bază al amenzii, pe care Comisia a efectuat-o în temeiul punctului 37 din Orientările privind calcularea amenzilor.

A. Cu privire la primul motiv, întemeiat pe încălcarea obligației de imparțialitate, a principiului prezumției de nevinovăție și a dreptului la apărare, în măsura în care Comisia ar fi atribuit reclamantei, în decizia de tranzacție, comportamente specifice, condiționând astfel aprecierile formulate în decizia atacată

1. Argumentele părților

38 Reclamanta arată că, deși nu este destinatarul deciziei de tranzacție, ea este menționată de mai multe ori la punctul 4 din această decizie (descrierea evenimentelor), în calitate de întreprindere care în esență a participat în mod activ la înțelegere. Ea evidențiază mai ales următoarele pasaje din decizia de tranzacție, în care Comisia s-a referit în mod expres la comportamentul său:

„26. Ervin, Winoa, Pometon, MTS și Würth au stabilit contacte frecvente care s-au desfășurat la nivel bilateral și multilateral, în cursul cărora au discutat cu privire la componentele-cheie ale prețurilor aplicabile tuturor vânzărilor lor de abrazivi din oțel în SEE, și anume «suprataxa pentru deșeuri» și suplimentul de preț pentru energie. Ele au discutat de asemenea (mai ales în cadrul unor contacte bilaterale) parametrii de concurență care ar fi autorizați în relațiile dintre ele în ceea ce privește clienții individuali. În acest context global, părțile au avut un comportament care viza SEE.

[...]

28. În luna octombrie 2003, Winoa, Ervin și Pometon s-au reunit [...] pentru a conveni asupra unui model uniform de calcul al unei «suprataxe [comune] pentru deșeuri» care să fie aplicată de toate aceste întreprinderi [...].

29. MTS și Würth [...] nu au participat la etapele inițiale ale procesului atunci când a fost încheiat acordul dintre Winoa, Ervin și Pometon.

[...]

31. Contactele au continuat cu Pometon până la 16 mai 2007, dată la care Pometon a vândut activitatea sa privind abrazivii din oțel societății Winoa și a părăsit piața.

[...]

38. Elementele de probă demonstrează că contactele dintre Winoa, Ervin și Pometon s-au transformat într-un comportament începând din octombrie 2003.”

39 Or, reclamanta consideră că referirile menționate nu erau nici indispensabile și nici măcar utile. În special, în primul rând, ea arată că elementele menționate în considerentul (31) al deciziei de tranzacție – care enunță în esență că ea a participat la înțelegere până la 16 mai 2007, dată la care a vândut activitatea sa societății Winoa și a părăsit piața – nu figurau în propunerile de tranzacție ale celorlalte patru întreprinderi în cauză. În al doilea rând și în orice caz, într-o procedură de tranzacție, decizia finală ar trebui să privească numai comportamentele întreprinderilor părți la tranzacție, precum și sancțiunile pronunțate în privința lor.

40 Această analiză ar fi de altfel confirmată de compararea deciziei de tranzacție cu Decizia C(2014) 4227 final a Comisiei din 25 iunie 2014 în cazul AT.39965 – Ciuperci, referitoare de asemenea la o procedură de tranzacție. Astfel, potrivit reclamantei, această decizie nu conținea, în descrierea evenimentelor relevante, nicio referire la întreprinderea care nu acceptase să încheie o tranzacție.

- 41 În aceste condiții, referirile, în decizia de tranzacție, la comportamente atribuite reclamantei ar arăta fără echivoc că, chiar înainte ca aceasta din urmă să fi avut posibilitatea de a se apăra, Comisia prejudecase deja vinovăția sa. În consecință, decizia atacată ar fi afectată de o încălcare a principiului imparțialității procedurii, a principiului prezumției de nevinovăție și a dreptului la apărare al reclamantei.
- 42 Pe de altă parte, în această ultimă privință, reclamanta contestă argumentația Comisiei întemeiată pe interpretarea, dată de Curtea Europeană a Drepturilor Omului, a articolului 6 paragraful 2 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, semnată la Roma la 4 noiembrie 1950, referitor la prezumția de nevinovăție.
- 43 Cu privire la această dispoziție, ea arată printre altele că, contrar celor susținute de Comisie (a se vedea punctul 51 de mai jos), Curtea Europeană a Drepturilor Omului, în Hotărârea din 27 februarie 2014, Karaman împotriva Germaniei (CE:ECHR:2014:0227JUD001710310), a considerat că, atunci când, într-o procedură penală care implică mai multe persoane care nu pot fi judecate în același timp, este indispensabil, pentru a aprecia vinovăția persoanelor acuzate, să se menționeze, într-o primă hotărâre, participarea la infracțiune a unei persoane acuzate care va fi judecată ulterior în cadrul unei a doua proceduri penale decalate în timp, instanța competentă trebuie să evite să dea mai multe informații decât cele necesare pentru aprecierea răspunderii penale a persoanelor acuzate care sunt judecate în cursul acestui proces (Curtea Europeană a Drepturilor Omului, 27 februarie 2014, Karaman împotriva Germaniei, CE:ECHR:2014:0227JUD001710310, punctele 64 și 65).
- 44 Or, potrivit reclamantei, același criteriu ar trebui să se aplice atunci când Comisia, precum în speță, după ce a inițiat o procedură privind încălcarea în privința a cinci întreprinderi suspectate că au participat la o înțelegere, adoptă, într-o primă etapă, o decizie de tranzacție în privința a patru dintre ele și ulterior, într-o a doua etapă, ia împotriva celei de a cincea, care s-a retras între timp din procedura de tranzacție, o decizie de constatare a unei încălcări în urma unei proceduri ordinare desfășurate pe baza dispozițiilor generale ale Regulamentului nr. 773/2004.
- 45 Pe de altă parte, în ceea ce privește argumentația Comisiei potrivit căreia denumirea reclamantei ar fi fost menționată din greșală în cadrul publicării versiunii provizorii a deciziei de tranzacție, reclamanta precizează că încălcarea principiului prezumției de nevinovăție rezultă în speță din faptul că, independent de modalitățile de publicare a deciziei de tranzacție, Pometon a făcut, în decizia menționată, obiectul unor acuzații precise cu privire la participarea sa la înțelegerea în cauză. În consecință, înlocuirea denumirii reclamantei, în versiunea deciziei de tranzacție publicată, ulterior, la 6 ianuarie 2015, cu expresia „o altă întreprindere” nu ar fi de natură să înlăture încălcarea principiului menționat din decizia atacată.
- 46 Comisia contestă această argumentație.
- 47 Mai întâi, referirile denunțate de reclamantă ar urmări să stabilească numai răspunderea celorlalte patru întreprinderi care au participat la înțelegere și nu ar avea pe de altă parte nicio incidență asupra obligației Comisiei de a duce la bun sfârșit procedura contradictorie în privința reclamantei, după retragerea sa din procedura de tranzacție.
- 48 Orice altă soluție, afirmă de asemenea Comisia, ar avea ca efect, pe planul procedural, precum și pe cel material al sancțiunii, un fel de „imunitate la amenzi” în favoarea întreprinderilor care se retrag dintr-o procedură de tranzacție pe care o acceptaseră inițial.
- 49 Înlănțuirea acestor două proceduri, precizează de asemenea Comisia, constituie desigur o procedură complexă, denumită și „hibridă”, întrucât este guvernată de dispoziții legale distincte, procedura de tranzacție fiind guvernată în mod specific de articolul 10a din Regulamentul nr. 773/2004, în timp ce procedura contradictorie ulterioară este reglementată de alte dispoziții ale aceluiași regulament,

reclamanta necontestând, pe de altă parte, nicidecum legalitatea acestor dispoziții. Cu toate acestea, chiar în cadrul unei proceduri hibride, poziția unei întreprinderi care nu a încheiat tranzacția nu poate conferi acesteia un avantaj de ordin procedural care să îi permită să deroge de la normele aplicabile.

- 50 În continuare, Comisia susține că în orice caz a respectat în mod corespunzător, în privința reclamantei, principiul prezumției de nevinovăție și în special cerințele formulate de Curtea Europeană a Drepturilor Omului în Hotărârea din 27 februarie 2014, Karaman împotriva Germaniei (CE:ECHR:2014:0227JUD001710310). În această privință, Comisia precizează că, dând dovadă de precauție, ea a arătat în mod expres, în nota de subsol nr. 4 din decizia de tranzacție, precum și în considerentele (27) și (28) ale deciziei atacate, că descrierea evenimentelor care figurează în decizia de tranzacție nu permitea să se tragă nicio concluzie referitoare la vinovăția Pometon cu privire la participarea sa la această înțelegere, această întreprindere trebuind să facă ulterior obiectul unei proceduri contradictorii de constatare a încălcării.
- 51 În definitiv, pentru a stabili dacă, în speță, principiul prezumției de nevinovăție a fost încălcat, ar trebui să se aibă în vedere, potrivit Comisiei, respectarea dreptului la apărare al Pometon, care ar fi fost, în acest caz, garantat pe tot parcursul procedurii ordinare care a condus la adoptarea deciziei atacate.

2. Aprecierea Tribunalului

a) Cadrul juridic al prezentului litigiu în raport cu aspectele importante ale deciziei de tranzacție a Comisiei

- 52 Înainte de a aborda analiza prezentului motiv, trebuie să se precizeze pe scurt că reclamanta invocă încălcarea dreptului său la apărare numai în legătură cu faptul că Comisia a menționat unele dintre comportamentele sale în decizia de tranzacție, deși ea nu este destinatară acesteia. În consecință, ea nu reproșează nicidecum Comisiei că nu a respectat, în cursul procedurii care a condus la adoptarea deciziei atacate, toate garanțiile procedurale legate de dreptul său la apărare, precum cele prevăzute, printre altele, de dispozițiile generale ale Regulamentului nr. 773/2004.
- 53 Obiectul prezentului motiv fiind astfel precizat, trebuie să se arate, cu titlu introductiv, că părțile nu sunt de acord, printre altele, cu privire la domeniul de aplicare al articolului 41 alineatul (1) și al articolului 48 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene (denumită în continuare „carta”), în special în ceea ce privește această din urmă dispoziție, în raport cu interpretarea pe care fiecare dintre ele o dă Hotărârii din 27 februarie 2014, Karaman împotriva Germaniei (CE:ECHR:2014:0227JUD001710310), pronunțată de Curtea Europeană a Drepturilor Omului cu privire la respectarea principiului prezumției de nevinovăție în cadrul unei proceduri penale complexe, care implica mai multe persoane care nu puteau fi judecate împreună (a se vedea punctele 43 și 50 de mai sus). Aceste două articole din cartă au următorul cuprins:

„Articolul 41

(1) Orice persoană are dreptul de a beneficia, în ce privește problemele sale, de un tratament imparțial, echitabil și într-un termen rezonabil din partea instituțiilor, organelor, oficiilor și agențiilor Uniunii.

[...]

Articolul 48

(1) Orice persoană acuzată este prezumată nevinovată până ce vinovăția va fi stabilită în conformitate cu legea.

(2) Oricărei persoane acuzate îi este garantată respectarea dreptului la apărare.”

- 54 În această privință, pe de o parte, trebuie amintit că, potrivit unei jurisprudențe consacrate, deși, în exercitarea prerogativelor sale în domeniul combaterii încălcărilor dreptului concurenței, Comisia nu poate fi calificată drept „instanță” în sensul articolului 6 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale și în special drept autoritate publică care exercită funcții de natură penală, aceasta este totuși obligată să respecte, în cursul procedurii administrative, drepturile fundamentale ale Uniunii Europene, printre care figurează dreptul la o bună administrare, consacrat la articolul 41 din cartă. Mai precis, acest din urmă articol, iar nu articolul 47 din cartă, referitor la dreptul la o cale de atac efectivă și la un proces echitabil, este cel care guvernează procedura administrativă în materie de înțelegeri desfășurată în fața Comisiei (Hotărârea din 11 iulie 2013, Ziegler/Comisia, C-439/11 P, EU:C:2013:513, punctul 154).
- 55 Pe de altă parte, decurge din jurisprudență că principiul prezumției de nevinovăție, propriu, prin originea sa, domeniului dreptului penal, astfel cum este consacrat în prezent în dreptul Uniunii la articolul 48 alineatul (1) din cartă, se aplică, *mutatis mutandis*, și procedurilor administrative referitoare la respectarea normelor europene în materie de concurență, având în vedere natura încălcărilor în cauză, precum și natura și gradul de gravitate ale sancțiunilor aferente acestora (Hotărârea din 8 iulie 1999, Hüls/Comisia, C-199/92 P, EU:C:1999:358, punctul 150; a se vedea de asemenea în acest sens Hotărârea din 21 ianuarie 2016, Eturas și alții, C-74/14, EU:C:2016:42, punctele 38-40, și Hotărârea din 12 aprilie 2013, CISAC/Comisia, T-442/08, EU:T:2013:188, punctele 93 și 94).
- 56 Rezultă că, în cadrul actual al dreptului Uniunii în materie de combatere a încălcărilor normelor de concurență, temeiul garanției respectării drepturilor fundamentale și procedurale de care trebuie să poată beneficia o întreprindere acuzată de Comisie de o încălcare a articolului 101 alineatul (1) TFUE constă, pe de o parte, în obligația acestei instituții de a acționa, în orice stadiu al unei proceduri de aplicare a normelor de concurență, cu deplină imparțialitate (articolul 41 din cartă), ceea ce include și obligația de a respecta prezumția de nevinovăție a societăților vizate de investigația deschisă în privința lor (articolul 48 din cartă), și, pe de altă parte, în dreptul oricărei întreprinderi destinate a unui act obligatoriu adoptat de această instituție în temeiul respectivului articol 101 alineatul (1) TFUE de a sesiza, pentru a se apăra, instanțele Uniunii, Tribunalul mai întâi, în primă instanță, și ulterior, dacă este cazul, Curtea în cadrul unui recurs.
- 57 Aceste premise generale fiind formulate, este necesar să se amintească, cu privire la normele de procedură relevante în speță, că potrivit articolului 2 din Regulamentul nr. 773/2004, atunci când decide inițierea unei proceduri în privința anumitor întreprinderi pentru a investiga „presupusele cazuri de încălcare” (a se vedea articolul 105 TFUE), Comisia „emite [...] o comunicare a obiecțiilor sau o solicitare adresată părților de a-și exprima interesul de a se angaja în discuții privind tranzacționarea”.
- 58 În această a doua perspectivă, articolul 10a alineatul (1) din acest regulament prevede că, „[d]upă inițierea procedurii [...], Comisia poate stabili un termen în care părțile pot indica în scris că sunt în măsură să se angajeze în discuții de tranzacționare, astfel încât să poată eventual depune propuneri de tranzacționare”.
- 59 În această privință, punctul 11 din Comunicarea Comisiei privind desfășurarea procedurilor de tranzacție în vederea adoptării de decizii în temeiul articolelor 7 și 23 din Regulamentul nr. 1/2003 în cazurile privind cartelurile (JO 2008, C 167, p. 1, denumită în continuare „Comunicarea privind desfășurarea procedurilor de tranzacție”) precizează, pe de altă parte, că declarațiile scrise ale întreprinderilor care și-au manifestat interesul de a se angaja în discuțiile menționate „nu înseamnă recunoașterea de către părți a participării lor la o infracțiune sau a răspunderii lor pentru această infracțiune”.

60 În aceste condiții, pentru a putea progresa mai concret în negocierile preconizate, alineatul (2) al articolului 10a din Regulamentul nr. 773/2004 prevede următoarele:

„Părțile implicate în discuțiile de tranzacționare pot fi informate de Comisie despre:

- (a) obiecțiile pe care intenționează să le formuleze împotriva lor;
- (b) elementele probatorii utilizate pentru a determina obiecțiile preconizate;
- (c) versiunile neconfidențiale ale oricărui document accesibil specificat, enumerat în dosarul cazului la momentul respectiv;
- (d) nivelul amenzilor potențiale.”

61 În speță, reiese din dosar că fiecare dintre cele cinci întreprinderi părți la înțelegerea prezumată cu privire la abrazivi, inclusiv Pometon, a primit, în urma declarației sale scrise, toate informațiile prevăzute la articolul 10a alineatul (2) din Regulamentul nr. 773/2004 (a se vedea punctele 8 și 60 de mai sus).

62 Acesta este contextul de drept și de fapt în care trebuie să se aprecieze, pe fond, prezentul motiv.

b) Cu privire la conținutul obligației de imparțialitate a Comisiei și al principiului prezumției de nevinovăție, în special în cazul specific al unei proceduri hibride decalate în timp

63 Pentru a aprecia, în primul rând, dacă Comisia și-a respectat obligația de imparțialitate față de Pometon, în special în cadrul procedurii de tranzacție la care aceasta din urmă a renunțat însă, trebuie să se arate că decizia de tranzacție pe care Comisia a adoptat-o în privința celorlalte patru întreprinderi părți la înțelegere a pus capăt, fără nicio îndoială, încălcării de care fuseseră acuzate de această instituție și, în consecință, a pus capăt și înțelegerii respective, precum și efectelor sale negative pe piața în cauză, patru dintre cele cinci întreprinderi în cauză recunoscând astfel coordonarea lor în ceea ce privește prețurile abrazivilor și acceptând să pună capăt acesteia imediat.

64 În schimb, aceeași decizie de tranzacție nu a pus capăt acțiunii Comisiei în ceea ce privește procedura privind încălcarea inițiată, la 16 ianuarie 2013, în privința Pometon (a se vedea punctul 7 de mai sus), dat fiind că aceasta din urmă renunțase la continuarea procedurii de tranzacție pentru care manifestase inițial un interes cert, iar investigarea cazului său trebuia în consecință să se prelungească în mod contradictoriu, în cadrul unei proceduri privind încălcarea devenite astfel hibridă. Astfel, în urma retragerii Pometon din procedura de tranzacție, „procedura administrativă întemeiată pe articolul 7 din Regulamentul nr. 1/2003 împotriva [Pometon] este [încă] în curs”, precizează nota de subsol nr. 4 din această decizie de tranzacție.

65 În acest context, interpretarea propusă de reclamantă, potrivit căreia referirile la unele dintre comportamentele sale care figurau în decizia de tranzacție i-ar fi încălcat dreptul la prezumția de nevinovăție, punând în discuție imparțialitatea de care Comisia trebuia să dea dovadă în privința sa, se lovește în mod obiectiv de faptul că Comisia, în special în nota de subsol nr. 4 din decizia de tranzacție, a exclus în mod expres, în acest stadiu al procedurii, vinovăția Pometon, tocmai pentru că investigarea dosarului său trebuia să continue în mod contradictoriu, pe baza unui act de acuzare specific, și anume comunicarea privind obiecțiunile pe care Comisia avea să o adopte efectiv la 3 decembrie 2014.

- 66 În special, referirea la comportamentul Pometon care figurează în considerentul (38) al deciziei de tranzacție, în care Comisia afirmă că elementele de probă de care dispune „demonstrează că contactele dintre Winoa, Ervin [solicitantul de clemență] și Pometon s-au transformat într-un comportament începând din luna octombrie 2003” (a se vedea punctul 38 de mai sus), nu poate infirma această constatare.
- 67 Mai întâi, acești termeni nu cuprind, astfel, nicio calificare juridică a faptelor respective și nici nu permit să se concluzioneze în mod obiectiv că, în stadiul deciziei de tranzacție, Comisia ar fi stabilit deja vinovăția Pometon, dat fiind că ea nu dovedise, în această parte introductivă a deciziei de tranzacție, nici vinovăția celorlalte patru părți la înțelegere, care sunt singurele destinatari ale deciziei menționate.
- 68 În continuare, împrejurarea că aceeași decizie de tranzacție menționează, la punctul următor, consacrat calificării juridice a faptelor reproșate celorlalte patru întreprinderi (Legal Assessment), faptul că acestea din urmă au admis participarea lor la încălcare și și-au recunoscut astfel vinovăția nu poate transforma în mod automat, *de facto* și *de iure*, referirile la anumite comportamente ale reclamantei care figurează în descrierea evenimentelor într-un fel de „verdict deghizat” al Comisiei care privește de asemenea vinovăția Pometon.
- 69 În aceste condiții, în momentul redactării unei decizii de tranzacție adoptate, precum în speță, în cadrul unei proceduri care a devenit hibridă, demarcarea între, pe de o parte, expunerea faptelor referitoare la înțelegere în ansamblul său și, pe de altă parte, calificarea juridică a faptelor imputate în mod specific întreprinderilor care și-au recunoscut vinovăția trebuie să rămână cât mai clară și precisă posibil, tocmai pentru a nu asimila, în cadrul aceluiași dosar administrativ, în speță cel al înțelegerii cu privire la abraziți (a se vedea punctul 3 de mai sus), situația juridică definitivă a întreprinderilor care au încheiat o tranzacție cu cea a întreprinderii care și-a exercitat dreptul de a se retrage din procedura de tranzacție și în privința căreia procedura administrativă este încă în curs (a se vedea punctul 64 de mai sus).
- 70 Din acest motiv, în primul rând obligația fundamentală de imparțialitate, pe care articolul 41 din cartă o pune în sarcina oricărei instituții a Uniunii, astfel cum a amintit Curtea în Hotărârea din 11 iulie 2013, Ziegler/Comisia (C-439/11 P, EU:C:2013:513, punctul 154), este cea care trebuie să ghideze Comisia atunci când redactează o decizie de tranzacție, în contextul particular al unei proceduri care a devenit hibridă, în privința unei întreprinderi care s-a retras din această procedură (a se vedea punctul 54 de mai sus).
- 71 Astfel, întreprinderea care a decis în final să renunțe la tranzacție nu și-a pierdut totuși dreptul de a fi tratată cu imparțialitate și nici dreptul la prezumția de nevinovăție în ceea ce privește încălcarea respectivă, chiar dacă nu va face în mod formal obiectul unui act de acuzare decât în momentul adoptării comunicării privind obiecțiunile, care inițiază procedura contradictorie, care, în speță, a fost notificată reclamantei la 3 decembrie 2014.
- 72 În consecință, respectarea obligației de imparțialitate consacrate la articolul 41 din cartă implică faptul că, în cadrul unei proceduri care a devenit hibridă, Comisia redactează și motivează decizia de tranzacție utilizând toate precauțiile de redactare necesare pentru ca această decizie, deși nu este adresată întreprinderii care s-a retras din procedura de tranzacție, să nu aducă atingere ansamblului garanțiilor procedurale de care trebuie să beneficieze aceasta din urmă în cadrul procedurii contradictorii ulterioare. Desigur, aceste precauții de redactare trebuie să încurajeze Comisia să evite, în măsura posibilului, să numească în decizia de tranzacție întreprinderea care nu a încheiat o tranzacție. Totuși, ele nu pot avea ca efect o interdicere a oricărei mențiuni – directe sau indirecte – a acesteia.

- 73 Astfel, jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului în cauza în care s-a pronunțat Hotărârea din 27 februarie 2014, Karaman împotriva Germaniei (CE:ECHR:2014:0227JUD001710310) (a se vedea punctul 53 de mai sus) nu poate justifica teza reclamantei potrivit căreia Comisia, în temeiul obligației sale de imparțialitate și al principiului respectării prezumției de nevinovăție, astfel cum se aplică unei proceduri administrative prin care se urmărește constatarea unei încălcări a articolului 101 TFUE, ar fi trebuit să evite să se refere la unele dintre comportamentele sale.
- 74 În Hotărârea din 27 februarie 2014, Karaman împotriva Germaniei (CE:ECHR:2014:0227JUD001710310), Curtea Europeană a Drepturilor Omului a recunoscut că, în prezența unei proceduri penale complexe care implică mai multe persoane coacuzate, organizarea unor procese separate și decalate în timp este totuși conformă cu principiul respectării prezumției de nevinovăție din dreptul penal, cu condiția însă ca instanța în cauză să dea dovadă de o precauție certă în redactarea primei dintre cele două hotărâri penale, care au fost necesare și care au fost decalate în timp tocmai pentru o desfășurare mai bună a procedurii în privința unui număr important de persoane coacuzate.
- 75 Or, în speță, aceasta este ceea ce a făcut, *mutatis mutandis*, Comisia în privința reclamantei atunci când a redactat decizia de tranzacție adresată celorlalte patru întreprinderi vizate de aceeași înțelegere, astfel cum rezultă din constatările efectuate la punctele 63-68 de mai sus.
- 76 În plus, la lectura deciziei de tranzacție, nici publicul eventual interesat nu poate să deducă, în mod obiectiv, din referirile făcute la anumite comportamente ale Pometon în decizia de tranzacție provizorie (a se vedea punctul 45 de mai sus), vinovăția definitivă a acestei întreprinderi, întrucât decizia menționată subliniază, fără echivoc posibil, că ea este destinată exclusiv celorlalte patru întreprinderi care au acceptat să încheie o tranzacție cu privire la încălcarea lor și că dosarul privind Pometon va fi soluționat, ulterior, într-o procedură distinctă și contradictorie.
- 77 Pe baza considerațiilor care precedă, rămâne astfel doar să se verifice, în scopul unei analize exhaustive a acestui motiv, dacă referirile la denumirea și la anumite comportamente ale reclamantei, care figurează în „descrierea evenimentelor” din decizia de tranzacție, puteau fi efectiv considerate necesare unei descrieri cât mai complete posibil a faptelor aflate la originea înțelegerii respective.
- 78 Din această perspectivă este necesar, în primul rând, să se arate că, în ceea ce privește părțile la aceeași înțelegere, o astfel de examinare trebuie efectuată nu numai prin prisma contextului factual și juridic privind cele patru întreprinderi destinate ale deciziei de tranzacție, ci și în cadrul mai larg al unei proceduri de investigare care a devenit hibridă și care trebuie, în consecință, inevitabil, să includă și situația reclamantei în calitate de parte la încălcarea prezumată respectivă și în privința căreia Comisia a adoptat astfel, la 16 ianuarie 2013, decizia de deschidere a investigării înțelegerii cu privire la abraziivi (a se vedea punctul 7 de mai sus).
- 79 Astfel, având în vedere continuitatea acțiunii Comisiei între procedura de tranzacție urmată, în speță, în privința celorlalte patru întreprinderi și procedura ordinară care a condus la adoptarea deciziei atacate împotriva reclamantei (a se vedea punctul 64 de mai sus), referirile în litigiu la anumite comportamente ale acesteia din urmă, care figurează în decizia de tranzacție, se pot dovedi utile, în mod obiectiv, pentru descrierea originii înțelegerii în ansamblul său.
- 80 În aceste condiții, pentru a aprecia dacă Comisia s-a conformat obligației de imparțialitate pe tot parcursul procedurii hibride în cauză, trebuie să se raționeze, astfel cum fac, de altfel, și părțile, pe baza criteriilor de interpretare stabilite de Curtea Europeană a Drepturilor Omului în Hotărârea din 27 februarie 2014, Karaman împotriva Germaniei (CE:ECHR:2014:0227JUD001710310). Aceste criterii, bineînțeles, nu pot fi luate în considerare în speță decât *mutatis mutandis*, având în vedere faptul că, în cauza Karaman, acești parametri se refereau la o procedură decalată în timp, de natură exclusiv penală (a se vedea punctul 74 de mai sus), ceea ce nu este cazul procedurii administrative hibride urmate în speță.

- 81 Or, în primul rând, în ceea ce privește precauțiile luate de Comisie în decizia de tranzacție, trebuie să se arate, încă o dată, că referirile contestate de reclamantă, care figurează exclusiv la punctul 4 din decizia de tranzacție, intitulat „Descrierea evenimentelor”, nu cuprind nicio calificare juridică în ceea ce privește comportamentul acestei întreprinderi.
- 82 În plus, la punctul 2 din decizia de tranzacție, imediat după enumerarea, la punctul 1, a celor patru întreprinderi destinate ale deciziei de tranzacție, Comisia numește în mod expres reclamanta, la punctul 2.25, în calitatea sa de întreprindere care face obiectul procedurii de investigare inițiate în privința participanților la înțelegerea în cauză, iar nu în calitate de parte la procedura de tranzacție. În această privință, de altfel, pentru a înlătura orice risc de ambiguitate, Comisia arată din nou că reclamanta nu este destinatarul deciziei menționate.
- 83 În plus, astfel cum am arătat deja la punctele 64 și 65 de mai sus, în nota de subsol nr. 4 din decizia de tranzacție, Comisia precizează că se întemeiază pe elementele de fapt recunoscute de cele patru întreprinderi care au acceptat să încheie o tranzacție și că referirile la comportamentul Pometon sunt menite să stabilească numai răspunderea acestor patru întreprinderi pentru încălcare, întrucât procedura în privința Pometon trebuie încă să își urmeze cursul.
- 84 Rezultă că referirile la Pometon menționate nu permit, în mod obiectiv, să se suspecteze Comisia că a prejudecat, în mod intenționat, vinovăția și răspunderea acestei întreprinderi în cadrul acestei înțelegeri încă din stadiul deciziei de tranzacție destinate celorlalte patru întreprinderi părți la înțelegerea respectivă.
- 85 În al doilea rând, în ceea ce privește problema dacă referirile, în decizia de tranzacție, la comportamentul reclamantei erau necesare pentru stabilirea răspunderii destinatarilor acestei decizii, trebuie mai întâi să se înlătore comparația efectuată de reclamantă cu decizia de tranzacție a Comisiei din cazul în care s-a adoptat Decizia C(2014) 4227 final, în care una dintre întreprinderile care participau la înțelegere s-a retras de asemenea din tranzacție (a se vedea punctul 40 de mai sus).
- 86 Astfel, circumstanțele din cele două cazuri nu sunt identice. În orice caz, reclamanta nu identifică o similitudine plauzibilă între înțelegerea din cazul sus-menționat și cea în discuție în speță.
- 87 În aceste condiții, trebuie să se amintească, în continuare, că termenii din considerentul (38) al deciziei de tranzacție, potrivit cărora referirile la situația reclamantei, care figurează în considerentele precedente, „demonstrează că contactele dintre Winoa, Ervin și Pometon s-au transformat într-un comportament începând din luna octombrie 2003”, marcând astfel începutul încălcării, nu înseamnă că, în acest stadiu al motivării deciziei de tranzacție, Comisia stabilise deja toate condițiile de fapt și de drept care dovedeau că Pometon, la fel ca celelalte patru întreprinderi care și-au recunoscut vinovăția, se făcea vinovată de participarea la încălcarea în cauză (a se vedea punctele 66 și 67 de mai sus).
- 88 În ceea ce privește, în plus, considerentul (37) al deciziei de tranzacție, referitor la întinderea geografică a înțelegerii care viza, pentru cele cinci întreprinderi în cauză, întregul teritoriu al SEE, trebuie să se arate că, în măsura în care Comisia a reținut existența unei încălcări unice și continue, era necesar să se precizeze întinderea teritorială a înțelegerii în ansamblul său (a se vedea punctul 259 de mai jos).
- 89 În sfârșit, trebuie să se arate că considerentul (31) al deciziei de tranzacție, care enunță că „[c]ontactele cu Pometon au continuat până la 16 mai 2007, dată la care Pometon a vândut activitatea sa privind abraziivii societății Winoa și a părăsit piața” în cauză, nu are ca obiect constatarea răspunderii reclamantei pentru încălcarea respectivă, ci urmărește să precizeze evoluția în timp a înțelegerii la care au recunoscut că au participat cele patru întreprinderi destinate ale deciziei de tranzacție, având în vedere tocmai achiziția, la acea dată, a activității Pometon de către Winoa [considerentele (32)-(35) ale deciziei de tranzacție].

- 90 În aceste împrejurări și cu respectarea dispozițiilor aplicabile în speță, astfel cum au fost amintite la punctele 57-60 de mai sus și a căror legalitate nu a fost contestată de reclamantă, aceasta din urmă nu poate reproșa în mod valabil Comisiei că a încălcat, făcând referire la unele dintre comportamentele sale în decizia de tranzacție, în legătură cu cele ale celelalte patru întreprinderi interesate, obligația sa fundamentală de imparțialitate în soluționarea ulterioară a dosarului său privind abraziivii încă pendinte și nici că a încălcat prezumția de nevinovăție a acesteia, în calitate de întreprindere care a ales să nu continue procedura de tranzacție în timp ce, în schimb, celelalte patru întreprinderi concurente au acceptat-o.
- 91 Reclamanta susține însă că, în speță, încălcarea prezumției de nevinovăție ar decurge din faptul că cele două proceduri referitoare la înțelegerea privind abraziivii cărora le-a făcut obiectul, mai întâi procedura de tranzacție și ulterior cea contradictorie, au fost decalate în timp, ceea ce ar fi trebuit să oblige Comisia să omită, în decizia de tranzacție, orice referire la situația sa specifică (a se vedea punctele 7, 10 și 11 de mai sus).
- 92 Desigur, este evident că, în speță, faptul că patru dintre cele cinci întreprinderi părți la înțelegerea în cauză și-au recunoscut vinovăția este o împrejurare care se poate repercuta, în mod restrâns și inevitabil, asupra faptelor care se referă la participarea celei de a cincea întreprinderi suspectate că a participat la aceeași înțelegere, și anume Pometon.
- 93 Cu toate acestea, atunci când o întreprindere decide, în mod liber, să aleagă o procedură hibridă în loc să prezinte Comisiei o propunere de tranzacție, ea nu poate pretinde, prevalându-se de principiul respectării prezumției de nevinovăție, că Comisia, în calitate de autoritate însărcinată cu respectarea normelor în materie de concurență, este obligată să ignore total, în decizia de tranzacție, anumite fapte recunoscute de celelalte întreprinderi care au încheiat o tranzacție și care, chiar dacă se referă la unele comportamente ale reclamantei care nu a continuat procedura de tranzacție, sunt relevante pentru aprecierea existenței acestei înțelegeri în ansamblul său.
- 94 Pe de altă parte, nici argumentul Comisiei prin care se susține, în această privință, că teza reclamantei ar echivala practic cu a conferi întreprinderilor care se retrag dintr-o procedură de tranzacție un fel „de imunitate la amendă” nu poate fi reținut.
- 95 Astfel, aspectul de drept invocat în această privință de reclamantă nu urmărește să conteste competența Comisiei de a-i aplica o amendă, ci obligația de imparțialitate pe care această instituție este ținută să o respecte la soluționarea dosarului său privind abraziivii și, în consecință, respectarea de asemenea a principiului prezumției de nevinovăție în cadrul unei proceduri hibride decalate în timp.
- 96 Cu toate acestea, dreptul oricărei întreprinderi de a se retrage dintr-o procedură de tranzacție nu îi poate conferi și dreptul la o prezumție de nevinovăție irefragabilă, cu alte cuvinte o prezumție care nu poate fi răsturnată prin proba contrarie, probă pe care Comisia are sarcina să o furnizeze, în speță, tocmai în cursul unei proceduri contradictorii cu întreprinderea în cauză.
- 97 În consecință, în pofida caracterului său hibrid și a decalajului său în timp, o astfel de procedură permite totuși, pe de o parte, Comisiei să își îndeplinească în mod corect misiunea de control și de combatere în privința oricărui comportament care poate împiedica, restrânge sau denatura libera concurență în cadrul pieței unice [articolul 101 alineatul (1) TFUE] și, pe de altă parte, permite întreprinderilor în cauză să se prevaleze pe deplin de dreptul lor la apărare, tocmai în cadrul unei confruntări directe și contradictorii cu Comisia.
- 98 De altfel, reclamanta nu susține că un astfel de decalaj în timp între cele două proceduri, atunci când sunt puse în aplicare, este, ca atare, contrar dispozițiilor relevante ale regulamentelor aplicabile în materie și nici, de altfel, celor ale articolului 41 din cartă, referitor la obligația de imparțialitate a

instituțiilor Uniunii. Ea consideră, în schimb, că în speță un astfel de decalaj în timp între decizia de tranzacție și decizia atacată, aduce atingere prezumției de nevinovăție de care trebuie să beneficieze până când vinovăția sa va fi stabilită în mod legal.

- 99 Trebuie totuși să se observe în această privință că decizia de a iniția o procedură contradictorie în privința unei întreprinderi care s-a retras dintr-o procedură de tranzacție nu impune Comisiei să amâne sau să suspende adoptarea unor măsuri „adevate pentru ca [...] să înceteze” înțelegerea respectivă (articolul 105 TFUE), în special a celor referitoare la celelalte întreprinderi care și-au recunoscut răspunderea și care au prezentat în acest scop o propunere definitivă de tranzacție. Adoptarea unei decizii de tranzacție, atunci când toate condițiile de drept permit acest lucru, răspunde, în realitate, interesului general și superior de salvagardare a concurenței în beneficiul consumatorilor. Astfel, după cum arată și considerentul (3) al Regulamentului (CE) 2015/1348 al Comisiei din 3 august 2015 de modificare a Regulamentului nr. 773/2004 (JO 2015, L 208, p. 3), „[î]n asigurarea detectării și pedepsirii cartelelor secrete, interesele consumatorilor depășesc interesul de a impune amenzi [...] acelor întreprinderi care permit Comisiei să descopere și să interzică asemenea practici”.
- 100 Astfel, în primul rând, nicio dispoziție a dreptului Uniunii aplicabilă în speță nu obligă Comisia să adopte o decizie de tranzacție, în același timp cu decizia de constatare a unei încălcări și de sancționare împotriva unei întreprinderi care s-a retras în schimb din procedura de tranzacție sau care nici măcar nu a acceptat, de la început, să participe la o astfel de procedură. În acest context, posibilitatea unui decalaj în timp rezultă în mod expres din cuprinsul punctului 19 din Comunicarea privind desfășurarea procedurilor de tranzacție, care precizează următoarele:
- „În cazul în care părțile în cauză nu depun o propunere de tranzacție, procedura care duce la adoptarea deciziei finale în privința lor va respecta dispozițiile generale, în special articolele 10 alineatul (2), 12 alineatul (1) și 15 alineatul (1) din Regulamentul (CE) nr. 773/2004, și nu cele care reglementează procedura de tranzacție.”
- 101 În al doilea rând, în consecință, chiar și în contextul particular al unei proceduri hibride decalate în timp, dispozițiile dreptului Uniunii aplicabile în materie permit Comisiei să își îndeplinească misiunea de control și de combatere a înțelegerilor în mod eficace, cu condiția totuși ca ea să respecte pe deplin obligația sa de imparțialitate, precum și prezumția de nevinovăție în privința părții care a renunțat la tranzacție și a ales ca dosarul său să fie soluționat de această instituție în cadrul unei proceduri contradictorii specifice.
- 102 Astfel, în cursul unei asemenea proceduri contradictorii, întreprinderea în cauză poate, prevalându-se în special de toate prerogativele legate de dreptul la apărare care îi sunt recunoscute de dreptul Uniunii, să conteste, pe de o parte, toate elementele de probă prezentate împotriva sa de Comisie și, pe de altă parte, să invoce, în același timp, toate argumentele utile în apărarea sa.
- 103 Pentru toate aceste motive, este necesar să se constate că, atât prin precauțiile de redactare luate de Comisie la întocmirea deciziei de tranzacție, cât și prin substanța lor, mențiunile în litigiu referitoare la reclamantă care figurează în decizia menționată nu pot fi considerate indiciul unei lipse de imparțialitate a acestei instituții în privința reclamantei și, în consecință, al nerespectării prezumției de nevinovăție în decizia atacată.
- 104 Pentru toate aceste motive, trebuie așadar să se respingă primul motiv.

B. Cu privire la al doilea motiv, întemeiat pe încălcarea articolului 101 TFUE și a articolului 53 din Acordul privind SEE, pe caracterul insuficient și contradictoriu al motivării, precum și pe încălcarea dreptului la apărare și a normelor privind sarcina probei, în măsura în care Comisia a imputat reclamantei o participare la înțelegere

- 105 Acest motiv cuprinde trei aspecte. În cadrul primelor două aspecte, reclamanta contestă participarea sa la fiecare dintre cele două componente ale presupusei înțelegeri, referitoare, prima, la modul de calcul al suprataxei pentru deșeuri și, a doua, la coordonarea referitoare la clienții individuali. În cadrul celui de al treilea aspect, ea arată că nu a participat la presupusa încălcare unică și continuă. În susținerea acestor trei aspecte, reclamanta invocă în esență insuficiența elementelor de probă pe care se întemeiază Comisia în decizia atacată, aceste elemente fiind în opinia sa imprecise, incoerente și contradictorii.
- 106 Înainte de a examina fiecare dintre cele trei aspecte ale prezentului motiv, trebuie să se amintească, cu titlu introductiv, normele privind sarcina și administrarea probelor.

1. Observații introductive privind sarcina și administrarea probelor

- 107 Articolul 2 din Regulamentul nr. 1/2003 prevede în mod expres că „sarcina probei unei încălcări [a articolului 101 alineatul (1) sau a articolului 102 TFUE] revine părții sau autorității care invocă încălcarea”. Astfel, revine Comisiei obligația de a face dovada încălcărilor pe care le constată și de a demonstra, corespunzător cerințelor legale, existența faptelor constitutive ale unei încălcări (a se vedea în acest sens Hotărârea din 12 aprilie 2013, CISAC/Comisia, T-442/08, EU:T:2013:188, punctul 91 și jurisprudența citată).
- 108 În consecință, în conformitate cu principiul prezumției de nevinovăție, existența unui dubiu al instanței atunci când este chemată să aprecieze dacă Comisia a dovedit corespunzător cerințelor legale vinovăția unei întreprinderi cu privire la o încălcare a articolului 101 TFUE trebuie interpretat în favoarea întreprinderii destinate a deciziei de constatare a unei astfel de încălcări (a se vedea în acest sens Hotărârea din 12 aprilie 2013, CISAC/Comisia, T-442/08, EU:T:2013:188, punctul 92 și jurisprudența citată).
- 109 Astfel, în acest context, Comisia trebuie să se întemeieze pe un ansamblu de probe precise și concordante care să permită să se considere că încălcarea și sancțiunea în discuție au fost stabilite în mod legal, și anume cu respectarea normelor de drept aplicabile și în special a dreptului la apărare, care este garantat oricărei persoane acuzate. Totuși, nu trebuie în mod necesar ca fiecare dintre probele prezentate de Comisie să răspundă acestor criterii în raport cu fiecare element al încălcării. Este suficient ca seria de indicii invocate de instituția respectivă, apreciată în mod global, să răspundă acestei cerințe (a se vedea în acest sens Hotărârea din 26 ianuarie 2017, Comisia/Keramag Keramische Werke și alții, C-613/13 P, EU:C:2017:49, punctul 52, și Hotărârea din 12 aprilie 2013, CISAC/Comisia, T-442/08, EU:T:2013:188, punctele 96 și 97).
- 110 Astfel, întrucât interzicerea participării la practici și la acorduri anticoncurențiale, precum și sancțiunile la care autorii încălcării se pot expune sunt notorii, desfășurarea într-un mod din ce în ce mai clandestin a activităților coluzive, organizarea secretă a reuniunilor dintre reprezentanții întreprinderilor, cel mai adesea într-un stat terț și reducerea la minimum necesar a documentației aferente acestora sunt practici curențe, tocmai în scopul de a scăpa de detectarea înțelegerii și de sancțiunile, pe bună dreptate, severe.
- 111 Astfel, chiar în cazul în care Comisia descoperă înscrisuri ce atestă în mod explicit un contact nelegal între operatorii societăților în cauză, precum procesele-verbale ale unei reuniuni, de regulă aceste înscrisuri nu vor fi decât fragmentare și disparate, astfel încât adesea este necesar ca anumite detalii să fie reconstituite prin deducții (Hotărârea din 7 ianuarie 2004, Aalborg Portland și alții/Comisia,

C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P și C-219/00 P, EU:C:2004:6, punctele 55 și 56, și Hotărârea din 26 ianuarie 2017, Comisia/Keramag Keramische Werke și alții, C-613/13 P, EU:C:2017:49, punctul 50).

- 112 În consecință, existența unei practici sau a unui acord anticoncurențial trebuie, în majoritatea cazurilor, să fie dedusă din anumite coincidențe și indicii care, privite în ansamblu, pot constitui, în absența unei alte explicații coerente, dovada unei încălcări a normelor de concurență (Hotărârea din 17 septembrie 2015, Total Marketing Services/Comisia, C-634/13 P, EU:C:2015:614, punctul 26, și Hotărârea din 26 ianuarie 2017, Comisia/Keramag Keramische Werke și alții, C-613/13 P, EU:C:2017:49, punctul 51).
- 113 În fața acestor practici anticoncurențiale din ce în ce mai inaccesibile, Comisia poate ține seama, printre altele, de elemente stabilite în afara perioadei încălcării dacă acestea fac parte din seria de indicii pe care o invocă pentru a dovedi încălcarea respectivă. Astfel, ea poate să invoce circumstanțe de fapt anterioare unui comportament anticoncurențial pentru a confirma conținutul unui element obiectiv de probă (a se vedea în acest sens Hotărârea din 2 februarie 2012, Denki Kagaku Kogyo și Denka Chemicals/Comisia, T-83/08, nepublicată, EU:T:2012:48, punctul 188) sau chiar și circumstanțe ulterioare acestui comportament (Hotărârea din 16 iunie 2015, FSL și alții/Comisia, T-655/11, EU:T:2015:383, punctul 178).
- 114 Pe de altă parte, în cazul în care Comisia se întemeiază pe elemente de probă scrise în vederea stabilirii unei încălcări a dreptului concurenței, nu revine întreprinderilor în cauză sarcina de a prezenta o simplă alternativă plauzibilă la teza Comisiei, ci de a invoca insuficiența probelor pe care aceasta din urmă le-a reținut în decizia atacată pentru a stabili existența încălcării prezumate (a se vedea Hotărârea din 16 iunie 2015, FSL și alții/Comisia, T-655/11, EU:T:2015:383, punctul 181 și jurisprudența citată).
- 115 De altfel, în ceea ce privește mijloacele de probă care pot fi invocate pentru a stabili o încălcare a articolului 101 TFUE, principiul care prevalează în dreptul Uniunii este cel al liberei administrări a probelor din care rezultă, pe de o parte, că, din moment ce un element de probă a fost obținut în mod legal, admisibilitatea sa nu poate fi contestată în fața Tribunalului și, pe de altă parte, că singurul criteriu pertinent pentru a aprecia forța probantă a dovezilor prezentate în mod legal rezidă în credibilitatea acestora (Hotărârea din 19 decembrie 2013, Siemens și alții/Comisia, C-239/11 P, C-489/11 P și C-498/11 P, nepublicată, EU:C:2013:866, punctul 128).
- 116 Potrivit normelor general aplicabile în materia probelor, credibilitatea și, prin urmare, valoarea probatorie a unui înscris depind de originea sa, de împrejurările întocmirii lui, de destinatarul său și de caracterul rezonabil și fiabil al conținutului acestuia.
- 117 Astfel, trebuie acordată o importanță deosebită documentelor care au fost întocmite în legătură directă cu faptele sau de un martor direct al acestor fapte. Acesta este cazul în special al documentelor care se referă în mod direct la reuniuni în cursul cărora a fost examinată planificarea sau punerea în aplicare a înțelegerii și care au fost întocmite, în mod evident, fără să se fi putut imagina că acestea ar putea ajunge la cunoștința unor terți cărora nu le erau destinate (a se vedea în acest sens Hotărârea din 27 septembrie 2012, Shell Petroleum și alții/Comisia, T-343/06, EU:T:2012:478, punctul 207, și Hotărârea din 15 decembrie 2016, Philips și Philips France/Comisia, T-762/14, nepublicată, EU:T:2016:738, punctul 109).
- 118 Din această perspectivă, declarațiile altor întreprinderi incriminate pot avea o influență semnificativă pentru constatarea existenței unei înțelegeri. În special, declarațiile făcute în cadrul unei cereri de a beneficia de programul de clemență al Comisiei [a se vedea considerentul (3) al Regulamentului 2015/1348, citat la punctul 99 de mai sus] au o valoare probantă ridicată (a se vedea în acest sens Hotărârea din 8 iulie 2004, JFE Engineering și alții/Comisia, T-67/00, T-68/00, T-71/00 și T-78/00, EU:T:2004:221, punctele 205, 211 și 212, și Hotărârea din 20 mai 2015, Timab Industries și CFPR/Comisia, T-456/10, EU:T:2015:296, punctul 115). Astfel, orice tentativă din partea unui

solicitant de clemență de a induce în eroare Comisia ar putea repune în discuție sinceritatea și caracterul complet al cooperării sale și, prin urmare, l-ar putea expune la pierderea beneficiului acestei cooperări (a se vedea în acest sens Hotărârea din 19 decembrie 2013, Siemens și alții/Comisia, C-239/11 P, C-489/11 P și C-498/11 P, nepublicată, EU:C:2013:866, punctul 138).

- 119 Cu toate acestea, nu se poate considera că declarația unei întreprinderi acuzate că a participat la o înțelegere, a cărei exactitate este contestată de mai multe alte întreprinderi acuzate, reprezintă o dovadă suficientă a existenței unei încălcări săvârșite de acestea din urmă dacă nu este susținută de alte elemente de probă, admitându-se că gradul de coroborare necesar poate fi mai redus, datorită fiabilității declarațiilor în discuție (Hotărârea din 19 decembrie 2013, Siemens și alții/Comisia, C-239/11 P, C-489/11 P și C-498/11 P, nepublicată, EU:C:2013:866, punctul 135, și Hotărârea din 26 ianuarie 2017, Comisia/Keramag Keramische Werke și alții, C-613/13 P, EU:C:2017:49, punctul 28).
- 120 În definitiv, pentru luarea în considerare a dovezii încălcării pe care Comisia o invocă, nu trebuie în mod necesar ca fiecare element prezentat de această instituție să fie precis și să constituie în sine o dovadă autonomă a încălcării, ci este suficient ca seria de indicii și de elemente prezentate de Comisie, apreciate în ansamblu, și cadrul acuzatorial în ansamblu să îndeplinească cerințele fundamentale referitoare la dovada vinovăției, astfel încât instanța Uniunii eventual sesizată ulterior, cu controlul deciziei de constatare a unei încălcări să poată considera că această vinovăție a fost dovedită în mod legal (a se vedea punctul 109 de mai sus).

2. Cu privire la primul aspect al celui de al doilea motiv, întemeiat pe presupusa neparticipare a reclamantei la prima componentă a înțelegerii, referitoare la modul de calcul al „suprataxei pentru deșeuri”

a) Argumentele părților

- 121 Reclamanta susține că concluzia Comisiei, potrivit căreia ea ar fi participat la înțelegerea cu privire la modul de calcul al suprataxei pentru deșeuri este inexactă și nu se bazează pe niciun element de probă. Ea arată că suprataxa pentru deșeuri nu putea fi aplicată în mod automat, ci ar fi necesitat, pe de o parte, un schimb regulat de comunicări între întreprinderile în cauză și, pe de altă parte, organizarea unor reuniuni și contacte diverse, care ar fi constituit însăși esența înțelegerii.
- 122 În această privință, în primul rând, reclamanta afirmă că nu era suficient ca fiecare producător să consulte indiciile prețurilor deșeurilor, și anume indicele CAEF 225 pentru Italia și indicele Eurofer pentru celelalte țări din SEE și să calculeze ulterior, în mod autonom, cuantumul suprataxei pentru deșeuri prin aplicarea formulei convenite anterior. Dimpotrivă, ar reieși din constatările Comisiei care figurează în decizia atacată [considerentele (40), (121), (124) și (125)] că producătorii trebuiau să primească, pentru a determina suprataxa pentru deșeuri, comunicarea pe care Winoa trebuia să o trimită în fiecare lună prin e-mail fiecărui participant la înțelegere (denumită în continuare „foaia de calcul”) sau, în lipsa acesteia, să consulte site-ul internet al Winoa, pe care aceasta din urmă, începând din luna mai 2004, ar fi publicat astfel informațiile referitoare la suprataxa pentru deșeuri informând despre această publicare și celelalte părți.
- 123 În această privință, reclamanta arată oricum că nu a primit niciodată din partea Winoa foile de calcul și nici comunicarea referitoare la publicarea, pe site-ul său internet, a suprataxei pentru deșeuri. În plus, ea contestă că o astfel de publicare ar fi putut înlocui trimiterea foilor de calcul [considerentul (127) al deciziei atacate].
- 124 În al doilea rând, în ceea ce privește participarea la anumite reuniuni, reclamanta susține că, din cele 27 de reuniuni care ar fi avut loc în perioada care s-a încheiat la 16 mai 2007, ea nu a participat decât la două reuniuni cu celelalte întreprinderi în cauză – prima la 28 septembrie 2004 și a doua la 9 iunie 2005 [considerentul (69) al deciziei atacate].

- 125 În special, nicio reuniune nu ar fi avut loc la 16 mai 2007. Întâlnirea din Milano (Italia), evocată în considerentele (52)-(56) ale deciziei atacate, s-ar fi desfășurat în realitate la 17 mai 2007, și anume ziua următoare datei la care reclamanta a vândut activitatea sa din sectorul abrazivilor societății Winoa și a părăsit astfel definitiv piața menționată [considerentele (11), (129) și (166) ale deciziei atacate].
- 126 În al treilea rând, în ceea ce privește celelalte contacte, reclamanta arată că nu reiese din documentele invocate în decizia atacată [considerentele (48)-(55)] că contactele sale cu ceilalți participanți la înțelegere erau de natură să dovedească faptul că ea ar fi continuat să aplice, începând din anul 2004, suprataxa pentru deșeuri convenită în luna octombrie 2003.
- 127 În definitiv, Comisia ar fi denaturat faptele și nu ar fi dovedit că reclamanta fusese implicată în contacte coluzive.
- 128 Comisia contestă această argumentație.

b) Aprecierile Tribunalului

1) Cu privire la rolul inițial al reclamantei în introducerea, în cursul anului 2003, a suprataxei pentru deșeuri

- 129 Reclamanta nu pune la îndoială răspunderea sa inițială pentru prima componentă a înțelegerii, și aceasta începând din 3 octombrie 2003. De altfel, ea nu a contestat o asemenea răspundere nici în răspunsul său la comunicarea privind obiecțiunile din 3 decembrie 2004 [considerentele (114) și (160) ale deciziei atacate]. Astfel, este cert, nu numai că reclamanta a încheiat acordul privind modul de calcul al suprataxei pentru deșeuri cu Winoa și Ervin în reuniunea reprezentanților acestor trei întreprinderi la 3 octombrie 2003, într-un restaurant la malul Lacului Garda (Italia), ci și că a avut de asemenea un rol important, în anul 2003, în pregătirea acestei reuniuni și în alegerea noului sistem uniform de calcul.
- 130 În plus, din înscrisurile din dosar reiese că reclamanta a fost implicată, după încheierea acordului din 3 octombrie 2003, în coordonarea și în punerea în aplicare efectivă a noului sistem de calcul al suprataxei pentru deșeuri. Astfel, această implicare este atestată, mai întâi, de o serie de e-mailuri pe care le-a schimbat cu Winoa în luna octombrie 2003 [considerentele (42)-(45) ale deciziei atacate] și care nu sunt contestate de reclamantă, precum și de e-mailul din 1 decembrie 2003 al „general manager”-ului Pometon Deutschland către directorul general al reclamantei [considerentul (46)]. Acesta document, în special, arată clar că reclamanta a solicitat filialei sale germane să aplice suprataxa pentru deșeuri, o instrucțiune care este astfel absolut coerentă cu strategia înțelegerii respective. În sfârșit, e-mailul intern al Winoa din 9 decembrie 2003 arată că introducerea suprataxei menționate de către filialele spaniole ale Winoa și ale reclamantei a făcut de asemenea obiectul unei coordonări între aceste întreprinderi [considerentul (47) al deciziei atacate].
- 131 Nici aceste fapte nu sunt contestate.

2) Cu privire la aplicarea automată a suprataxei pentru deșeuri după 1 februarie 2004

- 132 Formula uniformă de calcul al suprataxei pentru deșeuri, astfel cum a fost convenită în reuniunea din 3 octombrie 2003 și aplicată, potrivit Comisiei, de toți participanții la înțelegere începând din luna februarie 2004, este descrisă în considerentul (37) al deciziei atacate.

- 133 Această formulă se întemeia, pe de o parte și pentru întregul teritoriu al SEE, cu excepția pieței italiene, pe indicele Eurofer al prețurilor deșeurilor. Acest indice a fost publicat în fiecare lună, până la 2 martie 2016, pe site-ul Eurofer, Asociația Europeană a Fierului și a Oțelului. El era calculat pe baza prețului mediu în euro pe tonă provenit din prețurile cererii și ofertei obținute de la principalii operatori din Germania, din Franța, din Italia și din Regatul Unit [considerentul (7) al deciziei atacate].
- 134 Pe de altă parte, pentru Italia, unde prețurile deșeurilor erau semnificativ mai mari decât în majoritatea celorlalte țări europene, această formulă se baza pe indicele CAEF 225, și anume un indice național, stabilit de Camera de Comerț din Milano și publicat pe site-ul Assofermet, asociația italiană care regroupează întreprinderile active în sectorul produselor siderurgice.
- 135 Spre deosebire de indicele Eurofer, indicele CAEF 225 nu se prezenta sub forma unei valori lunare unice, și anume un singur indicator, ci sub forma unui interval dintre prețurile minim și maxim, publicat din două în două săptămâni de Assofermet [considerentele (37) și (126) ale deciziei atacate].
- 136 Or, pe baza acestor elemente, calculul suprataxe pentru deșeuri se efectua, potrivit termenilor acordului, prin scăderea, cu titlu de „compensare”, a numărului 68 din indicele Eurofer și a numărului 62 din indicele CAEF 225. Pentru a obține prețul de bază al abrazivilor aplicabil clienților, valoarea astfel obținută era adunată cu alte costuri, printre altele, cu prețul de cumpărare efectiv al deșeurilor.
- 137 Fără să conteste în înscrierile sale această modalitate de calcul, reclamanta susține, totuși, că producătorii în cauză nu puteau aplica suprataxa pentru deșeuri în mod automat, numai pe baza acestor doi indici.
- 138 Astfel, potrivit reclamantei, pentru a aplica această suprataxă, trebuia ca fiecare producător să primească, în fiecare lună, foaia de calcul, și anume e-mailul lunar referitor la suprataxa pentru deșeuri pe care Winoa se însărcinase să îl trimită participanților la înțelegere până la jumătatea anului 2007 sau să consulte, începând din luna mai 2004, informarea referitoare la suprataxa pentru deșeuri publicată pe site-ul internet al Winoa.
- 139 În răspunsul la o întrebare a Tribunalului, reclamanta a arătat, în ședință, că, în special în Italia, ar fi fost foarte dificil să se aplice suprataxa pentru deșeuri fără a se putea baza pe datele care figurau în foile de calcul, întrucât indicele CAEF 225 consta într-un interval publicat la fiecare cincisprezece zile, ceea ce reprezenta, în mod concret, patru indicatori pe lună (a se vedea punctul 135 de mai sus). În cursul ședinței, reclamanta a precizat de asemenea, în această privință, că transformarea acestor patru indicatori într-o singură valoare ar fi fost efectuată de Winoa, în foile de calcul, care menționau de altfel nu numai această valoare unică ci și valoarea reală a suprataxe pentru deșeuri.
- 140 În consecință, potrivit reclamantei, susținerile Comisiei referitoare la participarea sa la această primă componentă a înțelegerii sunt eronate și nu se bazează pe niciun element de probă suficient, în măsura în care ea nu ar fi primit niciodată foile de calcul lunare, indispensabile, în opinia sa, pentru punerea în aplicare a primei componente a înțelegerii, și nici măcar e-mailul prin care Winoa informa ceilalți participanți la înțelegere despre publicarea, începând din luna mai 2004, a informărilor referitoare la suprataxa pentru deșeuri pe site-ul său internet și prin care le comunica legătura către acest site (a se vedea punctul 122 de mai sus).
- 141 Această argumentație a reclamantei, întemeiată în esență pe caracterul impracticabil sau chiar imposibil al unei aplicări automate a acordului privind suprataxa pentru deșeuri, în special în Italia, nu poate fi însă admisă.
- 142 Mai întâi, în ceea ce privește aplicarea acordului privind suprataxa pentru deșeuri în Italia, trebuie să se arate că, din moment ce reclamanta nu contestă că a participat la conceperea și la implementarea inițială a acestui acord, nu este plauzibil ca, în punerea în aplicare efectivă a acestui plan de acțiune

- anticoncurențial, Pometon, care a fost în esență unul dintre arhitecții înțelegerii, să fi putut renunța în mod rezonabil, fără să provoace reacții din partea partenerilor săi la înțelegere, la aplicarea acestei suprataxe, pentru simplul motiv că nu ar fi dispus de informații suficiente din partea Winoa. Astfel, această suprataxă fusese concepută de Pometon și fusese convenită cu celelalte întreprinderi în cauză, tocmai pentru a fi pusă în aplicare în mod autonom și automat, de fiecare parte la înțelegere, inclusiv pe piața italiană care este în primul rând cea a Pometon.
- 143 În această privință, reiese în mod explicit din elementele de probă scrise prezentate de Comisie, precum e-mailul din 5 septembrie 2003 al directorului general al reclamantei către Winoa, că sistemul suprataxei pentru deșeuri era în realitate menit să se aplice automat și că indiciile pe care trebuia să se întemeieze acest sistem fuseseră de altfel alese tocmai din acest motiv. Acest lucru confirmă faptul că trimiterea unei informări lunare către participanții la înțelegere nu era absolut indispensabilă pentru aplicarea suprataxei pentru deșeuri.
- 144 În continuare, în ceea ce privește calculul propriu-zis al suprataxei pentru deșeuri în Italia, nici argumentul reclamantei care sugera că ea nu putea nicidecum să determine valoarea acestei suprataxe în lipsa primirii foii de calcul întocmite de Winoa (a se vedea punctul 139 de mai sus) nu poate fi reținut. Astfel, reiese în mod expres din schimbul de e-mailuri interne ale Winoa din 31 mai 2007 – invocat de reclamantă, în ședință, în răspunsul la o întrebare a Tribunalului – că, pentru a determina nivelul indicelui CAEF 225 care trebuia luat în considerare în calculul suprataxei menționate, angajații Winoa se limitau la a obține, de la Camera de Comerț din Milano, intervalul stabilit de două ori pe lună de acest organism și la a efectua media acestor patru valori. Or, nu se contestă în niciun fel faptul că acest mod de a proceda nu a variat de la acordul din 3 octombrie 2003, referitor la noul sistem de calcul al suprataxei pentru deșeuri respective (a se vedea punctul 129 de mai sus). În aceste împrejurări, nimic nu permite să se presupună că celelalte părți la înțelegere nu erau în măsură, dacă era cazul, să efectueze operația sus-menționată.
- 145 În sfârșit, reiese din documentele invocate de Comisie în considerentul (125) al deciziei atacate și prezentate de părți că, înainte de introducerea noului sistem de calcul al suprataxei pentru deșeuri, Winoa comunica deja, în fiecare lună, reclamantei o foaie de calcul care menționa fostul indice pe care se întemeia atunci suprataxa pentru deșeuri, precum și valoarea acesteia din urmă. Astfel, acest lucru este confirmat, pe de o parte, de faxul trimis de directorul general al reclamantei către Winoa la 14 februarie 2003 și, pe de altă parte, de un anumit număr dintre aceste foi de calcul depuse la dosarul Comisiei. Or, ținând seama de implicarea reclamantei în introducerea noului sistem (a se vedea punctele 129 și 130 de mai sus), nu este deloc plauzibil ca Winoa să fi încetat, începând de la 1 februarie 2004, să trimită reclamantei foi de calcul, în condițiile în care s-a convenit ca ea să se ocupe de anunțurile lunare referitoare la suprataxa pentru deșeuri destinate participanților la înțelegere [considerentul (38) al deciziei atacate].
- 146 În definitiv, reiese din ansamblul elementelor de probă examinate la punctele 141-144 de mai sus că aplicarea automată a primei componente a înțelegerii nu poate fi pusă la îndoială pentru simplul fapt că introducerea modului de calcul al suprataxei pentru deșeuri era însoțită de implementarea a unui sistem de informare lunară sau chiar de coordonare, asigurată de Winoa.
- 147 Pentru toate aceste motive, întrucât Comisia a dovedit corespunzător cerințelor legale că suprataxa pentru deșeuri era, în orice caz, aplicabilă în mod automat, lipsa – invocată de reclamantă – a unui mijloc de probă scris al trimiterii foilor de calcul de Winoa către Pometon în perioada participării sale la încălcare nu este de natură să dea naștere unor îndoieli cu privire la implicarea acestei întreprinderi în prima componentă a înțelegerii, după 1 februarie 2004.

3) *Cu privire la contactele dintre reclamantă și ceilalți participanți la înțelegere, începând din anul 2004*

- 148 Având în vedere caracterul automat al suprataxei pentru deșeuri, nici argumentația reclamantei potrivit căreia participarea la reuniuni și la alte contacte ar fi fost necesară pentru punerea în aplicare a primei componente a înțelegerii de către Pometon, începând din anul 2004, nu poate fi admisă în mod valabil.
- 149 În primul rând, în ceea ce privește organizarea reuniunilor, reclamanta contestă afirmația Comisiei din considerentul (111) al deciziei atacate, potrivit căreia, „[î]n cursul perioadei ulterioare introducerii modelului uniform pentru o «suprataxă pentru deșeuri», în toamna anului 2003, până la revizuirea «suprataxei pentru deșeuri» în vara anului 2007, contactele au fost mai puțin intense” și menționează că Comisia ar arăta ca ea a participat doar la 2 dintre cele 27 de reuniuni care au avut loc în perioada în discuție.
- 150 Or, având în vedere caracterul automat al sistemului și admitând chiar că ceilalți participanți la înțelegere sau unii dintre ei au organizat efectiv reuniuni, mai mult sau mai puțin regulat, pentru a asigura monitorizarea punerii în aplicare a suprataxei pentru deșeuri, neparticiparea reclamantei la astfel de reuniuni nu permite să se deducă faptul că ea încetase să aplice sistemul menționat.
- 151 În al doilea rând, nici în ceea ce privește celelalte contacte, argumentele prezentate de reclamantă nu pot pune la îndoială valoarea probantă a elementelor pe care le invocă în această privință Comisia pentru a-și susține constatările referitoare la participarea Pometon la prima componentă a înțelegerii.
- 152 Mai întâi, Comisia arată în mod întemeiat că e-mailul intern al Winoa din 24 martie 2004, invocat în considerentul (48) al deciziei atacate, care relatează o conversație cu directorul general al Pometon España, avea ca obiect tocmai monitorizarea punerii în aplicare a suprataxei pentru deșeuri, ceea ce confirmă astfel participarea Pometon la prima componentă. În această privință, împrejurarea, invocată de reclamantă, potrivit căreia această discuție ar fi privit în special respectarea de către Pometon a acordului privind suprataxa pentru deșeuri în ceea ce privește unul dintre clienții săi din Spania, societatea Acerinox, nu este de natură să infirme această constatare.
- 153 În continuare, e-mailurile schimbate între Würth și Pometon, de la 16 la 18 noiembrie 2005, invocate în considerentul (50) al deciziei atacate, priveau, astfel cum subliniază Comisia, extinderea aplicării sistemului suprataxei pentru deșeuri incriminat la furnizările de abrazivi dintre membrii înțelegerii.
- 154 Contrar susținerilor reclamantei, aceste e-mailuri se referă clar la sistemul menționat. În special, în e-mailul său din 17 noiembrie 2005, directorul general al reclamantei arăta societății Würth că, pentru a stabili prețul de vânzare a abrazivilor de către Pometon societății Würth, în anul 2006, „[s]oluția ar fi să se aplice suprataxa pentru deșeuri lunară astfel cum se întâmplă în prezent pe piață”. Prin urmare, el se referea în mod explicit la faptul că sistemul menționat era aplicat de participanții la înțelegere, inclusiv de Pometon, pe piețele în cauză și preconiza astfel extinderea acestuia la furnizările între producători.
- 155 În sfârșit, existența unor contacte anticoncurențiale între Pometon și ceilalți participanți la înțelegere este de asemenea confirmată de e-mailul intern al Ervin din 20 martie 2007, invocat în considerentul (52) al deciziei atacate, care enunță că reprezentanții ai Winoa și ai Pometon îl invitaseră pe autorul acestui e-mail să participe la o reuniune la Milano, la „16/17 mai” 2007, pentru a discuta despre aplicarea suprataxei pentru deșeuri (a se vedea punctul 301 de mai jos).
- 156 În al treilea rând, referirile, în decizia atacată [considerentele (69), (95), (107), (108), (110), (113) și (143)], la participarea reclamantei la reuniuni sau la alte contacte între participanții la înțelegere nu pot fi interpretate în sensul că Comisia însăși ar fi considerat că astfel de contacte erau necesare pentru punerea în aplicare a primei componente a înțelegerii, ceea ce ar fi în contradicție cu elementele de probă referitoare la caracterul automat al sistemului suprataxei pentru deșeuri.

- 157 Mai întâi, referirile menționate la punctul 156 de mai sus, invocate de reclamantă, nu se raportează numai la contacte care privesc în mod specific aplicarea primei componente începând din anul 2004. În continuare, atunci când privesc prima componentă, aceste referiri nu atestă în niciun fel necesitatea unor astfel de contacte pentru aplicarea suprataxei pentru deșeuri, ci confirmă, prin elemente de probă precise și concordante, constatările Comisiei referitoare la răspunderea reclamantei pentru această primă componentă a înțelegerii.
- 158 În special, concluzia Comisiei, în considerentul (95) al deciziei atacate, potrivit căreia „Pometon a participat la aranjamente coluzive anticoncurențiale privind prețurile abrazivilor participând la mai multe reuniuni și [la] alte contacte cu concurenții săi” trebuie înțeleasă, având în vedere constatările care o precedă, ca incluzând contactele pregătitoare, din anul 2003, în vederea reuniunii din 3 octombrie 2003. În plus, această concluzie nu privește numai suprataxa pentru deșeuri, ci ansamblul celor două componente ale înțelegerii. Același lucru este valabil și pentru considerentele (107), (108), (110), (113) și (143) ale deciziei atacate. În sfârșit, în ceea ce privește reuniunile din 28 septembrie 2004 și din 9 iunie 2005, acestea nu sunt menționate, în considerentul (69) al acestei decizii, decât în legătură cu punerea în aplicare a celei de a doua componente a înțelegerii de către reclamantă, în Germania (a se vedea punctele 215-218 de mai jos).
- 159 Prin urmare, în ceea ce privește prima componentă a înțelegerii, Comisia a dovedit existența, după faza inițială de introducere a noului sistem al suprataxei pentru deșeuri, a unui anumit număr de contacte coluzive între Pometon și alte părți la înțelegere (a se vedea punctele 153-156 de mai sus), care, fără a fi necesare pentru a permite aplicarea sistemului menționat, vizau în schimb să asigure monitorizarea punerii sale în aplicare.

4) Concluzie referitoare la dovezile participării reclamantei la prima componentă a înțelegerii

- 160 Având în vedere ansamblul considerațiilor care precedă, este necesar să se constate că elementele prezentate de reclamantă nu permit să se considere că Comisia nu a dovedit, corespunzător cerințelor legale, răspunderea sa individuală pentru prima componentă a înțelegerii, ținând seama, în primul rând, de caracterul automat al aplicării suprataxei pentru deșeuri (a se vedea punctul 148 de mai sus) și, în al doilea rând, de împrejurarea că contactele limitate, dar semnificative ale reclamantei cu ceilalți participanți la înțelegere, invocate de Comisie (a se vedea punctul 160 de mai sus), arată că ea nu a fost numai la originea introducerii acestui sistem, împrejurare pe care nu a contestat-o, ci că a luat parte și la monitorizarea punerii sale în aplicare. Având în vedere aceste constatări, participarea reclamantei la prima componentă a înțelegerii este pe deplin stabilită, fără a aduce atingere aprecierii duratei acestei participări, această problemă făcând astfel obiectul contestației pe care reclamanta o formulează în cadrul celui de al patrulea motiv al prezentei acțiuni (a se vedea punctele 289-315 de mai jos).

3. Cu privire la al doilea aspect al celui de al doilea motiv, întemeiat pe presupusa neparticipare a reclamantei la a doua componentă a înțelegerii, care constă într-o coordonare referitoare la clienții individuali

a) Argumentele părților

- 161 Reclamanta consideră, în această privință, că reconstituirea faptelor care au determinat înțelegerea, obiect al deciziei atacate, este incoerentă și în contradicție cu probele prezentate de Comisia însăși, în special cu declarațiile solicitantului de clemență, care ar fi evocat reuniuni regulate nu numai în Germania, ci și în Italia unde, potrivit celei de a doua dintre aceste declarații, „concurenții se reuniau [...] de trei-patru ori pe an”.

- 162 În această privință, reclamanta observă, în primul rând, că niciuna dintre declarațiile solicitantului de clemență nu menționează Pometon printre întreprinderile care au participat la sistemul global de coordonare referitor la clienții individuali. În schimb, aceste declarații ar face referire la frecvente contacte coluzive între ceilalți participanți la înțelegere, în ceea ce privește în special acțiunea pe piața principalelor regiuni de vânzare a abrazivilor din Europa, și anume Germania, Italia, Spania, Franța și Regatul Unit.
- 163 Singura menționare a Pometon de către solicitantul de clemență privind piața germană s-ar referi în realitate la comportamente imputabile Pometon Abrasives, societate care aparține grupului Winoa, sau la comportamente neconfirmate de mijloacele de probă scrise [considerentul (132) al deciziei atacate]. Pe de altă parte, în ceea ce privește piața italiană, solicitantul de clemență ar fi declarat că reclamanta participase la două reuniuni, la 6 iunie și la 4 octombrie 2007, deși, la acele date, ea cedase deja activitatea sa din sectorul abrazivilor societății Winoa.
- 164 În al doilea rând, în ceea ce privește mai specific piața spaniolă, reclamanta subliniază că contactele, „până la 5 aprilie 2004”, dintre Pometon și Winoa, invocate de Comisie în considerentul (64) al deciziei atacate, erau pur bilaterale și au avut loc numai timp de șase luni, între luna octombrie 2003 și luna aprilie 2004. Cu privire la e-mailul intern al Winoa din 15 iulie 2005, invocat în considerentul (67) al deciziei atacate, acesta ar demonstra absența oricărui acord de împărțire a clientelei.
- 165 Pe de altă parte, documentele din dosar ar confirma absența oricărei coordonări referitoare la clienții individuali între Pometon și Winoa. Acesta ar fi cazul procesului-verbal al unei reuniuni din 18 mai 2004, atașat la e-mailul intern al Winoa, care evoca „dificultăți în aplicarea [suprataxei pentru deșeurii] la mai mulți clienți ca urmare a concurenței cu Ilarduya și cu Pometon cu privire la prețul fix” și al e-mailului intern al Winoa din 15 iulie 2005, menționat în considerentele (67) și (131) ale deciziei atacate. În orice caz, acest e-mail nu ar fi fost urmat de nicio reuniune cu Pometon.
- 166 În al treilea rând, în ceea ce privește piețele franceză și belgiană, reclamanta arată că Comisia invocă, în considerentul (63) al deciziei atacate, un e-mail intern al Winoa din 19 ianuarie 2004, care relatează o discuție dintre MTS și Winoa, în care Winoa suspecta Pometon de subcotarea prețului său pentru un client francez. Contrar afirmației Comisiei, acest document ar dovedi că Pometon era considerată de Winoa ca fiind un concurent agresiv. Acest lucru ar fi de altfel conform cu declarațiile solicitantului de clemență, care nu ar menționa deloc Pometon în ceea ce privește „contactele concurenților privind Franța și Benelux”.
- 167 În al patrulea rând, în ceea ce privește piața germană, reclamanta amintește că, potrivit considerentului (164) al deciziei atacate, Germania era singura țară în care contactele erau organizate în mod structurat. Or, din cele paisprezece reuniuni multilaterale și cele zece reuniuni bilaterale care au avut loc în cursul perioadei în care Pometon era încă activă pe piața abrazivilor (și anume până la 16 mai 2007), prezența Pometon ar fi confirmată cel mult la o reuniune multilaterală și la o reuniune bilaterală. Pe de altă parte, reclamanta contestă valoarea probantă a celei de a doua declarații a solicitantului de clemență, menționată în considerentul (68) al deciziei atacate. Astfel, notele de cheltuieli prezentate de acesta din urmă nu ar privi-o. În ceea ce privește chitanța de la hotelul NodingerHof, la care ar fi avut loc reuniunea din 16 noiembrie 2006, aceasta ar demonstra absența reprezentanților Pometon la reuniunea menționată, în măsura în care această chitanță nu menționează numele acestora din urmă, ci numai pe cele ale celorlalți participanți. În sfârșit, nefiabilitatea declarațiilor sus-menționate, în ceea ce privește participarea presupusă a Pometon la reuniunile cu ceilalți concurenți, ar fi confirmată de faptul că ele evocă o participare a reclamantei la o reuniune din 13 noiembrie 2017, deși Pometon părăsise deja piața de șase luni.
- 168 În plus, reclamanta contestă mijloacele de probă scrise invocate de Comisie pentru a confirma participarea sa la reuniunile din 28 septembrie 2004 și din 9 iunie 2005. Ea susține, printre altele, că nu există niciun mijloc de probă scris privind temele examinate în cursul acestor reuniuni și că solicitantul de clemență nu furnizează în această privință nicio descriere, nici măcar sumară.

- 169 În al cincilea rând, în ceea ce privește piața italiană, reclamanta arată mai întâi că Comisia nu îi atribuie nicio participare la reuniuni cu concurenții săi (a se vedea punctul 161 de mai sus *in fine*). În continuare, ea susține că cele cinci documente, menționate în considerentele (75)-(79) ale deciziei atacate, pe care se întemeiază Comisia nu permit „să se constate dincolo de orice îndoială rezonabilă” participarea sa la coordonarea referitoare la clienții individuali.
- 170 În ceea ce privește în special al cincilea document [considerentul (79) al deciziei atacate], care conține e-mailurile schimbate în luna mai 2008 între un angajat al Pometon Abrasives, domnul T., și un angajat al MTS, reclamanta subliniază că e-mailul din 28 mai 2008 al domnului T. către acesta din urmă, care declara că „[d]upă cum știți foarte bine, politica [Pometon Abrasives] nu este de a reduce prețurile, ci, dimpotrivă, de a le majora”, privea politica acestei societăți după achiziționarea sa de către Winoa, iar nu cea a reclamantei.
- 171 Comisia contestă ansamblul acestei argumentații. Ea precizează mai întâi că ea însăși a recunoscut că rolul Pometon în a doua componentă a încălcării era minor și i-a acordat, ca urmare a acestui fapt, o reducere de 10 % din cuantumul amenzii în temeiul circumstanțelor atenuante.
- 172 Totuși, chiar dacă reclamanta nu a avut decât contacte coluzive sporadice, de natură bilaterală și care nu priveau decât anumite țări, contactele care au fost dovedite ar fi fost semnificative și ar demonstra existența înțelegerii și participarea Pometon la aceasta.

b) Aprecierea Tribunalului

- 173 A doua componentă a înțelegerii privește coordonarea condițiilor comerciale practicate de participanți în privința anumitor clienți individuali, pentru a restrânge concurența în materie de prețuri în ceea ce privește acești clienți. În esență, Comisia apreciază că participanții la înțelegere dezbăteau, în principal în mod bilateral, parametrii concurențiali privind prețurile de vânzare a abrazivilor care trebuiau să fie practicate în privința clienților respectivi, în timp ce calitatea, serviciile și celelalte condiții comerciale rămâneau supuse concurenței.
- 174 Astfel, în considerentul (57) al deciziei atacate, Comisia constată următoarele:

„Elementele de probă conținute în dosar, în special un anumit număr de documente privind inspecția, precum și alte documente prezentate de solicitantul de clemență, arată că Pometon și-a coordonat de asemenea comportamentul cu ceilalți participanți la încălcare în ceea ce privește clienții individuali. În paralel cu coordonarea privind suprataxa pentru deșeuri [a se vedea cu titlu de exemplu considerentele (35), (45), (52), (61) și (77)], participanții au convenit în principiu să nu procedeze la o deturnare a clienților lor stabiliți, cel puțin nu prin intermediul unor reduceri de prețuri, să coordoneze prețurile, inclusiv majorările de prețuri și să aplice suprataxe atunci când clienții aveau mai multe surse de aprovizionare [considerentele (76), (78) și (79)]. Deși forma și intensitatea acestui comportament a variat de la un stat membru la altul, se aplica același principiu general: de a nu intra în concurență în materie de prețuri în ceea ce privește clienții individuali.”

1) Observații introductive cu privire la conținutul celui de al doilea aspect al celui de al doilea motiv

- 175 Trebuie să se arate cu titlu introductiv că Comisia admite, în decizia atacată [considerentele (58) și (59)], că, în timp ce contactele dintre Ervin și Winoa care urmăreau coordonarea comportamentului lor în privința clienților individuali erau mai frecvente, reclamanta nu a luat parte decât în mod sporadic la astfel de contacte, în principal atunci când unul dintre participanți nu respecta sau se suspecta că nu respectă această a doua componentă a înțelegerii.

- 176 Comisia apreciază în schimb [considerentele (225) și (226) ale deciziei atacate] că această împrejurare nu exclude participarea și nici răspunderea Pometon pentru a doua componentă a înțelegerii, caracterul mai limitat al participării sale la această componentă a înțelegerii putând totuși să fie luat în considerare cu titlu de circumstanțe atenuante. Ca urmare a acestui fapt, Comisia a acordat reclamantei o reducere a cuantumului amenzii de 10 %, la fel cum a procedat, de altfel, în decizia de tranzacție [considerentul (103)] în privința MTS și Würth, care contribuiseră de asemenea într-o mai mică măsură decât Winoa și Ervin la a doua componentă a înțelegerii.
- 177 Reclamanta contestă însă orice răspundere pentru această a doua componentă a înțelegerii.
- 178 În această privință, trebuie să se amintească mai întâi că jurisprudența distinge între, pe de o parte, constatarea răspunderii unei întreprinderi pentru o încălcare unică și continuă considerată în ansamblul său, chiar dacă această întreprindere nu a participat decât la o parte din comportamentele coluzive și, pe de altă parte, întinderea răspunderii sale individuale pentru încălcare, având în vedere comportamentele care îi erau proprii, și aceasta în vederea calculării cuantumului amenzii care nu poate fi aplicată decât în conformitate cu principiul individualizării sancțiunilor.
- 179 Astfel, unei întreprinderi, care a participat cu bună știință la o încălcare unică și continuă prin comportamente care îi sunt proprii, i se poate angaja răspunderea și pentru comportamentele altor întreprinderi în cadrul aceleiași înțelegeri pentru toată perioada participării sale la încălcarea respectivă (a se vedea punctele 243-249 de mai jos).
- 180 În consecință, împrejurarea că o întreprindere nu a participat la toate elementele constitutive ale unei înțelegeri sau că aceasta a jucat un rol minor în anumite acțiuni la care a participat nu este relevantă pentru a stabili existența, în sarcina sa, a unei încălcări a normelor de concurență, dat fiind că aceste elemente trebuie luate în considerare doar atunci când se evaluează gravitatea participării sale la încălcarea respectivă și, eventual, atunci când se stabilește amenda (Hotărârea din 7 ianuarie 2004, Aalborg Portland și alții/Comisia, C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P și C-219/00 P, EU:C:2004:6, punctul 86, și Hotărârea din 6 decembrie 2012, Comisia/Verhuizingen Coppens, C-441/11 P, EU:C:2012:778, punctul 45).
- 181 În această privință, punctul 29 a treia liniuță din Orientările privind calcularea amenzilor menționează de altfel, printre circumstanțele atenuante care pot fi reținute în privința unei întreprinderi, dovada că participarea sa la încălcare este extrem de redusă și că, în perioada în care a fost parte la acordurile ilicite, s-a sustras efectiv de la aplicarea acestora adoptând, pe piața în cauză, un comportament concurențial corect.
- 182 În speță, rezultă că participarea redusă a Pometon la numeroasele reuniuni și la celelalte contacte care au avut loc în legătură cu a doua componentă a înțelegerii nu poate exclude răspunderea sa pentru această a doua componentă dacă Comisia demonstrează, în conformitate cu criteriile jurisprudențiale amintite la punctele 245 și 246 de mai jos, că această întreprindere intenționa să contribuie la încălcarea unică și continuă în ansamblul său, ceea ce va fi examinat la punctele 252-269 de mai jos.
- 183 Astfel, faptul, de altminteri necontestat de Comisie (a se vedea punctele 172 și 173 de mai sus), că reclamanta nu a participat nici la sistemul structurat de coordonare organizat sub forma unor reuniuni multilaterale de aproximativ două ori pe an în Germania [considerentele (68) și (164) ale deciziei atacate], nici la reuniunile care ar fi fost organizate în mod regulat în Italia (a se vedea punctul 162 de mai sus, precum și 222 de mai jos), nu înseamnă în mod necesar că ea nu a participat la coordonarea referitoare la clienții individuali.

184 În consecință, în cadrul prezentului aspect, trebuie să se examineze numai răspunderea individuală a reclamantei pentru a doua componentă a înțelegerii, verificând dacă elementele de probă invocate de Comisie au o valoare probantă suficientă pentru a demonstra existența comportamentelor coluzive referitoare la coordonarea prețurilor în privința anumitor clienți pe care le-a imputat societății Pometon în decizia atacată.

2) Examinarea elementelor de probă referitoare la participarea reclamantei la a doua componentă a înțelegerii

185 Mai întâi trebuie să se arate că Comisia recunoaște că nu există dovezi ale participării Pometon la a doua componentă a înțelegerii decât în cinci state membre ale Uniunii, și anume Belgia, Germania, Spania, Franța și Italia.

186 În consecință, trebuie să se verifice dacă, având în vedere ansamblul elementelor invocate de părți, constatările referitoare la comportamentul Pometon în cadrul celei de a doua componente a înțelegerii sunt susținute cu probe corespunzător cerințelor legale.

i) Cu privire la piața spaniolă

187 În ceea ce privește mai întâi piața spaniolă, Comisia se întemeiază pe un anumit număr de mijloace de probă scrise care stabilesc existența unor contacte bilaterale între Pometon și Winoa eşalonate, pe piața menționată, între 20 februarie 2003 și 15 iulie 2005. Este vorba, mai întâi, despre e-mailuri schimbate, la 22 octombrie și la 21 noiembrie 2003, între directorul general al reclamantei și Winoa [considerentele (61) și (62) ale deciziei atacate]; în continuare, despre rezumatele unor reuniuni bilaterale și despre conversațiile telefonice dintre Pometon și filiala spaniolă a Winoa, care au avut loc între 20 februarie 2003 și 5 aprilie 2004 și care au fost redactate de un salariat al Winoa care a participat la acestea [considerentul (64) al deciziei atacate]; în sfârșit, despre un document intern al Winoa care relatează o reuniune din 12 februarie 2004 cu filiala spaniolă a Pometon la Zaragoza (Spania) [considerentul (65)], precum și despre e-mailuri interne ale Winoa schimbate la 17 și la 23 martie 2004 [considerentul (66)] și la 15 iulie 2005 [considerentul (67)].

188 În primul rând, trebuie să se constate că implicarea directă a Pometon în coordonarea referitoare la clienți individuali, de la începutul înțelegerii, reiese clar din e-mailul din 22 octombrie 2003, sus-menționat, care a fost citat în mod expres în considerentul (61) al deciziei atacate. În acest e-mail, directorul general al reclamantei, referindu-se la trei clienți spanioli ai Pometon, reproșează în esență societății Winoa că a scăzut prețurile în timp ce Pometon le majora pe ale sale și, prin urmare, invită Winoa să îi dea explicații.

189 În al doilea rând, participarea Pometon la coordonarea prețurilor în privința anumitor clienți individuali, în Spania, este atestată, printre altele, de un anumit număr de contacte între această întreprindere și Winoa, chiar înainte și apoi după începutul înțelegerii. Astfel, prețurile practicate în privința anumitor clienți individuali au fost discutate în reuniuni bilaterale în cursul cărora Pometon era reprezentată în special de „general manager”-ul Pometon España, de exemplu la 20 februarie 2003, la 12 februarie sau la 16 martie 2004, astfel cum reiese din procesele-verbale ale reuniunilor menționate invocate în decizia atacată și depuse la dosar. Această coordonare este confirmată de asemenea de procesele-verbale ale unor conversații telefonice, de exemplu din 15 și din 24 martie 2004, în care s-a confirmat necesitatea de a respecta acordul și s-a discutat nivelul prețurilor care trebuie practicate în privința unor clienți determinați.

190 În al treilea rând, e-mailul intern al Winoa din 15 iulie 2005 (a se vedea punctele 165 și 187 de mai sus), invocat în considerentul (67) al deciziei atacate, enunță că Pometon a „făcut oferte unor clienți pe care îi cunosc ca fiind clienți exclusivi ai TFM [filiala Winoa din Spania]” și că „în cadrul întâlnirii cu [Pometon], ei trebuie să înțeleagă că noi nu putem accepta acest tip de demers”. Rezultă că

Pometon era cel puțin informată despre un acord menit să păstreze clienții exclusivi ai fiecărui participant (non poaching agreement), în virtutea căruia, potrivit Winoa, ea nu ar fi trebuit să se apropie de clienții exclusivi ai filialei acestei întreprinderi din Spania.

- 191 În această privință, problema dacă reuniunea cu un reprezentant al Pometon, care trebuia să se desfășoare săptămâna ulterioară datei de 15 iulie 2005, a avut loc efectiv sau nu a avut loc nu are incidență asupra importanței acestei probe care demonstrează, în contextul respectiv și corespunzător cerințelor legale, că Pometon era parte la înțelegere, tocmai pentru că, în cazul anumitor clienți spanioli ai Winoa, aceasta din urmă, în calitatea sa de parte la această înțelegere, a considerat că trebuia să amintească Pometon respectarea acordurilor încheiate.
- 192 Potrivit jurisprudenței relevante în materie (a se vedea punctul 115 de mai sus), elementele de probă examinate la punctele 188-191 de mai sus, al căror conținut se referă la contacte bilaterale, care au în mod clar ca obiect coordonarea prețurilor în privința unor clienți individuali, au o valoare probantă importantă în măsura în care este vorba fie despre schimburi de e-mailuri între directorul general al reclamantei, pe de o parte, și Winoa, pe de altă parte, fie despre documente destinate unei utilizări interne, care relatează conținutul unor reuniuni sau al unor conversații telefonice dintre salariații Pometon și ai Winoa, redactate de un martor direct (a se vedea punctul 117 de mai sus).
- 193 În consecință, reclamantei nu îi revine, conform jurisprudenței (a se vedea punctul 114 de mai sus), sarcina de a prezenta o alternativă plauzibilă la teza Comisiei, ci de a demonstra insuficiența mijloacelor de probă scrise sus-menționate.
- 194 Or, reclamanta se limitează la a arăta, în general, că contactele sale cu Winoa se înscriau, în realitate, într-un context foarte concurențial, caracterizat prin conflicte tensionate și sistematice cu această întreprindere, ca urmare a faptului că Pometon intrase pe piața spaniolă a abraziivilor numai de puțină vreme, în timp ce Winoa era, de mult timp, principalul operator pe aceeași piață.
- 195 Cu toate acestea, reclamanta invocă procesul-verbal al unei reuniuni interne a Winoa, și anume reuniunea din 18 mai 2004 (a se vedea punctul 165 de mai sus), care evocă „dificultăți în aplicarea [suprataxei pentru deșeuri] la un anumit număr de clienți din cauza concurenței cu Ilarduya și cu Pometon cu privire la prețul fix”.
- 196 În această privință, trebuie totuși să se arate că acest document se referă în esență la prima componentă a înțelegerii. Desigur, din acesta reiese de asemenea că, în privința mai multor clienți ai Winoa din Spania, Pometon nu aplica a doua componentă. Cu toate acestea, nu rezultă în niciun fel din documentul menționat, care face referire numai la concurența în materie de prețuri a Pometon în ceea ce privește un „anumit număr de clienți” care operează în sectorul industriei, că această întreprindere nu respecta acordul în privința altor clienți ai Winoa din Spania. Simpla împrejurare că reclamanta nu se conforma întotdeauna celei de a doua componente a înțelegerii nu permite să se deducă faptul că ea nu participa la aceasta.
- 197 În orice caz, faptul, invocat de reclamantă, că era un nou intrat pe piața spaniolă și că se afla în consecință într-o situație de concurență intensă cu Winoa, în asemenea măsură încât urmărea să practice față de aceasta o concurență prin prețuri în scopul de a-i acapara clienți pentru a se instala pe piața menționată, nu este de natură să combată dovezile, prezentate de Comisie, ale implicării sale, chiar dacă într-o măsură redusă, în a doua componentă a înțelegerii pe teritoriul acestui stat membru.
- 198 Prin urmare, argumentația reclamantei (a se vedea punctele 193-197 de mai sus) prin care se urmărea să se conteste valoarea probantă a elementelor de probă privind implicarea sa în coordonarea referitoare la anumiți clienți individuali din Spania, astfel cum au fost prezentate de Comisie și au fost examinate la punctele 187-192 de mai sus, nu poate fi admisă.

ii) Cu privire la piețele franceză și belgiană

- 199 În ceea ce privește piețele franceză și belgiană, Comisia invocă mai întâi, în considerentul (62) al deciziei atacate, e-mailul din 21 noiembrie 2003 al Winoa către directorul general al reclamantei, care menționa ca obiect „Spania/Belgia” și în care reprezentantul Winoa se referă la un client belgian care trebuia în mod normal să fie aprovizionat de întreprinderea sa, invitând Pometon să nu crească furnizările către acest client. Reclamanta nu contestă aceste elemente de probă.
- 200 În continuare, în considerentul (63) al deciziei atacate, Comisia se întemeiază pe un e-mail intern al Winoa din 19 ianuarie 2004, care relata o discuție, din 15 ianuarie 2004, între autorul e-mailului și responsabilul cu vânzările al MTS pentru Franța și Belgia, în cursul căreia acesta din urmă îi confirmase că MTS nu aproviziona un client francez al Winoa care obținuse un preț mai mic de la un concurent. În acest e-mail, angajatul Winoa deducea că trebuia „în consecință privit în direcția Ervin sau [Pometon]” și că „[el ar] înclina spre [Pometon care este] absolut capabilă” să acorde o astfel de reducere de preț.
- 201 În această privință, trebuie să se arate că explicația reclamantei, potrivit căreia acest document ar dovedi numai faptul că era considerată de Winoa ca fiind un concurent agresiv, nu este plauzibilă. O lectură neutră și obiectivă a acestui e-mail arată dimpotrivă că acesta se înscrie în cadrul monitorizării respectării celei de a doua componente a înțelegerii. Astfel, din acest text reiese că Winoa și MTS considerau atât Pometon, cât și Ervin ca fiind părți la acordul de a nu practica o concurență prin prețuri în ceea ce privește anumiți clienți individuali și că Winoa, după ce a verificat că nu era vorba despre MTS, a suspectat-o pe Pometon de nerespectarea în mod corespunzător a acestui angajament. Faptul că Winoa a suspectat-o astfel pe Pometon, mai degrabă decât pe Ervin, cu privire la acest client individual nu permite în niciun fel să se deducă faptul că Pometon nu participa la a doua componentă a înțelegerii.
- 202 În acest context, simpla împrejurare, invocată de reclamantă (a se vedea punctul 166 de mai sus), potrivit căreia declarațiile solicitantului de clemență nu menționau Pometon în ceea ce privește „contactele concurenților privind Franța și Benelux” nu este de natură să pună la îndoială valoarea probantă a documentelor examinate la punctele 199-201 de mai sus și, prin urmare, răspunderea proprie Pometon pentru încălcarea pe piețele franceză și belgiană. Astfel, aceste documente constituie indicii semnificative cu privire la existența unor contacte coluzive între Pometon și Winoa, precum și a convingerii acesteia din urmă, și cel puțin a unei alte întreprinderi parte la înțelegere, că Pometon participa la coordonarea în privința clienților individuali. În acest context, nemenționarea Pometon de către solicitantul de clemență nu înseamnă că această întreprindere nu a avut contacte coluzive cu celelalte părți la înțelegere în ceea ce privește Franța și Benelux, ci poate fi pur și simplu explicată prin mai mica participare a Pometon la a doua componentă a înțelegerii, de altfel admisă în mod expres de Comisie (a se vedea punctul 176 de mai sus).
- 203 În consecință, Comisia și-a susținut cu probe, corespunzător cerințelor legale, constatările privind participarea reclamantei la coordonarea referitoare la anumiți clienți individuali din Franța și din Belgia.

iii) Cu privire la piața germană

- 204 În ceea ce privește piața germană, singura piață pe care, potrivit Comisiei, coordonarea referitoare la clienții individuali era organizată în mod structurat (a se vedea punctele 161 și 167 de mai sus), această instituție invocă în special a doua declarație a solicitantului de clemență, potrivit căreia Pometon ar fi participat la majoritatea reuniunilor multilaterale care aveau loc aproximativ de două ori pe an în această țară [considerentele (68) și (132) ale deciziei atacate]. Pentru a confirma această declarație, Comisia se întemeiază de mijloacele de probă scrise privind participarea Pometon la reuniunile multilaterale din 28 septembrie 2004 și din 9 iunie 2005 [considerentele (69)-(72) ale

deciziei atacate]. Pe de altă parte, Comisia se bazează pe un fax intern al acestei întreprinderi, din data de 16 februarie 2005, referitor la un client individual și care ar atesta de asemenea implicarea sa în a doua componentă a înțelegerii [considerentele (73) și (74) ale deciziei atacate].

- 205 Trebuie, în primul rând, să se examineze argumentul reclamantei (a se vedea punctul 163 de mai sus), potrivit căruia declarațiile solicitantului de clemență, invocate în considerentele (68) și (132) ale deciziei atacate, nu ar fi credibile, întrucât i-ar atribui în mod eronat comportamente care sunt în realitate imputabile Pometon Abrasives, societate care făcea parte din grupul Winoa.
- 206 În această ordine de idei, reclamanta arată că de asemenea în mod eronat Ervin i-a imputat participarea la o reuniune din 13 noiembrie 2007, întrucât, la acea dată, ea părăsise deja piața de șase luni.
- 207 Or, trebuie să se arate că împrejurarea că Ervin a menționat Pometon în loc de Pometon Abrasives, în ceea ce privește această reuniune din 13 noiembrie 2007, nu poate afecta în niciun fel credibilitatea declarațiilor sale referitoare la reuniunile anterioare datei de 16 mai 2007, cărora trebuie să li se recunoască, conform jurisprudenței (a se vedea punctul 118 de mai sus), o valoare probantă ridicată. De altfel, nu este exclus ca menționarea respectivă a Pometon de către solicitantul de clemență să rezulte mai degrabă dintr-o eroare sau dintr-o inadvertență a acestuia din urmă, întrucât foștii directori comerciali ai reclamantei, domnii T. și B., care reprezentau adesea Pometon în reuniunile cu ceilalți participanți la înțelegere, au fost angajați după 16 mai 2007 de Pometon Abrasives.
- 208 Astfel, eroarea săvârșită de Ervin în ceea ce privește reuniunea din 13 noiembrie 2007 nu permite să se pună la îndoială fiabilitatea declarației sale, menționată în considerentul (68) al deciziei atacate, potrivit căreia reprezentanții Pometon, domnii W. și T., ar fi participat la majoritatea reuniunilor multilaterale care au avut loc aproximativ de două ori pe an. În ceea ce privește declarația menționată în considerentul (132) al deciziei atacate, precizia sa permite să se înlăture orice risc de confuzie din partea Ervin, atunci când a declarat că ea „începuse să participe la reuniuni regulate cu [Winoa], MTS, Würth și, în timp ce era încă o întreprindere independentă înainte de a fi cumpărată de [Winoa], cu Pometon, în cursul cărora era discutată piața germană”.
- 209 Cu toate acestea, în orice caz, din moment ce reclamanta contestă exactitatea declarațiilor sus-menționate, acestea nu pot fi considerate o dovadă suficientă a participării sale la reuniuni cu ceilalți participanți la înțelegere decât dacă sunt coroborate cu alte elemente de probă.
- 210 Prin urmare, trebuie să se verifice, în al doilea rând, în conformitate cu jurisprudența citată la punctele 118 și 119 de mai sus, dacă declarațiile Ervin, menționate la punctul 208 de mai sus și contestate de reclamantă, sunt confirmate de alte elemente de probă.
- 211 În această privință, trebuie să se arate, în primul rând, că, în decizia atacată [considerentul (69)], Comisia admite implicit că dispunea numai de elemente de probă în ceea ce privește participarea reclamantei la două reuniuni, una care a avut loc la 28 septembrie 2004 și cealaltă la 9 iunie 2005 (a se vedea punctul 204 de mai sus) și nu invocă în detaliu participarea reclamantei la alte reuniuni.
- 212 Or, trebuie amintit că nu este necesar ca reclamanta să fi participat la sistemul structurat de coordonare pentru a considera că era implicată în a doua componentă a înțelegerii (a se vedea punctul 183 de mai sus). În ceea ce privește reuniunile, singura problemă care trebuie examinată constă, așadar, în a verifica dacă susținerea Comisiei din decizia atacată [considerentul (69)], potrivit căreia reclamanta a participat la cele două reuniuni sus-menționate este suficient susținută cu probe. Dacă aceasta este situația, aceste indicii vor fi examinate împreună cu celelalte elemente de probă (a se vedea punctele 220 și 221 de mai jos).

- 213 În acest context, argumentația reclamantei, prin care se urmărește contestarea altor elemente de probă care nu privesc comportamentul său, dar sunt menționate în considerentul (68) al deciziei atacate pentru a confirma anumite declarații ale Ervin, citate în considerentul respectiv (a se vedea punctul 208 de mai sus), este inoperantă. Astfel, aceste elemente, care nu au nicio legătură cu reuniunile din 28 septembrie 2004 și din 9 iunie 2005, sunt invocate de Comisie numai pentru a confirma, în mod general, că erau organizate reuniuni regulate în Germania, în ceea ce privește a doua componentă a înțelegerii, iar nu pentru a demonstra participarea reclamantei la astfel de reuniuni.
- 214 Din același motiv, factura de la hotel prezentată de reclamantă în anexa la cererea introductivă și care ar confirma, potrivit susținerilor Comisiei în apărare, participarea „general manager”-ului filialei germane a reclamantei la reuniunea multilaterală din 16 noiembrie 2006 este lipsită de relevanță. Astfel, întrucât Comisia nu a susținut în niciun fel, în decizia atacată, că reclamanta participase la reuniunea menționată, argumentația reclamantei întemeiată pe această factură este de asemenea inoperantă. În plus, în orice caz, trebuie să se arate că această factură, în parte ilizibilă, nu permite să se tragă nicio concluzie certă cu privire la participarea sau la neparticiparea reclamantei la reuniunea din 16 noiembrie 2006. În consecință, o astfel de participare nu poate în niciun caz să fie considerată dovedită.
- 215 În al doilea rând, este necesar să se examineze elementele de probă invocate de Comisie pentru confirmarea participării reclamantei la reuniunile din 28 septembrie 2004 și din 9 iunie 2005. Este vorba, pentru prima dintre aceste reuniuni, despre un e-mail al MTS către Würth, Pometon, Ervin și Winoa, din data de 13 septembrie 2004, care preciza că data de 28 septembrie 2004 convenea tuturor și că „general manager”-ul Pometon Deutschland confirmase că va fi prezent. A doua reuniune este atestată de un e-mail din 16 mai 2005 al Pometon către Winoa, adresat în copie societăților Würth și MTS, care le informa că „următoarea reuniune [era] programată la 9 iunie 2005, în[tr-un hotel] din Düsseldorf”.
- 216 Reclamanta susține însă că nu există nicio dovadă a temelor examinate în cursul acestor două reuniuni, nici în declarația solicitantului de clemență, nici în orice alt document. În plus, ea citează un pasaj din această declarație, în care Ervin arată că majoritatea reuniunilor privind coordonarea referitoare la clienți avea loc la sfârșitul anului (în general între sfârșitul lunii septembrie și luna noiembrie) și la începutul anului (între luna ianuarie și luna martie), întrucât majoritatea clienților aveau contracte anuale care se reînnoiau la sfârșitul anului. Reuniunile de la începutul anului ar fi fost axate, în general, pe problema dacă majorările de preț fuseseră efectiv puse în aplicare.
- 217 Totuși, este necesar să se arate că reclamanta nu contestă participarea sa la cele două reuniuni sus-menționate. În plus, ea nu precizează care ar fi fost, în opinia sa, obiectul acestor reuniuni, altul decât cel al coordonării referitoare la clienții individuali. Pe de altă parte, din declarația solicitantului de clemență invocată de reclamantă, prin care se arată că majoritatea reuniunilor anticoncurențiale aveau loc la sfârșitul sau la începutul anului, reiese că unele dintre aceste reuniuni au putut avea loc și la mijlocul anului.
- 218 În acest context, cele două documente pe care se întemeiază Comisia (a se vedea punctul 215 de mai sus) constituie indicii suficient de serioase pentru a confirma declarațiile solicitantului de clemență în ceea ce privește participarea reclamantei la reuniunile anticoncurențiale din 28 septembrie 2004 și din 9 iunie 2005.
- 219 În al treilea rând, implicarea reclamantei în a doua componentă a înțelegerii este atestată de asemenea de faxul din 16 februarie 2005 al „general manager”-ului Pometon Deutschland către directorul general al reclamantei, invocat de Comisie în decizia atacată în considerentele (73) și (74) (a se vedea punctul 204 de mai sus).

220 În această privință, Comisia arată în mod întemeiat, în decizia atacată, că reiese din acest document, a cărui valoare probantă nu este contestată, de altfel, de către reclamantă, că Pometon participa la a doua componentă a înțelegerii în Germania. Astfel, faxul din 16 februarie 2005, referitor la unul dintre clienții Pometon din Germania, enunța că „Ervin nu a majorat prețul său astfel cum s-a convenit”, că „[d]acă Ervin ar fi majorat prețul său astfel cum s-a prevăzut, Ervin ar fi fost înlăturat ținând seama de poziția lor în comparația calitativă” și că autorul său „consider[ă] că discuțiile noastre în legătură cu protecția sunt încheiate” și că el nu vrea „să aștepte să piardă alte cantități în plus (ca în Regatul Unit)” și se termina cu o întrebare adresată destinatarului cu privire la opinia sa asupra acestei chestiuni. Contrar susținerilor reclamantei din răspunsul său la comunicarea privind obiecțiunile din 3 decembrie 2014, combătut în considerentul (74) al deciziei atacate, acest pasaj nu indică faptul că discuțiile cu Ervin privind acest client particular erau terminate, ci arată, în schimb, că „general manager”-ul filialei germane a Pometon solicita instrucțiuni de la directorul general al reclamantei cu privire la modul de a reacționa față de nerespectarea acordului de către Ervin.

221 În consecință, Comisia a susținut cu probe, corespunzător cerințelor legale, constatările sale privind participarea reclamantei la coordonarea referitoare la anumii clienți individuali din Germania.

iv) Cu privire la piața italiană

222 În ceea ce privește piața italiană, trebuie, în primul rând, să se arate că neparticiparea reclamantei la reuniuni în Italia, chiar presupunând că este stabilită, nu ar permite înlăturarea răspunderii sale pentru a doua componentă a înțelegerii, din moment ce această participare nu era indispensabilă pentru coordonarea prețurilor în privința clienților individuali, iar implicarea Pometon într-o astfel de coordonare în Italia este, pe de altă parte, suficient susținută cu probe (a se vedea punctele 182-184 de mai sus).

223 Or, în înscrisurile sale, Comisia afirmă că, deși solicitantul de clemență nu a menționat reclamanta printre participanții la reuniuni specifice în Italia, el a declarat totuși că teritoriul italian făcuse obiectul unei împărțiri între Ervin, Winoa și Pometon, anterior datei de 16 mai 2007.

224 În această privință, Comisia se întemeiază, cu privire la acest aspect, în esență pe cinci mijloace de probă scrise [considerentele (75)-(79) ale deciziei atacate].

225 În consecință, trebuie să se verifice dacă aceste mijloace de probă scrise constituie indicii fiabile care pot susține implicarea reclamantei în a doua componentă a înțelegerii.

226 Mai întâi, contrar susținerilor reclamantei, din schimbul intern de e-mailuri ale MTS din 5 octombrie 2005, referitoare la clienții pierduți de această întreprindere pe piața italiană [considerentul (75) al deciziei atacate] și care fac referire la lipsa de „probleme cu Pometon și cu Ervin”, reiese că Pometon, Winoa și Ervin erau desemnați în acestea – spre deosebire de alți concurenți menționați, care nu erau părți la înțelegere – ca fiind „prieteni”, față de care nu era „în niciun caz acceptabil” să piardă clienți fără a reacționa. În aceste e-mailuri, se avea în vedere, așadar, fie să se discute cu cele trei întreprinderi sus-menționate, fie să li se trimită o „notă”, prin care să li se comunice câteva reproșuri și să se facă referire la discuțiile purtate în ultima călătorie în Italia a destinatarului unuia dintre aceste e-mailuri. Rezultă de altfel din aceste e-mailuri că MTS suspecta mai degrabă Winoa de nerespectarea acordului, iar nu Pometon sau Ervin, întrucât enunța: „[Winoa] după cum știți, și nicio problemă cu Pometon și sau Er[v]in”.

227 În continuare, e-mailul intern al Ervin din 20 martie 2007, referitor la un client, Zanardi [considerentul (76) al deciziei atacate], arată în mod expres că, în luna precedentă, „Pometon deturnase acest client” despre care se convenise că revenea societății Ervin. În plus, acest e-mail sugerează că Pometon părea să fi revenit pe linia convenită după ce a fost contactată de Ervin. Astfel, contrar tezei reclamantei,

acest e-mail nu arată că relațiile dintre Pometon și Ervin erau foarte concurențiale, ci atestă mai degrabă că părțile la înțelegere controlau, atent, monitorizarea acordului referitor la împărțirea clienților.

- 228 Această monitorizare este confirmată, în plus, de e-mailul intern al Ervin din 19 aprilie 2007 [considerentele (52) și (77) ale deciziei atacate], chiar dacă existența acordului cu privire la coordonarea prețurilor nu reiese în mod explicit din e-mailul menționat. Acest e-mail face referire la intenția autorului său de a discuta cu reprezentanții Winoa și ai Pometon, în reuniunea din Milano prevăzută pentru 16 și 17 mai 2007, despre un anumit număr de clienți individuali.
- 229 În ceea ce privește e-mailul intern al Winoa din 26 aprilie 2007 [considerentul (78) al deciziei atacate], care relatează o reuniune cu MTS din aceeași zi în cursul căreia salariatul Winoa, care participase la reuniune, solicitase MTS să nu mai atace Pometon, acesta arată că Winoa dorea ca acordul să fie respectat, inclusiv în privința Pometon. Desigur, astfel cum susține reclamanta, Winoa se pregătea să cumpere activitatea Pometon din sectorul abrazivilor douăzeci de zile mai târziu și avea, așadar, interes ca aceasta din urmă să își păstreze clienții. Cu toate acestea, potrivit elementelor din dosar, MTS nu părea să fie la curent cu acest proiect de achiziție (a se vedea punctul 302 de mai jos). În consecință, faptul că MTS se pune de acord cu Winoa în ceea ce privește o restrângere a concurenței prin prețuri, în privința Pometon, constituie un indiciu al existenței unui acord anticoncurențial între aceste trei întreprinderi.
- 230 În sfârșit, în ceea ce privește e-mailurile din 27 și din 28 mai 2008 schimbate între un salariat al MTS și un salariat al Pometon Abrasives, domnul T., care fusese anterior director comercial (Commercial Director Industry) al reclamantei până la 16 mai 2007 [considerentul (79) al deciziei atacate; a se vedea de asemenea punctul 207 de mai sus], reclamanta arată, desigur, în mod întemeiat (a se vedea punctul 170 de mai sus), că ea nu este, în principiu, în niciun fel vizată de afirmația acestui salariat, potrivit căreia politica Pometon Abrasives și a grupului Winoa (căruia aparține această societate) nu era de a reduce prețurile, ci de a le majora.
- 231 Totuși, acest schimb de e-mailuri se referă în mod explicit la aplicarea acordului în privința anumitor clienți italieni sau germani, de mai mulți ani, prin urmare chiar înainte de ieșirea reclamantei de pe piață. În e-mailul inițial din 27 mai 2008, MTS reproșa astfel Pometon Abrasives că nu a respectat acordul în ceea ce privește un client german, filială a unei societăți italiene, Riva Fire SpA, al cărei sediu din Italia „[era] aprovizionat de Pometon de mulți ani”. În plus, e-mailurile din 28 mai 2008 se referă de asemenea la aprovizionarea altor clienți italieni sau germani.
- 232 În acest context, Comisia invocă pasajul din unul dintre aceste e-mailuri ale domnului T., în care acesta din urmă afirma că a protejat întotdeauna clienții MTS din Germania, atunci când era angajat de Pometon, arătând: „[î]n anii trecuți, am protejat întotdeauna clientul dumneavoastră din Germania, chiar dacă societatea-mamă din Italia îmi solicita în mod regulat să îi aprovizionez uzina din Germania [...] știți că am respectat întotdeauna cu strictețe acordurile noastre”. În răspuns la această constatare, MTS a arătat în mai multe e-mailuri datate de asemenea 28 mai 2008: „Noi am protejat întotdeauna Pom...”; „noi am încercat de mulți ani să protejăm Pom [...]”; „acordul a fost întotdeauna că concurența este ok, dar nu cu privire la prețuri!”.
- 233 Având în vedere nivelul ridicat de răspundere a domnului T., atunci când era directorul general al reclamantei, conținutul acestor e-mailuri atestă în mod fiabil că politica de neconcurență prin prețuri a Pometon Abrasives se înscria în continuarea celei a Pometon, ceea ce confirmă că aceasta din urmă era deja implicată în coordonarea referitoare la clienții individuali, în Italia și în Germania. În acest context, împrejurarea că au putut exista rezerve exprimate pe plan intern de Pometon – astfel cum pare să reiasă din e-mailul citat anterior al domnului T. – nu este de natură să o exonereze pe aceasta din urmă de răspundere.

234 În consecință, argumentația reclamantei, prin care se urmărește contestarea valorii probante a dovezilor participării sale la coordonarea referitoare la anumiți clienți individuali din Italia, trebuie respinsă.

v) Concluzii referitoare la dovezile participării reclamantei la a doua componentă a înțelegerii

235 Examinarea mijloacelor de probă scrise, invocate în decizia atacată (a se vedea punctele 187-233 de mai sus), arată astfel că Comisia s-a întemeiat pe un ansamblu de probe suficient de serioase, circumstanțiate, precise și concordante pentru a constata participarea reclamantei la coordonarea referitoare la anumiți clienți individuali din cele cinci state membre sus-menționate (Belgia, Germania, Spania, Franța și Italia).

4. Cu privire la al treilea aspect al celui de al doilea motiv, întemeiat pe presupusa neparticipare a reclamantei la o încălcare unică și continuă

a) Argumentele părților

236 În primul rând, reclamanta contestă aprecierea Comisiei, în considerentele (105)-(109) ale deciziei atacate, potrivit căreia ea ar fi participat, împreună cu celelalte patru întreprinderi, la o încălcare unică și continuă, constituită din cele două componente ale înțelegerii.

237 Ea arată că, contrar susținerilor Comisiei care figurează în considerentul (109) al deciziei atacate, împrejurarea că Pometon „întreține contacte cu diferiți participanți la încălcare” nu permite în niciun caz să se concluzioneze că „ea putea în mod rezonabil să prevadă toate acțiunile avute în vedere și puse în aplicare de ceilalți participanți la încălcare”. Astfel, nimic nu ar dovedi că, cu ocazia contactelor sale limitate și aproape exclusiv bilaterale, Pometon a avut cunoștința de existența încălcării unice și continue invocate. Prin urmare, Comisia nu ar fi îndeplinit sarcina probei.

238 În al doilea rând, reclamanta contestă participarea sa la o coordonare referitoare la clienții individuali pe întregul teritoriu al SEE.

239 Ea susține mai întâi că Comisia nu ar fi dovedit participarea menționată. Ea arată, în această privință, că vindea abrazivi în 21 de țări din SEE. Or, Comisia nu i-ar imputa, în considerentul (60) al deciziei atacate, o participare la a doua componentă a înțelegerii decât în cinci țări (Belgia, Germania, Spania, Franța și Italia), ceea ce ar confirma lipsa totală a oricărei probe referitoare la participarea sa la o cooperare generală care vizează întregul teritoriu al SEE.

240 De altfel, în considerentul menționat (60) al deciziei atacate, Comisia ar fi făcut trimitere la considerentul (37) al deciziei de tranzacție, tocmai pentru a-și susține afirmația potrivit căreia „[a]cordurile referitoare la clienții individuali vizau întregul teritoriu al SEE”, fără să demonstreze însă că reclamanta avea cunoștința de întinderea geografică a acestor acorduri.

241 Reclamanta contestă în continuare afirmația Comisiei din considerentele (133) și (134) ale deciziei atacate, potrivit căreia ea era în mod necesar informată despre faptul că a doua componentă a înțelegerii viza întregul teritoriu al SEE. Comunicările dintre reclamantă și Pometon Deutschland, invocate de Comisie, ar fi lipsite de relevanță, întrucât ar fi intervenit cu un an înainte de începutul înțelegerii invocate. Cu titlu accesoriu, reclamanta afirmă că aceste două documente arată că Pometon a respins toate cererile de reuniune din partea MTS.

242 Comisia contestă această argumentație.

b) Aprecierea Tribunalului

1) Noțiunea jurisprudențială de încălcare unică și continuă

- 243 Potrivit unei jurisprudențe constante, o încălcare a articolului 101 TFUE poate rezulta nu numai dintr-un act izolat, ci și dintr-o serie de acte sau dintr-un comportament continuu, chiar dacă unul sau mai multe elemente ale acestei serii de acte sau ale acestui comportament continuu ar putea constitui prin ele însele și privite izolat o încălcare a dispoziției menționate. Astfel, în ipoteza în care diferitele acțiuni ale întreprinderilor în cauză se înscriu într-un „plan de ansamblu”, din cauza obiectului identic al acestora constând în denaturarea concurenței în cadrul pieței comune, Comisia are dreptul să stabilească răspunderea pentru aceste acțiuni în funcție de participarea la încălcare, privită în ansamblul său (a se vedea Hotărârea din 6 decembrie 2012, Comisia/Verhuizingen Coppens, C-441/11 P, EU:C:2012:778, punctul 41 și jurisprudența citată).
- 244 Astfel, o întreprindere poate să nu fi participat în mod direct decât la o parte din comportamentele anticoncurențiale care compun încălcarea unică și continuă, dar să fi cunoscut toate celelalte comportamente ilicite avute în vedere sau puse în aplicare de ceilalți participanți la înțelegere pentru atingerea acelorași obiective sau să fi putut să le prevadă în mod rezonabil și să fi fost pregătită să accepte riscul ce decurge din acestea, dar și eventualele beneficii. Într-un asemenea caz, Comisia are dreptul să stabilească în sarcina acestei întreprinderi răspunderea pentru toate comportamentele anticoncurențiale care compun o asemenea încălcare și, prin urmare, pentru aceasta în totalitate (Hotărârea din 6 decembrie 2012, Comisia/Verhuizingen Coppens, C-441/11 P, EU:C:2012:778, punctul 43; a se vedea de asemenea Hotărârea din 26 ianuarie 2017, Duravit și alții/Comisia, C-609/13 P, EU:C:2017:46, punctul 119 și jurisprudența citată).
- 245 Rezultă, mai întâi, că, pentru a constata existența unei încălcări unice, Comisia trebuie să dovedească faptul că acordurile sau practicile concertate respective, deși privesc bunuri, servicii sau teritorii distincte, se înscriu într-un plan de ansamblu pus în aplicare în mod conștient de întreprinderile în cauză în vederea realizării unui obiectiv anticoncurențial unic (Hotărârea din 15 decembrie 2016, Philips și Philips France/Comisia, T-762/14, nepublicată, EU:T:2016:738, punctul 168).
- 246 Or, legăturile de complementaritate dintre acorduri sau practici concertate constituie indicii obiective ale existenței unui plan de ansamblu. Există asemenea legături, de exemplu, atunci când respectivele acorduri sau practici urmăresc să facă față uneia sau mai multor consecințe ale concurenței normale și contribuie, prin interacțiunea lor, la realizarea unui obiectiv unic anticoncurențial (a se vedea Hotărârea din 15 decembrie 2016, Philips și Philips France/Comisia, T-762/14, nepublicată, EU:T:2016:738, punctul 169).
- 247 Comisia este în orice caz obligată să examineze toate elementele factuale care pot să stabilească sau să repună în discuție un plan de ansamblu (Hotărârea din 15 decembrie 2016, Philips și Philips France/Comisia, T-762/14, nepublicată, EU:T:2016:738, punctul 169; a se vedea de asemenea în acest sens Hotărârea din 28 aprilie 2010, Amann & Söhne și Cousin Filterie/Comisia, T-446/05, EU:T:2010:165, punctul 92 și jurisprudența citată). În acest scop, ea trebuie să țină seama, printre altele, de perioada de aplicare, de conținutul, inclusiv de metodele utilizate și, în mod corelativ, de obiectivul diferitelor acțiuni în cauză (Hotărârea din 23 ianuarie 2014, Gigaset/Comisia, T-395/09, nepublicată, EU:T:2014:23, punctul 103). În plus, faptul că aceleași persoane au fost implicate în ansamblul acțiunilor anticoncurențiale tinde să arate complementaritatea acestora din urmă (a se vedea în acest sens Hotărârea din 15 decembrie 2016, Philips și Philips France/Comisia, T-762/14, nepublicată, EU:T:2016:738, punctul 197).
- 248 În continuare, în ceea ce privește elementul intențional care permite stabilirea participării unei întreprinderi la o încălcare unică și continuă, trebuie amintit că existența unei astfel de încălcări nu înseamnă în mod necesar că o întreprindere care participă la una dintre activitățile sale coluzive poate

fi considerată răspunzătoare pentru această încălcare în întregime. Comisia mai trebuie să demonstreze mai întâi că această întreprindere trebuia să cunoască toate operațiunile anticoncurențiale puse în aplicare, la scara SEE, de celelalte întreprinderi părți la înțelegere sau, în orice caz, că ea putea în mod rezonabil să prevadă astfel de comportamente. Cu alte cuvinte, nu este suficientă simpla identitate de obiect între un acord la care a participat o întreprindere și o înțelegere globală pentru a imputa acestei întreprinderi participarea la înțelegere în ansamblul său. Astfel, articolul 101 TFUE nu se aplică decât dacă există o concordanță de voințe între părțile în cauză (a se vedea în acest sens Hotărârea din 10 octombrie 2014, Soliver/Comisia, T-68/09, EU:T:2014:867, punctul 62, și Hotărârea din 15 decembrie 2016, Philips și Philips France/Comisia, T-762/14, nepublicată, EU:T:2016:738, punctul 172).

249 În consecință, revine Comisiei sarcina de a stabili că întreprinderea care a participat la o încălcare prin comportamente specifice proprii intenționa totuși să participe, prin aceste comportamente, la obiectivele urmărite de toți participanții și că cunoștea comportamentele ilicite avute în vedere sau puse în aplicare de ceilalți participanți pentru atingerea aceluiași obiective sau că putea să le prevadă în mod rezonabil, astfel încât era pregătită să accepte riscul unei astfel de participări în vederea obținerii eventual a unor beneficii importante, chiar dacă ilegale, dintr-o asemenea participare (a se vedea în acest sens Hotărârea din 6 decembrie 2012, Comisia/Verhuizingen Coppens, C-441/11 P, EU:C:2012:778, punctul 42).

2) Participarea reclamantei la încălcarea unică și continuă care include cele două componente ale înțelegerii

250 În speță, reclamanta nu contestă calificarea de încălcare unică și continuă, reținută în considerentele (105) și (106) ale deciziei atacate în ceea ce privește cele două componente ale înțelegerii.

251 Reclamanta contestă, în schimb, participarea sa la o astfel de încălcare, arătând că Comisia nu a dovedit că ea avusese cunoștința de ansamblul comportamentelor ilicite care vizau realizarea obiectivelor urmărite de ceilalți participanți, și că intenționa să participe la acestea.

252 Această argumentație nu poate fi însă admisă. Astfel, pentru a stabili participarea unei întreprinderi la o încălcare unică și continuă, Comisia nu trebuie să dovedească faptul că această întreprindere a avut cunoștința directă de fiecare comportament concret avut în vedere sau pus în aplicare de toate celelalte întreprinderi implicate în aceeași încălcare. Este suficient, astfel cum confirmă jurisprudența citată la punctele 248 și 249 de mai sus, ca ea să demonstreze că întreprinderea în discuție putea să prevadă în mod rezonabil aceste comportamente și că era pregătită să accepte avantajele, dar și riscurile acestora (a se vedea în acest sens Hotărârea din 23 ianuarie 2014, Gigaset/Comisia, T-395/09, nepublicată, EU:T:2014:23, punctul 117).

253 Or, din ansamblul elementelor de probă examinate în cadrul celui de al doilea motiv reiese că, prin comportamentul său coluziv, reclamanta a contribuit, în mod intenționat, la realizarea planului global menționat la punctul 250 de mai sus, un plan care vizează în mod precis restrângerea concurenței prin prețuri.

254 Astfel, în primul rând, reclamanta a fost la originea acordului referitor la sistemul de calcul al suprataxe pentru deșeuri, conceput, de altfel, potrivit unor modalități care permit aplicarea automată a acesteia pe întregul teritoriu al SEE și a contribuit în mod activ la punerea în aplicare a unui astfel de sistem (a se vedea punctele 129 și 130 de mai sus).

255 În al doilea rând, în ceea ce privește coordonarea referitoare la clienți individuali, trebuie amintit că Comisia a demonstrat că Pometon era implicată în contactele anticoncurențiale prin care se urmărea realizarea unei astfel de coordonări (a se vedea punctul 235 de mai sus). În consecință, participarea relativ redusă a acestei întreprinderi la reuniunile multilaterale și la celelalte contacte destinate

discutării sau examinării, cu celelalte întreprinderi în cauză, a comportamentelor anticoncurențiale care fac parte din înțelegere în ansamblul său nu poate fi interpretată în sensul că ea nu putea avea cunoștință de acestea sau nu putea să prevadă care urmau să fie activitățile anticoncurențiale ale celorlalți participanți la înțelegere și că ea nu adera la acestea.

- 256 În al treilea rând, cele două componente ale înțelegerii urmăreau exact același obiectiv de restrângere a concurenței prin prețuri, priveau produse identice și erau puse în aplicare de aceleași întreprinderi, sub impulsul, de altfel, al aceluiași protagoniști. În această privință, din mijloacele de probă scrise reiese că principalii manageri ai Pometon, în special directorului său general, au fost direct implicați în cele două componente ale înțelegerii și că, în cadrul contactelor coluzive privind acest acord, reclamanta a fost în general reprezentată de aceleași persoane responsabile. Această împrejurare confirmă de altfel, în contextul prezentului litigiu, nu numai complementaritatea acestor două componente, ci și voința reclamantei de a contribui la ansamblul acțiunilor destinate punerii lor în aplicare (a se vedea în acest sens Hotărârea din 17 mai 2013, Trelleborg Industrie și Trelleborg/Comisia, T-147/09 și T-148/09, EU:T:2013:259, punctul 60).
- 257 Rezultă că Comisia avea motive temeinice să concluzioneze că reclamanta avea cunoștință de comportamentele ilicite ale celorlalți participanți la înțelegere sau putea să le prevadă în mod rezonabil și că era dispusă să accepte riscul aferent.

3) Participarea reclamantei la încălcarea unică și continuă care viza întregul teritoriu al SEE

- 258 Reclamanta nu pune în discuție existența unei încălcări unice și continue la scara SEE, dar contestă răspunderea sa pentru o încălcare prezentând o asemenea întindere geografică.
- 259 În considerentul (60) al deciziei atacate, Comisia definește întinderea geografică a înțelegerii printr-o trimitere la considerentul (37) al deciziei de tranzacție, care are următorul cuprins: „Întinderea geografică a comportamentului în litigiu, în ceea ce privește cele cinci părți, acoperea întregul teritoriu al SEE pe durata întregii perioade vizate [de prezenta decizie].”
- 260 În aceste condiții, trebuie să se arate că, conform jurisprudenței (a se vedea punctul 245 de mai sus), în cazul unei încălcări unice, împrejurarea că o întreprindere nu a participat concret la o înțelegere decât într-o parte limitată din întregul teritoriu al SEE nu este de natură să excludă răspunderea sa pentru această înțelegere în calitate de practică anticoncurențială care vizează acest teritoriu în întregime.
- 261 Cu toate acestea, pentru a stabili că reclamanta a participat la o încălcare unică și continuă care viza întregul teritoriu al SEE, revenea Comisiei sarcina de a demonstra, conform jurisprudenței (a se vedea punctele 248 și 249 de mai sus), că Pometon era informată despre întinderea geografică a coordonării referitoare la clienții individuali sau că putea să o prevadă în mod rezonabil și astfel era dispusă să accepte riscul aferent.
- 262 Or, contrar susținerilor reclamantei (a se vedea punctul 241 de mai sus), elementele de probă invocate în decizia atacată atestă că managerii săi aveau cunoștință pe deplin de întinderea geografică globală a coordonării referitoare la clienții individuali.
- 263 Astfel, în primul rând, în răspunsul său din 7 octombrie 2002 la un fax al „general manager”-ului Pometon Deutschland privind plângerile MTS referitoare la reducerile de prețuri practicate de reclamantă în privința unor clienți în Germania [considerentul (133) al deciziei atacate], directorul general al acesteia din urmă subliniază, printre altele, că amenințările cu represalii sunt în mod normal „mondiale”. Deși acest document este anterior perioadei de încălcare, el constituie un indiciu al faptului că coordonarea referitoare la clienții individuali avea, în percepția managerilor Pometon, o întindere geografică generală. Contrar susținerilor reclamantei, un astfel de indiciu poate, conform jurisprudenței (a se vedea punctul 113 de mai sus), să fie luat în considerare împreună cu alte

elemente de probă, în special atunci când este vorba despre aprecierea întinderii geografice a înțelegerii. Pe de altă parte, aceste două e-mailuri nu evidențiază niciun refuz al Pometon de a organiza o reuniune cu MTS, ci mai degrabă voința de tergiversare.

- 264 În al doilea rând, într-un e-mail din 21 noiembrie 2003 privind în special coordonarea referitoare la clienții individuali din Belgia [considerentele (62) și (134) ale deciziei atacate și punctul 199 de mai sus], Winoa propune directorului general al reclamantei să discute diferitele posibilități privind clienții din „Scandinavia și [din] țările din Est”.
- 265 În consecință, chiar dacă reclamanta nu era prezentă pe piețele de pe întregul teritoriu al SEE, iar participarea sa la coordonarea referitoare la anumiți clienți individuali nu este dovedită decât în cinci state membre, ea avea cunoștință în mod necesar de faptul că a doua componentă a înțelegerii se întindea pe ansamblul acestui teritoriu.
- 266 Din tot ceea ce precedă rezultă că Comisia a dovedit, corespunzător cerințelor legale, că reclamanta avea cunoștință pe deplin nu numai de caracteristicile esențiale ale înțelegerii (a se vedea punctul 257 de mai sus), ci și de întinderea sa geografică și că intenționa astfel să participe la încălcarea unică și continuă în cauză.
- 267 În consecință, Comisia a reținut în mod întemeiat răspunderea reclamantei pentru o astfel de încălcare, fără a aduce atingere aprecierii duratei participării sale la această încălcare, în cadrul celui de al patrulea motiv și nici gravității răspunderii sale individuale, în cadrul examinării cererii de modificare a amenzi care i-a fost aplicată, în conformitate cu principiului individualizării pedepselor.
- 268 Prin urmare, cele trei aspecte ale celui de al doilea motiv trebuie respinse.

C. Cu privire la al treilea motiv, întemeiat pe încălcarea articolului 101 TFUE și a articolului 53 din Acordul privind SEE, în măsura în care Comisia a considerat că înțelegerea constituia o restrângere a concurenței prin obiect

1. Argumentele părților

- 269 În primul rând, reclamanta susține că Comisia a încălcat articolul 101 TFUE și articolul 53 din Acordul privind SEE considerând că înțelegerea în cauză avea ca obiect restrângerea concurenței. Decizia atacată [considerentele (142)-(148)] ar fi afectată în această privință de erori vădite de apreciere, de lipsa investigației și de o lipsă vădită de logică. Reclamanta reproșează în special Comisiei că nu a efectuat o analiză, nici măcar superficială, a pieței vizate de înțelegere și că a omis să ia în considerare, în conformitate cu cerințele jurisprudenței (a se vedea punctul 277 de mai jos), natura bunurilor afectate, precum și condițiile reale de funcționare și de structură a pieței în cauză.
- 270 În al doilea rând, reclamanta arată că Comisia nu a dovedit nici existența unor efecte de restrângere a concurenței. Ea s-ar fi limitat la a afirma, într-un mod de altfel nesuținut cu probe, că „reiese din faptele descrise la punctul 4.2.1.3 [referitor la formula de calcul a suprataxei pentru deșeuri] că înțelegerea anticoncurențială era pusă în aplicare” [considerentul (148) al deciziei atacate].
- 271 Comisia, la rândul său, arată că coordonarea dintre concurenți la care a participat Pometon avea drept finalitate stabilirea orizontală a prețurilor, astfel cum ar reieși din împrejurările descrise în considerentele (145), (146) și (148) ale deciziei atacate. Ea precizează în această privință că a identificat și a descris suficient piața în cauză și actorii săi (punctul 2 din decizia atacată), că a evidențiat în mare măsură comportamentul reproșat reclamantei și că a subliniat consecințele acestui comportament asupra prețului de vânzare a abrazivilor (punctul 5.2.4 din decizia atacată).

272 Prin urmare, Comisia apreciază că a putut, fără să săvârșească o eroare vădită de apreciere, să concluzioneze că înțelegerea era restrictivă prin obiect, fără să fi fost necesară efectuarea unei analize detaliate a pieței în cauză.

2. Aprecierile Tribunalului

273 Trebuie amintit că, pentru a intra în domeniul de aplicare al interdicției prevăzute la articolul 101 TFUE, un acord, o decizie a unei asocieri de întreprinderi sau o practică concertată trebuie să aibă „ca obiect sau efect” împiedicarea, restrângerea sau denaturarea concurenței în cadrul pieței interne.

274 Potrivit jurisprudenței, noțiunea de restrângere a concurenței „prin obiect” trebuie interpretată în mod restrictiv și nu poate fi aplicată decât anumitor forme de coordonare între întreprinderi care pot fi considerate, prin însăși natura lor, ca fiind dăunătoare pentru buna funcționare a concurenței (Hotărârea din 27 aprilie 2017, FSL și alții/Comisia, C-469/15 P, EU:C:2017:308, punctul 103).

275 Or, criteriul juridic esențial pentru a determina dacă un acord comportă o restrângere a concurenței „prin obiect” rezidă în constatarea faptului că un astfel de acord prezintă, în sine, un grad suficient de nocivitate pentru concurență pentru a considera că nu este necesară analizarea efectelor acestuia (Hotărârea din 27 aprilie 2017, FSL și alții/Comisia, C-469/15 P, EU:C:2017:308, punctul 104; a se vedea de asemenea în acest sens Hotărârea din 11 septembrie 2014, CB/Comisia, C-67/13 P, EU:C:2014:2204, punctele 49 și 57).

276 Pentru a aprecia dacă un acord prezintă un grad de nocivitate suficient pentru a putea fi considerat o restrângere a concurenței „prin obiect” în sensul articolului 101 TFUE, trebuie analizate cuprinsul dispozițiilor acestuia, obiectivele pe care urmărește să le atingă, precum și contextul economic și juridic în care acesta se înscrie (Hotărârea din 11 septembrie 2014, CB/Comisia, C-67/13 P, EU:C:2014:2204, punctul 53, Hotărârea din 20 ianuarie 2016, Toshiba Corporation/Comisia, C-373/14 P, EU:C:2016:26, punctul 27, și Hotărârea din 27 aprilie 2017, FSL și alții/Comisia, C-469/15 P, EU:C:2017:308, punctul 105).

277 Desigur, reiese din jurisprudența invocată de reclamantă (a se vedea punctul 269 de mai sus) că, în anumite împrejurări, pentru a determina dacă un acord are ca obiect restrângerea concurenței, trebuie să se analizeze natura produselor sau a serviciilor afectate, precum și condițiile reale de funcționare și de structură a pieței sau a piețelor în cauză (a se vedea în acest sens Hotărârea din 14 martie 2013, Allianz Hungária Biztosító și alții, C-32/11, EU:C:2013:160, punctul 36, Hotărârea din 11 septembrie 2014, CB/Comisia, C-67/13 P, EU:C:2014:2204, punctul 53, și Hotărârea din 26 noiembrie 2015, Maxima Latvija, C-345/14, EU:C:2015:784, punctul 21). Aceasta este situația, în principiu, atunci când acordul prezintă caracteristici care îl fac să fie atipic sau complex (Concluziile avocatului general Wathelet prezentate în cauza Toshiba Corporation/Comisia, C-373/14 P, EU:C:2015:427, punctele 90 și 91).

278 Cu toate acestea, este cunoscut faptul că anumite comportamente coluzive precum cele care conduc la stabilirea orizontală a prețurilor prin înțelegeri pot, în principiu, să fie considerate susceptibile de a avea efecte atât de negative asupra prețului, a cantității sau a calității produselor și serviciilor încât se poate considera inutil, în vederea aplicării articolului 101 TFUE, să se demonstreze că acestea au efecte reale asupra pieței. Pe de altă parte, experiența arată că astfel de comportamente atrag în general scăderi ale producției și majorări de prețuri, conducând la o alocare necorespunzătoare a resurselor, în special în detrimentul consumatorilor (Hotărârea din 11 septembrie 2014, CB/Comisia, C-67/13 P, EU:C:2014:2204, punctul 51, Hotărârea din 26 noiembrie 2015, Maxima Latvija, C-345/14, EU:C:2015:784, punctul 19, și Hotărârea din 15 decembrie 2016, Philips și Philips France/Comisia, T-762/14, nepublicată, EU:T:2016:738, punctul 56).

- 279 În ceea ce privește astfel de acorduri, care constituie încălcări deosebit de grave ale concurenței, analiza contextului economic și juridic în care se înscrie practica poate, în consecință, să se limiteze la ceea ce este strict necesar pentru a concluziona că există o restrângere a concurenței prin obiect (a se vedea Hotărârea din 27 aprilie 2017, FSL și alții/Comisia, C-469/15 P, EU:C:2017:308, punctul 107 și jurisprudența citată).
- 280 În speță, reclamanta reproșează în primul rând Comisiei că a considerat că înțelegerea în cauză constituia o restrângere a concurenței prin obiect, fără ca măcar să examineze natura produselor afectate sau condițiile reale de funcționare și de structură a pieței sau a piețelor în cauză (a se vedea punctul 269 de mai sus).
- 281 Această critică nu poate fi însă admisă. Astfel, în conformitate cu jurisprudența citată la punctele 278 și 279 de mai sus și având în vedere caracteristicile intrinseci ale înțelegerii orizontale în cauză, care privea stabilirea prețurilor și constituia astfel o încălcare deosebit de gravă a concurenței, Comisia a putut efectua o analiză adecvată a contextului economic și juridic în care se înscria această înțelegere, fără să fie necesar să examineze, în detaliu, natura produselor afectate, precum și condițiile de funcționare și de structură a pieței sau a piețelor în cauză. În raport cu obiectul încălcării și cu gravitatea sa, aceste aspecte devin efectiv secundare.
- 282 În consecință, în mod întemeiat Comisia a concluzionat, în considerentul (142) al deciziei atacate, că încălcarea restrângea concurența prin obiect, în măsura în care reclamanta era implicată în aranjamente anticoncurențiale orizontale care se încadrau într-un plan de ansamblu care avea ca obiectiv unic influențarea prețurilor prin, pe de o parte, introducerea suprataxei pentru deșeuri și, pe de altă parte, coordonarea prețurilor în privința clienților individuali.
- 283 În ceea ce privește în special prima componentă a înțelegerii, Comisia a precizat, în considerentul (143) al deciziei atacate, că participanții la încălcarea în cauză își coordonau comportamentul pentru a înlătura orice incertitudine între ei în ceea ce privește un element esențial al prețului, în măsura în care deșeurile metalice reprezentau 25-45 % din costurile de producție a abrazivilor, în timp ce piața deșeurilor metalice era caracterizată prin fluctuații importante ale prețului de cumpărare, precum și prin diferențe de preț considerabile între anumite state membre ale Uniunii.
- 284 Pe de altă parte, trebuie să se arate că, nici în cursul procedurii administrative, nici în înscrisurile sale depuse la Tribunal, reclamanta nu a invocat niciun argument concret și nici măcar nu a susținut că înțelegerea menționată ar fi prezentat o complexitate deosebită sau anumite caracteristici specifice care să presupună că ar fi necesară o analiză mai aprofundată a contextului economic și juridic pentru a determina, potrivit jurisprudenței citate la punctul 277 de mai sus, dacă o astfel de înțelegere se numără printre acordurile care pot fi considerate, prin însăși natura lor, ca fiind dăunătoare pentru buna funcționare a concurenței.
- 285 În consecință, este necesar să se constate că Comisia nu a săvârșit nicio eroare de apreciere atunci când a considerat că înțelegerea în cauză avea în sine un grad suficient de nocivitate pentru concurență, în măsura în care avea ca obiect împiedicarea, restrângerea sau denaturarea concurenței prin prețuri, în detrimentul consumatorilor.
- 286 În consecință, critica întemeiată pe absența restrângerii concurenței prin obiect nu poate fi admisă.
- 287 Ținând seama de considerațiile care precedă, a doua critică invocată de reclamantă, întemeiată pe lipsa dovezii existenței unor efecte anticoncurențiale (a se vedea punctul 270 de mai sus), nu poate fi considerată inoperantă. Astfel, având în vedere obiectul anticoncurențial al înțelegerii, examinarea efectelor acesteia nu poate, în niciun caz, să aibă nici cea mai mică incidență asupra constatării existenței unei încălcări.
- 288 Prin urmare, al treilea motiv trebuie respins în totalitate.

D. Cu privire la al patrulea motiv, referitor la durata participării reclamantei la încălcare și la prescripție

1. Argumentele părților

- 289 Cu titlu subsidiar, reclamanta contestă durata participării sale la înțelegere. Comisia nu ar fi prezentat niciun element de probă care să ateste că această participare ar fi continuat până la 16 mai 2007, dată la care ar fi avut loc reuniunea din Milano, care corespunde, potrivit Comisiei, cu „ultimul contact dintre Pometon și ceilalți participanți la încălcare în legătură cu suprataxa pentru deșeuri” [considerentele (55) și (163) ale deciziei atacate].
- 290 Reclamanta explică în esență că, la 16 mai 2007, nu a avut loc nicio reuniune „ilegală” la care să fi participat. A doua declarație a solicitantului de clemență ar menționa o singură reuniune la Milano, la 17 mai 2007, iar această dată ar fi confirmată de două e-mailuri interne ale Ervin din 17 mai 2007, care prezintă un raport cu privire la conținutul acestei reuniuni.
- 291 În orice caz, participarea reclamantei la o astfel de reuniune, la 16 mai 2007, nu ar fi deloc plauzibilă, în măsura în care nu ar fi avut niciun interes să se întâlnească cu concurenții săi pentru a discuta despre continuarea înțelegerii în ceea ce privește suprataxa pentru deșeuri în aceeași zi cu semnarea actului de cesiune a activității sale referitoare la abrazivi. În această privință, argumentația Comisiei potrivit căreia ar fi plauzibil ca o astfel de întâlnire să fi avut loc, ca actul de cesiune să fi fost întocmit în aceeași zi într-un birou notarial apropiat de acest loc și ca Ervin să nu fi fost informată despre acest lucru, ar însemna să se impună reclamantei să dovedească inexistența acestei reuniuni, ceea ce ar constitui, în definitiv, o *probatio diabolica*.
- 292 În sfârșit, potrivit reclamantei, din lipsă de probe, sfârșitul perioadei de încălcare ar coincide, cel mult, în ceea ce o privește, cu ultimele contacte coluzive pretins imputabile Pometon, și anume reuniunea din 9 iunie 2005, sau cel mai târziu cu e-mailul din 18 noiembrie 2005 (a se vedea punctele 153, 154 și 215 de mai sus).
- 293 Reclamanta deduce, în acest stadiu, că, întrucât au trecut mai mult de cinci ani între sfârșitul participării sale la înțelegere, la 9 iunie 2005, și notificarea, la 15 iunie 2015, a actului de întrerupere a prescripției, competența de a aplica o amendă, conferită Comisiei, s-ar fi prescris, în conformitate cu articolul 25 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1/2003.

2. Aprecierile Tribunalului

- 294 Trebuie, înainte de toate, să se verifice dacă Comisia a dovedit corespunzător cerințelor legale durata participării reclamantei la înțelegerea respectivă (a se vedea în acest sens Hotărârea din 24 martie 2011, Viega/Comisia, T-375/06, nepublicată, EU:T:2011:106, punctul 36).
- 295 Or, în lipsa unor elemente de probă susceptibile de a stabili în mod direct durata participării unei întreprinderi la o încălcare continuă, Comisia este obligată să facă referire la fapte suficient de apropiate în timp, astfel încât să se poată admite în mod rezonabil că această încălcare s-a desfășurat fără întrerupere între două date precise (Hotărârea din 19 mai 2010, IMI și alții/Comisia, T-18/05, EU:T:2010:202, punctul 88).
- 296 În speță, în primul rând, din examinarea de către Tribunal a celui de al doilea motiv reiese că Comisia a dovedit corespunzător cerințelor legale că reclamanta a luat parte la un anumit număr de reuniuni și la alte contacte coluzive care s-au eșalonat cel puțin între 3 august 2003, data acordului privind suprataxa pentru deșeuri (a se vedea punctul 129 de mai sus), și schimbul de e-mailuri din 16-18 noiembrie 2005 dintre Würth și Pometon (a se vedea punctul 153 de mai sus).

- 297 În plus, această instituție a stabilit de asemenea că reclamanta a fost implicată în pregătirea reuniunii din Milano, prevăzută la 16 și 17 mai 2007.
- 298 Desigur, în ceea ce privește problema dacă reclamanta a participat la această reuniune din Milano, trebuie să se arate că ea afirmă în mod întemeiat că Comisia realizează o răsturnare a sarcinii probei limitându-se la a susține că este plauzibil ca o primă reuniune – la care reclamanta ar fi participat – să fi avut loc la 16 mai 2007 pentru a dezbate continuarea înțelegerii și să fi fost urmată de o a doua reuniune la 17 mai 2007.
- 299 În această privință, apropierea, invocată de Comisie, a locului acestei reuniuni de cel în care se situează biroul notarial la care a fost întocmit la 16 mai 2007 actul de cesiune către Winoa a ramurii de activitate a Pometon din sectorul abrazivilor nu poate constitui un indiciu suficient de serios și fiabil al organizării unei reuniuni anticoncurențiale în aceeași zi. În schimb, a doua declarație a solicitantului de clemență menționează o singură reuniune la Milano, la 17 mai 2007. Or, nimic nu permite să se presupună că reclamanta a luat parte la o reuniune anticoncurențială în ziua precedentă.
- 300 Cu toate acestea, independent de prezența reclamantei la o astfel de reuniune care ar fi avut loc la 16 mai 2007, participarea reclamantei la înțelegerea respectivă, înainte de cesionarea activității sale din sectorul abrazivilor societății Winoa, la 16 mai 2007, este susținută, în decizia atacată, de o serie de indicii suficient de precise, serioase și concordante, care permit să se stabilească faptul că Pometon era direct implicată în încălcarea unică și continuă în cauză, în cursul perioadei care precedă această cesiune.
- 301 În special, din e-mailul intern al Ervin din 20 martie 2007, invocat în considerentul (52) al deciziei atacate – necontestat de reclamantă și care arată că reprezentanții Winoa și Pometon solicitaseră autorului e-mailului menționat să asiste la o reuniune care urma să aibă loc la Milano la 16 și la 17 mai 2007 pentru a se discuta despre aplicarea formulei de calcul a suprataxei pentru deșeuri (a se vedea punctul 155 de mai sus) – reiese că Pometon luase parte activ la convocarea și la programarea acestei reuniuni.
- 302 În plus, faptul că participarea Pometon la această reuniune era certă în percepția celorlalți participanți este confirmat de e-mailul intern al Ervin din 19 aprilie 2007 (a se vedea punctul 228 de mai sus). De altfel, e-mailul intern al Ervin din 17 mai 2007 [considerentul (55) al deciziei atacate] pare să arate că ceilalți participanți la înțelegere nu fuseseră informați, înainte de reuniunea din Milano, despre cesionarea ramurii de activitate în cauză de către Pometon societății Winoa. Reiese astfel din acest e-mail că autorul său, un salariat al Ervin prezent la această reuniune din 17 mai 2007, fusese surprins de atitudinea rezervată în această reuniune a domnului B., care fusese unul dintre reprezentanții reclamantei, înainte de a fi angajat de Winoa începând de la cesionarea sus-menționată, la 16 mai 2007.
- 303 În sfârșit, conținutul e-mailurilor interne ale Ervin din 20 martie și din 19 aprilie 2007 (a se vedea punctele 227 și 228 de mai sus) și al celui al Winoa din 26 aprilie 2007 (a se vedea punctul 229 de mai sus) dovedește că, cel puțin în perioada de două luni care precedă ieșirea sa de pe piața abrazivilor, Pometon nu numai că a avut un rol activ în ceea ce privește prima componentă a înțelegerii, ci a fost implicată și în a doua componentă a acesteia.
- 304 În al doilea rând, întrucât Comisia a dovedit astfel în mod corespunzător că reclamanta a fost direct implicată în contacte coluzive referitoare la cele două componente ale înțelegerii între 3 octombrie 2003 și 18 noiembrie 2005 (a se vedea punctul 296 de mai sus), precum și în cursul celor două luni care au precedat ieșirea sa de pe piață la 16 mai 2007 (a se vedea punctele 297-303 de mai sus), trebuie să se analizeze dacă lipsa de probe privind contactele anticoncurențiale în perioada de aproximativ șaisprezece luni cuprinsă între 18 noiembrie 2005 și luna martie 2007 arată că reclamanta întrerupsese efectiv participarea sa la înțelegere în această perioadă, astfel cum sugerează aceasta (a se

vedea punctul 292 de mai sus), înainte de a relua și de a repeta participarea sa la aceeași încălcare câteva luni înainte ieșirea de pe piața abrazivilor (a se vedea în acest sens Hotărârea din 15 septembrie 2016, Philip Morris/Comisia, T-18/15, nepublicată, EU:T:2016:487, punctul 97).

- 305 Problema dacă perioada care separă două manifestări ale unui comportament ilicit este sau nu suficient de lungă pentru a constitui o întrerupere a încălcării trebuie apreciată în contextul funcționării înțelegerii respective (Hotărârea din 19 mai 2010, IMI și alții/Comisia, T-18/05, EU:T:2010:202, punctul 89; a se vedea de asemenea în acest sens Hotărârea din 24 martie 2011, Tomkins/Comisia, T-382/06, EU:T:2011:112, punctul 51).
- 306 În special, în acest context și pe baza unei evaluări globale a tuturor indiciilor disponibile trebuie să se aprecieze în mod concret dacă această perioadă era suficient de îndelungată pentru a permite celorlalte părți la înțelegere să perceapă intenția întreprinderii în cauză de a întrerupe participarea sa, o astfel de percepție fiind determinantă pentru a stabili dacă această întreprindere a înțeles să se distanțeze de acordul ilegal (a se vedea în acest sens Hotărârea din 20 ianuarie 2016, Toshiba Corporation/Comisia, C-373/14 P, EU:C:2016:26, punctele 62 și 63).
- 307 În această privință, trebuie amintit că aprobarea tacită a unei inițiative ilegale, fără a se distanța în mod public de conținutul acesteia sau fără a o denunța entităților administrative competente, are ca efect să încurajeze continuarea încălcării și compromite descoperirea sa. Această complicitate constituie un mod pasiv de participare la încălcare, care, așadar, este de natură de angajeze răspunderea întreprinderii în cauză în cadrul unui acord unic. Mai mult, împrejurarea că o întreprindere nu dă curs rezultatelor unei reuniuni având un obiect anticoncurențial nu este de natură să înlăture răspunderea sa pentru participarea la o înțelegere, cu excepția cazului în care se distanțează în mod public de conținutul acesteia (a se vedea Hotărârea din 26 ianuarie 2017, Duravit și alții/Comisia, C-609/13 P, EU:C:2017:46, punctul 136 și jurisprudența citată).
- 308 În speță, având în vedere particularitățile înțelegerii în cauză, absența unor contacte coluzive între reclamantă și celelalte părți la înțelegere, chiar în perioada sus-menționată de aproximativ șaisprezece luni, nu permite să se considere că ea întrerupsese participarea sa la înțelegere. Astfel, această înțelegere se caracteriza, pe de o parte, prin aplicarea automată a suprataxei pentru deșeuri (a se vedea punctul 147 de mai sus) și, pe de altă parte, prin legăturile strânse dintre cele două componente ale înțelegerii (a se vedea punctele 228, 256 și 303 de mai sus), precum și prin absența, în afara pieței germane, a unei organizări structurate a contactelor dintre participanți pentru a pune în aplicare coordonarea referitoare la clienții individuali, contacte punctuale intervenind numai în cazul unui dezacord (a se vedea punctul 222 de mai sus).
- 309 Or, în cadrul unei astfel de încălcări unice și continue, reclamanta nu invocă niciun element care să permită să se presupună că contactele coluzive erau totuși indispensabile pentru a continua participarea sa la înțelegere, fără întrerupere, în perioada cuprinsă între 9 iunie 2005 și luna martie 2007. În special, ea nu se referă la nicio împrejurare care să fi afectat funcționarea înțelegerii astfel cum reiese din elementele de probă prezentate de Comisie și să fi necesitat în această perioadă contacte cu celelalte părți la înțelegere pentru a o relansa (a se vedea în acest sens Hotărârea din 17 mai 2013, Trelleborg Industrie și Trelleborg/Comisia, T-147/09 și T-148/09, EU:T:2013:259, punctul 65).
- 310 În consecință, având în vedere caracteristicile acestei înțelegeri (a se vedea punctul 308 de mai sus), eventuala neparticipare a reclamantei la reuniuni sau la alte contacte coluzive în perioada sus-menționată de șaisprezece luni putea cu atât mai puțin să fie interpretată de ceilalți participanți ca o distanțare de înțelegere cu cât Pometon se afla la originea introducerii sistemului suprataxei pentru deșeuri și contribuise activ la punerea sa în aplicare (a se vedea punctele 129 și 130 de mai sus).

- 311 În plus, împrejurarea că reclamanta a avut un rol activ în pregătirea reuniunii din Milano și nu i-a anunțat înainte pe ceilalți participanți la înțelegere cu privire la cesionarea către Winoa a ramurii sale de activitate din sectorul abrazivilor atestă continuitatea conduitei ilicite a Pometon și a Winoa. Această continuitate este de altfel confirmată în mod clar de e-mailul domnului T. din 28 mai 2008 (a se vedea punctul 231 de mai sus).
- 312 Pentru toate aceste motive, chiar dacă participarea reclamantei la înțelegere nu este susținută de mijloace de probă scrise directe, care să acopere toată durata încălcării, cuprinsă între 3 octombrie 2003 și 16 mai 2007, participarea sa continuă reiese în mod clar din examinarea globală a tuturor elementelor de probă prezentate de Comisie, care se susțin reciproc permițând astfel să se stabilească răspunderea reclamantei pentru toată perioada avută în vedere (a se vedea în acest sens Hotărârea din 26 ianuarie 2017, Comisia/Keramag Keramische Werke și alții, C-613/13 P, EU:C:2017:49, punctul 55).
- 313 Prin urmare, în lipsa oricărui indiciu de distanțare a persoanei interesate față de înțelegere, Comisia a dovedit corespunzător cerințelor legale că Pometon nu întrerupsese participarea sa la încălcarea unică și continuă în cauză, chiar dacă, pentru o perioadă de aproximativ șaisprezece luni, ea nu dispunea de o probă directă privind contactele coluzive (a se vedea în acest sens Hotărârea din 16 iunie 2015, FSL și alții/Comisia, T-655/11, EU:T:2015:383, punctul 481).
- 314 În consecință, întrucât Pometon a participat la înțelegere până la 16 mai 2007, iar Comisia a efectuat inspecții în localurile sale începând din luna iunie 2010 și a inițiat procedura, printre altele, în privința sa la 16 ianuarie 2013 (a se vedea punctele 6 și 7 de mai sus), competența acestei instituții de a-i aplica o amendă nu era prescrisă la momentul adoptării deciziei atacate, intervenite în termenele de drept stabilite la articolul 25 din Regulamentul nr. 1/2003.
- 315 În consecință, al patrulea motiv trebuie respins în totalitate.
- 316 Astfel, întrucât Tribunalul a constatat lipsa de temeii al celui de al doilea, al celui de al treilea și al celui de al patrulea motiv prin care se urmărește contestarea comportamentelor ilicite imputate Pometon și participarea sa, de la 3 octombrie 2003 la 16 mai 2007, la încălcarea unică și continuă respectivă, trebuie respinse primul și al doilea capăt de cerere ale reclamantei, în măsura în care urmăresc obținerea anulării articolului 1 din decizia atacată (a se vedea punctul 31 de mai sus).

E. Cu privire la adaptarea quantumului de bază al amenzii în temeiul punctului 37 din Orientările privind calcularea amenzilor

1. Argumentele părților

- 317 Cu titlu încă mai subsidiar, reclamanta solicită anularea amenzii sau modificarea sa, arătând că nivelul adaptării quantumului de bază al amenzii, în temeiul punctului 37 din Orientările privind calcularea amenzilor, nu este suficient de motivat și că acesta nu este conform cu principiile proporționalității și egalității de tratament.
- 318 În acest context, explicațiile furnizate de Comisie în fața Tribunalului, inclusiv tabelul prezentat în ședință, ar fi în întregime noi și nu ar permite remedierea insuficienței inițiale a motivării. În plus, prezentarea tabelului menționat în ședință ar fi tardivă și, prin urmare, acesta ar fi inadmisibil.
- 319 Pe de altă parte, în observațiile sale din 2 iulie 2018 (a se vedea punctul 29 de mai sus), reclamanta a invocat inexactitatea ratei vânzărilor specifice ale Pometon la nivel mondial, din anul 2006, menționată în tabelul sus-menționat și luată în considerare de Comisie pentru a stabili nivelul de adaptare în privința sa. Această rată nu ar fi de 21 %, ci de 31 %.

- 320 Comisia, la rândul său, susține că motivele prezentate în considerentele (228) și (229) ale deciziei atacate (a se vedea punctele 345 și 346 de mai jos) permit înțelegerea criteriilor pe care le-a aplicat pentru a calcula adaptarea cuantumului de bază al amenzii. Astfel, ar reieși că a acordat reclamantei o reducere excepțională, similară celei acordate celorlalte patru întreprinderi în cauză prin decizia de tranzacție, pentru a defini un nivel de amendă proporțional răspunderii individuale a Pometon, având în vedere gravitatea și durata participării sale la înțelegere, în raport cu cea a celorlalte întreprinderi sus-menționate, și pentru a asigura, în plus, efectul disuasiv al amenzii.
- 321 În memoriul în apărare, Comisia a explicat că, pentru a determina nivelul adaptării în privința reclamantei, a luat în considerare un coeficient de reducere de 21 %, care corespunde raportului dintre valoarea cifrei de afaceri a Pometon referitoare la vânzările de abrazivi și cea a cifrei sale de afaceri totală din anul 2006. Cu toate acestea, ea ar fi ajustat această rată în sensul majorării, acordând reclamantei o reducere suplimentară de 39 %, având în vedere durata mai scurtă a participării Pometon la înțelegere, dimensiunea relativ redusă și faptul că nu dispunea de o gamă de produse foarte diversificată. În duplică, Comisia a admis că rata vânzărilor specifice ale Pometon în SEE în anul 2006 era în realitate de 23,7 %, și a arătat că diferența, în raport cu rata de 21 % pe care o luase în considerare, fusese compensată prin ajustare.
- 322 În ședință, Comisia a precizat că s-a întemeiat pe raportul dintre valoarea vânzărilor specifice la nivel mondial și cifra de afaceri totală a fiecăreia dintre întreprinderile în cauză, astfel cum ar arăta în mod concis, dar complet, considerentele (228) și (229) ale deciziei atacate, iar nu pe rata vânzărilor menționate în SEE.
- 323 În ceea ce privește în special *ratio* al vânzărilor specifice globale ale Pometon, Comisia – în observațiile sale scrise cu privire la inexactitatea, invocată de reclamantă (a se vedea punctul 319 de mai sus), a ratei de 21 % menționată în această privință în tabelul prezentat în ședință – a arătat, cu înscrisuri în susținere, că ea s-a întemeiat pe datele cifrice furnizate de reclamantă în răspuns la solicitările sale de informații din procedura administrativă.
- 324 Pe de altă parte, Comisia a precizat de asemenea, în ședință, că, pentru a garanta egalitatea de tratament și pentru a respecta echitatea, ea a ajustat rata sus-menționată a vânzărilor specifice la nivel mondial, pentru fiecare dintre părțile la înțelegere, astfel încât să nu favorizeze în mod excesiv întreprinderile ale căror vânzări specifice aveau o incidență deosebit de ridicată asupra cifrei de afaceri la nivel mondial. Această ajustare ar fi fost realizată pe baza următoarelor trei criterii, menționate în tabelul prezentat în ședință, acest tabel incluzând de asemenea datele referitoare la reclamantă.
- 325 Criteriul cel mai important ar fi fost cel al diversificării vânzărilor. Astfel, reclamanta ar fi obținut reducerea suplimentară cea mai importantă (39 %), în principal pentru că vânzările sale erau foarte diversificate, în timp ce Ervin, Winoa și MTS ar fi făcut dimpotrivă obiectul unei penalizări (de 13 %, de 8 % și, respectiv, de 4 %) din cauza concentrării gamei lor de produse (88 % pentru Ervin, 83 % pentru Winoa și 94 % pentru MTS). Celelalte două criterii ar fi fost dimensiunea întreprinderii și rolul său „limitat” sau „nelimitat” în încălcare.

2. Aprecierile Tribunalului

a) Cu privire la admisibilitatea tabelului prezentat în ședință și la cererea de confidențialitate a Comisiei

- 326 Întrucât reclamanta a invocat o cauză de inadmisibilitate împotriva tabelului prezentat de Comisie în ședință, trebuie mai întâi să se examineze o astfel de excepție.

- 327 În această privință, în primul rând, trebuie amintit că, potrivit articolului 85 alineatul (3) din Regulamentul de procedură, „cu titlu excepțional, părțile principale mai pot depune sau propune probe înainte de închiderea fazei orale, cu condiția ca întârzierea în depunerea sau propunerea de probe să fie justificată”.
- 328 Or, în contextul special al prezentului litigiu, prezentarea documentului menționat de către Comisie, în ședință, se înscrie în prelungirea întrebărilor adresate de Tribunal și conține informații necesare pentru a-i permite să identifice și să aprecieze criteriile utilizate de această instituție la calcularea amenzii aplicate reclamantei (a se vedea punctele 366 și 376 de mai jos), care a fost invitată, de altfel, să prezinte observații scrise cu privire la datele care figurează în tabelul menționat. În consecință, prezentarea acestui document în stadiul ședinței este justificată în sensul articolului 85 alineatul (3) din Regulamentul de procedură.
- 329 În al doilea rând, trebuie să se respingă cererea de confidențialitate, prezentată oral de Comisie în ședință, în ceea ce privește anumite date conținute în tabelul sus-menționat, pe care Comisia o justifică prin simplul motiv că, fiind consultate în această privință de către ea însăși, întreprinderile în cauză apreciaseră că aceste date trebuiau să păstreze un caracter confidențial.
- 330 Astfel, potrivit unei jurisprudențe consacrate, este necesar să se considere, în principiu, că, prin trecerea timpului, informații care au fost secrete sau confidențiale, dar care datează de cel puțin cinci ani, sunt istorice și că și-au pierdut, prin aceasta, caracterul secret sau confidențial, cu excepția cazului în care, în mod excepțional, partea care se prevalează de acest caracter demonstrează că, în pofida vechimii lor, aceste informații constituie încă elemente esențiale ale poziției sale comerciale sau ale celor ale terților în cauză (Hotărârea din 14 martie 2017, Evonik Degussa/Comisia, C-162/15 P, EU:C:2017:205, punctul 64).
- 331 În speță, este necesar să se constate că datele conținute în tabelul sus-menționat nu mai prezintă caracter confidențial. În ceea ce privește mai întâi valoarea vânzărilor specifice globale ale fiecăruia dintre destinatarii deciziei de tranzacție din anul 2009, Comisia nu a prezentat niciun argument care să permită să se presupună că, în pofida caracterului lor de acum istoric, astfel de date constituie încă un element esențial al poziției comerciale a întreprinderilor în cauză. În continuare, diferitele ajustări efectuate de Comisie pentru a determina nivelul adaptărilor cuantumului de bază al amenzilor impuse întreprinderilor menționate nu se referă în niciun fel la politicile lor comerciale și nu pot, ca urmare a acestei naturi, să prezinte un caracter confidențial. În sfârșit, celelalte date reluate în tabelul respectiv au fost declarate deja neconfidențiale în Ordonanța din 4 mai 2018, Pometon/Comisia (T-433/16), citată la punctul 26 de mai sus.
- 332 Prin urmare, pe de o parte, prezentarea tabelului în discuție, deși tardivă, trebuie considerată admisibilă și, pe de altă parte, nimic nu justifică omiterea, în prezenta hotărâre și față de public, a anumitor date pe care le cuprinde.

b) Cu privire la cererea de anulare a cuantumului amenzii pentru încălcarea obligației de motivare

- 333 Reclamanta susține în esență că Comisia nu a motivat corespunzător cerințelor legale adaptarea cuantumului de bază al amenzii pe care a efectuat-o în temeiul punctului 37 din Orientările privind calcularea amenzilor.

1) Observații introductive cu privire la jurisprudența referitoare la motivarea amenzilor

- 334 În primul rând, trebuie să se arate că cerințele de motivare a amenzilor pe care Comisia este obligată să le respecte în cadrul unei proceduri ordinare sau al unei proceduri de tranzacție privind o înțelegere dată sunt transpozabile și în cazul unei proceduri hibride, chiar dacă această procedură este decalată în timp (a se vedea prin analogie Hotărârea din 13 decembrie 2016, *Printeos și alții/Comisia*, T-95/15, EU:T:2016:722, punctul 47).
- 335 Astfel, chiar dacă procedura de tranzacție și cea ordinară privind încălcarea sunt două proceduri distincte, având în vedere în special obiectivul specific pe care îl urmăresc, ele sunt guvernate, ambele, de decizia inițială de deschidere a investigației privind înțelegerea adoptată de Comisie pe baza articolului 2 din Regulamentul nr. 773/2004 (a se vedea punctul 7 de mai sus) și răspund de asemenea aceluiași obiectiv de interes general, care este de a pune capăt practicii anticoncurențiale respective, în beneficiul consumatorilor vizați de piața corespunzătoare.
- 336 În al doilea rând, motivarea unei decizii prin care se aplică o amendă pentru încălcarea articolului 101 TFUE trebuie în special să permită întreprinderilor care sunt destinatarele acesteia să identifice și să înțeleagă criteriile reținute efectiv de Comisie pentru stabilirea amenzii, precum și să verifice dacă aceste criterii au fost aplicate în conformitate cu principiile egalității de tratament și proporționalității.
- 337 În aceste condiții, în ceea ce privește în special adaptarea excepțională a cuantumului de bază al amenzii, trebuie amintit că, potrivit punctului 37 din Orientările privind calcularea amenzilor, „particularitățile unei cauze date sau necesitatea de a atinge un nivel disuasiv într-o anumită cauză pot justifica abaterea Comisiei de la metodologia generală de stabilire a amenzilor prezentată în aceste orientări”.
- 338 În consecință, atunci când Comisia decide să se abată de la metodologia generală prezentată în Orientările privind calcularea amenzilor, motivarea referitoare la cuantumul unei astfel de sancțiuni trebuie să fie cu atât mai precisă cu cât punctul 37 din orientările menționate se limitează la o referire vagă la „particularitățile unei cauze date” și lasă, așadar, o marjă largă de apreciere Comisiei pentru a recurge, precum în speță, la o adaptare excepțională a cuantumurilor de bază ale amenzilor întreprinderilor în cauză (a se vedea Hotărârea din 13 decembrie 2016, *Printeos și alții/Comisia*, T-95/15, EU:T:2016:722, punctul 48 și jurisprudența citată).
- 339 Tocmai în astfel de împrejurări, obligația de motivare a unui act obligatoriu din punct de vedere juridic, care corespunde în prezent dreptului fundamental consacrat la articolul 41 alineatul (2) litera (c) din cartă, are pe deplin efectul juridic propriu unei cerințe legale prin care se urmărește asigurarea apărării dreptului oricărei persoane la bună administrare din partea instituțiilor, a organelor, a oficiilor sau a agențiilor Uniunii (a se vedea în acest sens Hotărârea din 21 noiembrie 1991, *Technische Universität München*, C-269/90, EU:C:1991:438, punctul 14).
- 340 Or, pentru a determina nivelul adaptării excepționale a cuantumului de bază al amenzii, Comisia este, în principiu, obligată să aplice aceleași criterii și aceeași metodă de calcul în privința tuturor părților la înțelegere și să evalueze pentru fiecare dintre acestea, cu respectarea principiului egalității de tratament, elementele pe care se bazează.
- 341 În consecință, în cazul unei proceduri hibride precum în speță, obligația de motivare care revine Comisiei include toate elementele relevante necesare pentru a se putea aprecia dacă întreprinderea care a refuzat să încheie o tranzacție se afla sau nu într-o situație comparabilă cu cea a concurenților săi destinatari ai deciziei de tranzacție și dacă un eventual tratament egal sau inegal al situațiilor menționate era justificat în mod obiectiv (a se vedea prin analogie Hotărârea din 13 decembrie 2016, *Printeos și alții/Comisia*, T-95/15, EU:T:2016:722, punctul 49).

- 342 În speță, trebuie, așadar, să se verifice dacă motivarea deciziei atacate permite să se înțeleagă corespunzător cerințelor legale metoda de calcul și criteriile aplicate de Comisie pentru a stabili nivelul adaptării efectuate în privința reclamantei și să se aprecieze astfel proporționalitatea acestei adaptări excepționale și conformitatea sa cu principiul egalității de tratament.
- 343 Or, în această privință trebuie amintit că principiul egalității de tratament sau al nediscriminării impune ca situații comparabile să nu fie tratate în mod diferit și ca situații diferite să nu fie tratate în același mod, cu excepția cazului în care un astfel de tratament este justificat în mod obiectiv (Hotărârea din 14 mai 2014, Donau Chemie/Comisia, T-406/09, EU:T:2014:254, punctul 238). În ceea ce privește principiul proporționalității, acesta implică faptul că amenda trebuie stabilită de Comisie proporțional cu elementele luate în considerare pentru a aprecia gravitatea încălcării și că, în această privință, ea trebuie să aplice aceste elemente în mod coerent și cu o justificare obiectivă (Hotărârea din 5 octombrie 2011, Romana Tabacchi/Comisia, T-11/06, EU:T:2011:560, punctul 105, și Hotărârea din 20 mai 2015, Timab Industries și CFPR/Comisia, T-456/10, EU:T:2015:296, punctul 161).
- 344 Rezultă că, în cadrul stabilirii cuantumului amenzii, Comisia nu poate opera o discriminare între părțile la aceeași înțelegere în ceea ce privește elementele și metodele de calcul care nu sunt afectate de particularitățile inerente procedurii de tranzacție, cum ar fi aplicarea unei reduceri de 10 % pentru tranzacție, în conformitate cu punctul 32 din Comunicarea privind desfășurarea procedurilor de tranzacție (a se vedea Hotărârea din 20 mai 2015, Timab Industries și CFPR/Comisia, T-456/10, EU:T:2015:296, punctul 74 și jurisprudența citată).

2) Cu privire la motivarea adaptării excepționale a cuantumului amenzii în decizia atacată

- 345 În considerentul (228) al deciziei atacate, sub titlul „[A]daptarea cuantumului de bază ajustat”, Comisia a amintit mai întâi că, în decizia de tranzacție [(considerentul (104)], ea a adaptat, pentru toate întreprinderile care au acceptat să încheie o tranzacție, cuantumul de bază respective, pentru următoarele motive. În primul rând, cuantumul de bază ajustate ar fi depășit pragul legal de 10 % din cifra de afaceri totală stabilit la articolul 23 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1/2003. În al doilea rând, pentru fiecare dintre aceste întreprinderi, „valoarea vânzărilor produselor care fac obiectul înțelegerii” reprezenta o parte importantă din cifra sa de afaceri totală. În al treilea rând, existau diferențe în ceea ce privește participarea individuală la încălcarea a fiecăreia dintre întreprinderile care aleseseră să încheie o tranzacție.
- 346 În continuare, în considerentul (229) al deciziei atacate, Comisia a constatat în esență că, în circumstanțele particulare ale speței și ținând seama de necesitatea de a asigura respectarea principiului egalității de tratament, era oportună exercitarea puterii sale discreționare și aplicarea, și în privința Pometon, a punctului 37 din Orientările privind calcularea amenzilor, pentru următoarele motive. În primul rând, cuantumul de bază al amenzii, ajustat în temeiul circumstanțelor atenuante, ar fi depășit pragul legal de 10 % din cifra de afaceri totală, stabilit la articolul 23 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1/2003. În al doilea rând, existau diferențe între participarea individuală a Pometon la încălcare și cea a celorlalți participanți la înțelegere. În al treilea rând, amenda trebuia să fie stabilită la un nivel proporțional cu încălcarea săvârșită de Pometon și să fie suficient de disuasivă.
- 347 Astfel, din decizia atacată reiese că Comisia a acordat reclamantei, în temeiul punctului 37 din Orientările privind calcularea amenzilor, o reducere specifică, astfel cum procedase în decizia de tranzacție în privința celorlalte întreprinderi care au participat la înțelegere, pentru motivul că, pentru Pometon ca și pentru ceilalți participanți la înțelegere, cuantumul de bază ajustat al amenzii ar fi depășit plafonul legal de 10 % din cifra de afaceri totală a întreprinderii în cauză.

- 348 În consecință, Comisia a motivat în mod clar recurgerea la o astfel de adaptare excepțională prin necesitatea de a ține seama, conform jurisprudenței, de nivelul de răspundere individuală diferit al fiecăreia dintre părți pentru participarea la înțelegere (a se vedea în acest sens Hotărârea din 16 iunie 2011, Putters International/Comisia, T-211/08, EU:T:2011:289, punctul 75).
- 349 În schimb, motivele din decizia atacată nu furnizează nicio indicație suficient de precisă cu privire la metoda de calcul utilizată și la elementele de apreciere luate în considerare pentru a diferenția rata de reducere acordată reclamantei de cele aplicate celorlalte părți la înțelegere în funcție de răspunderea proprie a fiecărei întreprinderi. Astfel, în considerentul (229) al deciziei menționate, Comisia s-a referit în esență, în termeni generali, la existența unor diferențe între participarea individuală a Pometon și cea a celorlalți participanți la înțelegere, precum și la necesitatea de a stabili o amendă care să fie proporțională cu încălcarea săvârșită de această întreprindere și care să fie de asemenea suficient de disuasivă.
- 350 Singura indicație concretă care decurge, în această privință, din considerentele (228) și (229) ale deciziei atacate rezultă din faptul că, pentru întreprinderile care au făcut obiectul deciziei de tranzacție, Comisia a menționat, printre motivele care justifică o astfel de adaptare excepțională, faptul că valoarea vânzărilor specifice reprezenta o parte importantă din cifra de afaceri totală a fiecăreia dintre acestea. În schimb, acest factor nu este în niciun fel menționat printre motivele care justifică reducerea acordată reclamantei.
- 351 Or, simpla nemenționare a acestui factor, în ceea ce privește reclamanta, nu permite să se înțeleagă diferența dintre rata de reducere care i-a fost acordată și cele de care au beneficiat ceilalți participanți la înțelegere.
- 352 Astfel, nici conținutul deciziei atacate, nici cel al deciziei de tranzacție nu indică faptul că Comisia s-a întemeiat în principal, astfel cum a precizat în ședință, pe raportul dintre valoarea vânzărilor specifice ale fiecărei întreprinderi în cauză la nivel mondial și cifra sa de afaceri totală în cursul ultimului an complet de participare la încălcare.
- 353 În această privință, redactarea considerentului (228) al deciziei atacate, care enunța că „valoarea vânzărilor produselor care fac obiectul înțelegerii reprezenta o parte importantă [din] cifra de afaceri totală [a destinatarilor deciziei de tranzacție]” (a se vedea punctul 345 de mai sus), este, cel puțin o formulare ambiguă.
- 354 În lipsa oricărei explicații, o astfel de redactare pare să se refere, în contextul deciziei atacate și al deciziei de tranzacție, la valoarea vânzărilor specifice ale fiecăreia dintre întreprinderile destinate ale deciziei de tranzacție la scara SEE, care corespunde domeniului de aplicare geografic al înțelegerii. Astfel, aceste decizii nu fac referire în niciun moment la valoarea vânzărilor specifice ale întreprinderilor în cauză la nivel mondial, care nu reflectă de altfel participarea lor individuală la înțelegere, astfel cum este menționată în considerentul (229) al deciziei atacate (a se vedea punctul 346 de mai sus).
- 355 Or, împrejurarea, invocată de Comisie în ședință, că, pentru a stabili un *ratio* în raport cu cifra de afaceri totală a întreprinderilor în cauză, ea a luat în considerare de asemenea, din motive de coerență, vânzările lor specifice globale, în loc de cele din SEE, nu reiese în niciun fel din decizia atacată. În această privință, în contextul descris la punctele 353 și 354 de mai sus, referirea făcută în considerentul (228) al deciziei menționate (a se vedea punctul 345 de mai sus) la cifra de afaceri totală realizată de întreprinderile destinate ale deciziei de tranzacție nu este suficientă pentru a înțelege că această instituție s-a întemeiat pe rata vânzărilor specifice globale ale fiecăreia dintre aceste întreprinderi.
- 356 În plus, în duplică, Comisia însăși a admis că, în ceea ce privește reclamanta, rata corectă în privința sa era de 23,7 %, iar nu de 21 %, ceea ce corespundea efectiv raportului dintre vânzările specifice ale Pometon în SEE [considerentul (210) al deciziei atacate] și cifra sa de afaceri totală din anul 2006.

Doar în ședință ea a precizat că în realitate s-a întemeiat pe raportul dintre valoarea vânzărilor specifice la nivel mondial ale fiecăreia dintre întreprinderile în cauză din ultimul an complet de participare a sa la înțelegere și cifra sa de afaceri totală (a se vedea punctele 321 și 322 de mai sus).

- 357 Pe de altă parte, reclamanta arată, de asemenea în mod întemeiat, că motivarea deciziei atacate nu permite nici să se identifice metoda de calcul utilizată de Comisie pentru a stabili nivelului adaptărilor și să se aprecieze astfel, având în vedere această metodă, dacă reducerea care i-a fost acordată era conformă cu principiile proporționalității și egalității de tratament.
- 358 Astfel, nici un element din decizia menționată nu permite să se înțeleagă că, în pofida nementionării acestui factor, *ratio* dintre vânzările specifice globale și cifra de afaceri totală ale întreprinderii în cauză a fost luat în considerare, astfel cum a precizat Comisia în ședință (a se vedea punctul 375 de mai jos), în calculul nivelului adaptării acordate reclamantei, pentru asigurarea proporționalității amenzii. În special, nu reiese nici din această decizie și, de altfel, nici din decizia de tranzacție că, pentru toate întreprinderile care au participat la încălcare, Comisia s-a întemeiat pe acest *ratio* și l-a ajustat prin adăugarea, după caz, a unei reduceri suplimentare sau a unei penalizări, astfel cum a explicat aceasta în fața Tribunalului.
- 359 În sfârșit, nu reiese în niciun fel din decizia atacată că, pentru a nu favoriza în mod excesiv întreprinderile ale căror activități erau concentrate, Comisia a ajustat *ratio* sus-menționat pe baza celor trei criterii menționate în tabelul pe care l-a prezentat în ședință, referitoare la diversificarea vânzărilor reclamantei, la „dimensiunea mică” și la „rolul limitat” ale acesteia în a doua componentă a încălcării.
- 360 Astfel, numai acest din urmă criteriu, referitor la răspunderea individuală a reclamantei pentru încălcare în raport cu cele ale celorlalte părți la înțelegere, este menționat în considerentul (228) al deciziei atacate. În schimb, niciunul dintre celelalte elemente de apreciere luate în considerare de Comisie pentru a determina cuantumul adaptării excepționale efectuate în privința reclamantei pentru a asigura proporționalitatea amenzii care i-a fost impusă în raport cu cele impuse celorlalte întreprinderi nu reiese din motivarea deciziei menționate.
- 361 Rezultă, în consecință, din ceea ce precedă că considerentele (228) și (229) ale deciziei atacate nu permit să se aprecieze, pe baza motivării pe care o conțin, dacă reclamanta se afla, având în vedere metoda de calcul și criteriile pe care le-a aplicat Comisia, într-o situație comparabilă sau distinctă de cea a celorlalte întreprinderi în cauză și dacă această instituție i-a rezervat un tratament egal sau diferit.
- 362 Or, întrucât motivarea trebuie în principiu să fie comunicată persoanei interesate în același timp cu decizia cauzatoare de prejudicii, insuficiența motivării deciziei atacate nu poate fi remediată prin explicațiile, referitoare la metoda de calcul utilizată și la criteriile aplicate în speță de Comisie, furnizate de aceasta din urmă în cursul procedurii în fața Tribunalului (a se vedea în acest sens Hotărârea din 13 decembrie 2016, Prineos și alții/Comisia, T-95/15, EU:T:2016:722, punctul 46 și jurisprudența citată).
- 363 Având în vedere ansamblul acestor considerații, trebuie așadar să se constate că decizia atacată este afectată de o încălcare a obligației de motivare în ceea ce privește rata de reducere excepțională acordată reclamantei în temeiul punctului 37 din orientări.
- 364 Prin urmare, trebuie admis al treilea capăt de cerere în măsura în care urmărește anularea cuantumului amenzii și, în consecință, trebuie anulat articolul 2 din decizia atacată.

c) Cu privire la cererea de modificare a cuantumului amenzii

- 365 Trebuie arătat că, în pofida anulării articolului 2 din decizia atacată pentru nemotivare, Tribunalul nu este totuși lipsit de puterea sa de a-și exercita competența de fond, din moment ce reclamanta a solicitat de asemenea modificarea cuantumului amenzii.
- 366 Astfel, în urma explicațiilor furnizate de Comisie în înscrisurile sale și în special având în vedere informațiile care rezultă din tabelul referitor la adaptările respective ale cuantumurilor de bază ale amenzilor efectuate de Comisie, în temeiul punctului 37 din Orientările privind calcularea amenzilor, în privința reclamantei și a celor patru întreprinderi destinate ale deciziei de tranzacție, Tribunalul este în măsură să examineze metoda de calcul și criteriile aplicate de această instituție atât în decizia atacată, cât și în decizia de tranzacție și să aprecieze, în consecință, în exercitarea competenței sale de fond, caracterul lor adecvat (a se vedea punctele 376 și 377 de mai jos).
- 367 În această privință, trebuie amintit că, atunci când își exercită competența de fond, instanța Uniunii este autorizată, dincolo de simplul control al legalității sancțiunii, să substituie, pentru stabilirea cuantumului acestei sancțiuni, cu propria apreciere aprecierea Comisiei, autor al actului în care acest cuantum a fost inițial stabilit, cu excluderea însă a oricărei modificări a elementelor constitutive ale încălcării constatate în mod legal de Comisie în decizia cu care este sesizat Tribunalul (a se vedea în acest sens Hotărârea din 21 ianuarie 2016, Galp Energía España și alții/Comisia, C-603/13 P, EU:C:2016:38, punctele 75-77).
- 368 În consecință, instanța Uniunii poate modifica actul atacat, de altfel chiar în lipsa anulării, pentru a elimina, a reduce sau a majora amenda aplicată, exercitarea acestei competențe atrăgând transferul definitiv la aceasta din urmă a competenței de a aplica sancțiuni (a se vedea în acest sens Hotărârea din 15 octombrie 2002, Limburgse Vinyl Maatschappij și alții/Comisia, C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P-C-252/99 P și C-254/99 P, EU:C:2002:582, punctele 692 și 693, Hotărârea din 26 septembrie 2013, Alliance One International/Comisia, C-679/11 P, nepublicată, EU:C:2013:606, punctul 104, și Hotărârea din 22 octombrie 2015, AC-Treuhand/Comisia, C-194/14 P, EU:C:2015:717, punctul 74).
- 369 În speță, în exercitarea competenței sale de fond, revine așadar Tribunalului – având în vedere constatările Comisiei referitoare la participarea reclamantei la încălcarea unică și continuă în cauză, astfel cum au fost confirmate în cadrul examinării primelor patru motive invocate în susținerea prezentei acțiuni – sarcina de a determina cuantumul adecvat al adaptării excepționale a cuantumului de bază al amenzii, ținând seama de toate împrejurările cauzei (a se vedea în acest sens Hotărârea din 26 septembrie 2013, Alliance One International/Comisia, C-679/11 P, nepublicată, EU:C:2013:606, punctul 104, și Hotărârea din 16 iunie 2011, Putters International/Comisia, T-211/08, EU:T:2011:289, punctul 75).
- 370 Acest exercițiu presupune, în temeiul articolului 23 alineatul (3) din Regulamentul nr. 1/2003, să se ia în considerare gravitatea încălcării săvârșite de reclamantă, precum și durata acesteia, cu respectarea, printre altele, a principiilor proporționalității, individualizării sancțiunilor și egalității de tratament, Tribunalul nefiind în schimb legat nici de normele indicative definite de Comisie în Orientările privind calcularea amenzilor (a se vedea în acest sens Hotărârea din 21 ianuarie 2016, Galp Energía España și alții/Comisia, C-603/13 P, EU:C:2016:38, punctul 90 și jurisprudența citată), de care această instituție s-a îndepărtat deja ea însăși, de altfel în mod justificat, în decizia atacată, în temeiul punctului 37 din aceste orientări (a se vedea punctul 348 de mai sus), nici de modul de calcul aplicat de această instituție în decizia de tranzacție.

- 371 Rezultă că, în limita plafonului de 10 % din cifra de afaceri totală a întreprinderii în cauză în cursul exercițiului financiar precedent, puterea de apreciere a Tribunalului este limitată doar de criteriile referitoare la gravitatea și la durata încălcării, prevăzute la articolul 23 alineatul (3) din Regulamentul nr. 1/2003, care conferă o largă marjă de apreciere autorității competente, sub rezerva, bineînțeles, a respectării principiilor amintite la punctul 370 de mai sus.
- 372 În aceste condiții, în cadrul obligației sale de motivare, revine Tribunalului sarcina de a prezenta în mod detaliat factorii de care ține seama atunci când stabilește cuantumul amenzii (a se vedea în acest sens Hotărârea din 14 septembrie 2016, Trafilerie Meridionali/Comisia, C-519/15 P, EU:C:2016:682, punctul 52).
- 373 În consecință, în ceea ce privește criteriul referitor la durata participării reclamantei la încălcarea unică și continuă respectivă, trebuie să se arate că această condiție a fost deja luată în considerare în mod corespunzător, în temeiul punctului 24 din Orientările privind calcularea amenzilor, în momentul stabilirii de către Comisie a cuantumului de bază al amenzii, necontestat de reclamantă, fiecare an suplimentar de participare la încălcare determinând astfel, pentru fiecare dintre părțile la înțelegere, o mărire cu 100 % a acestui cuantum de bază.
- 374 În continuare, în ceea ce privește aplicarea criteriului legal al gravității încălcării (a se vedea punctul 371 de mai sus), rezultă dintr-o jurisprudență constantă că stabilirea unei amenzi de către Tribunal nu este un exercițiu aritmetic exact (Hotărârea din 5 octombrie 2011, Romana Tabacchi/Comisia, T-11/06, EU:T:2011:560, punctul 266, și Hotărârea din 15 iulie 2015, SLM și Ori Martin/Comisia, T-389/10 și T-419/10, EU:T:2015:513, punctul 436).
- 375 Cu toate acestea, revine Tribunalului sarcina de a determina un nivel de adaptare a cuantumului de bază al amenzii care să fie proporțional, având în vedere criteriile pe care le consideră adecvate, cu gravitatea încălcării săvârșite de reclamantă, și care să fie de asemenea suficient de disuasiv.
- 376 Or, în speță, Tribunalul apreciază că este adecvat să ia în considerare, în exercitarea competenței sale de fond, mai întâi răspunderea individuală a Pometon pentru participarea la înțelegerea în cauză, în continuare, capacitatea acestei întreprinderi de a aduce atingere, prin comportamentul său ilicit, concurenței pe piața abrazivilor și, în sfârșit, dimensiunea sa, comparând, pentru fiecare dintre acești diferiți factori, răspunderea și situația individuală a reclamantei cu cele ale celorlalte părți la înțelegere.
- 377 Astfel, în împrejurările cauzei, factorii sus-menționați – deși coincid de altfel parțial cu cei luați în considerare de Comisie (a se vedea punctul 325 de mai sus) – permit să se identifice mai bine gravitatea încălcării imputabile fiecăreia dintre părțile la înțelegere decât cel reținut în definitiv de Comisie, și anume raportul dintre valoarea vânzărilor specifice ale întreprinderii în cauză la nivel mondial și cifra sa de afaceri totală în anul de referință, chiar dacă acest raport a fost ajustat de Comisie pentru a nu „favoriza în mod excesiv” întreprinderile a căror concentrare a vânzărilor la nivel mondial era deosebit de mare (a se vedea punctele 322 și 323 de mai sus).
- 378 Astfel, în primul rând, în ceea ce privește factorul referitor la răspunderea individuală a Pometon pentru participarea la înțelegerea respectivă, s-a stabilit că reclamanta a avut un rol important în prima componentă a înțelegerii, în special în conceperea și în implementarea suprataxei pentru deșeuri, care era aplicabilă automat, ceea ce Tribunalul a constatat la punctele 129, 130 și 160 de mai sus.
- 379 Cu toate acestea, participarea Pometon la a doua componentă a înțelegerii a fost doar sporadică, după cum Comisia a recunoscut de altfel și astfel cum s-a arătat la punctul 175 de mai sus.
- 380 Prin caracterul ocazional al acestei participări, comportamentul ilicit al reclamantei se distinge astfel de cel al Ervin și al Winoa, cărora Comisia le imputase, în considerentul (36) al deciziei de tranzacție, contacte anticoncurențiale „mai frecvente decât cele care implicau celelalte trei părți” la înțelegere, în

cea ce privește tocmai coordonarea referitoare la clienții individuali. În plus, aprecierile formulate în același considerent în privința celorlalți destinatari ai deciziei menționate permit de asemenea să se constate că participarea reclamantei la coordonarea referitoare la clienții individuali era comparabilă cu cea a MTS, căreia Comisia îi impută de asemenea doar contacte ocazionale, dar că era totuși superioară celei a Würth, Comisia dispunând de mult mai puține elemente de probă privind participarea acesteia din urmă la contacte anticoncurențiale.

- 381 În plus, părțile nu contestă că, spre deosebire de ceilalți patru participanți la înțelegere, reclamanta nu a fost implicată în niciun fel în acordul referitor la majorarea costului energiei, care, în schimb, a fost luat în considerare de Comisie pentru determinarea cuantumului amenzilor impuse destinatarilor deciziei de tranzacție, astfel cum reiese din considerentele (51) și (52) ale deciziei menționate.
- 382 Având în vedere toate aceste elemente, trebuie să se țină seama, în speță, de faptul că reclamanta, spre deosebire de Ervin și de Winoa, dar la fel ca MTS și ca Würth, a avut în general un rol mai limitat în înțelegere, astfel cum a arătat de altfel Comisia în tabelul pe care l-a prezentat în ședință.
- 383 În al doilea rând, în ceea ce privește factorul referitor la incidența concretă a comportamentului ilicit al Pometon asupra concurenței prin prețuri și, în mod corelativ, la profitul realizat de această întreprindere datorită restrângerii concurenței care rezultă din încălcarea sa, trebuie să se țină seama de valoarea vânzărilor sale specifice în SEE, care se ridică la 23 686 000 de euro, în raport cu cele ale Ervin (13 974 000 de euro), ale Winoa (101 470 000 de euro), ale MTS (20 978 000 de euro) și ale Würth (3 603 000 de euro), în ultimul an complet de participare a fiecăreia dintre aceste întreprinderi la încălcare.
- 384 Astfel, întrucât încălcarea unică și continuă respectivă acoperă întregul teritoriu al SEE (a se vedea punctele 265 și 266 de mai sus), valoarea vânzărilor specifice ale întreprinderii în cauză pe acest teritoriu permite să nu se ia în considerare decât vânzările realizate de această întreprindere pe piața relevantă vizată de încălcare și reflectă astfel, în mod mai adecvat, ponderea economică a acestei întreprinderi în cadrul încălcării și prejudiciul pe care l-a cauzat concurenței decât valoarea vânzărilor sale specifice la nivel mondial, care cuprind și vânzări fără legătură directă cu încălcarea.
- 385 În consecință, în măsura în care rata vânzărilor specifice globale ale Pometon din anul 2009, luată în considerare de Comisie, nu constituie un element pertinent pentru aplicarea criteriilor reținute de Tribunal (a se vedea punctul 376 de mai sus), nu trebuie verificată exactitatea – contestată de reclamantă – a ratei de 21 % menționate în această privință în tabelul prezentat de Comisie și pe care s-a întemeiat această instituție în decizia atacată (a se vedea punctele 319 și 323 de mai sus).
- 386 În speță, compararea valorii vânzărilor specifice în SEE ale fiecăreia dintre cele cinci întreprinderi părți la înțelegere, menționată la punctul 383 de mai sus, arată că, dacă se raționează pe baza acestui criteriu, ponderea Pometon în cadrul încălcării este de patru ori mai puțin importantă decât cea a Winoa, însă este relativ apropiată de cea a MTS și mult mai mare decât cea a Ervin și a Würth.
- 387 Cu toate acestea, luarea în considerare a acestui factor, pe deplin justificată în ceea ce privește prima componentă a înțelegerii, în care reclamanta a avut un rol important, trebuie adaptată pentru a se ține seama de faptul că aceasta din urmă nu a pus în aplicare a doua componentă decât în mod sporadic și, în consecință, a avut un rol mai limitat în înțelegere decât Ervin sau Winoa, astfel cum s-a arătat deja la punctul 382 de mai sus.
- 388 În al treilea rând, din motive de echitate și în același timp veghind totuși la garantarea efectului disuasiv pe care trebuie să îl asigure o amendă, trebuie să se țină seama și de dimensiunea respectivă a întreprinderilor în cauză, reflectată de cifrele lor de afaceri totale, care reprezintă, conform jurisprudenței, o indicație, chiar dacă aproximativă și imperfectă, privind dimensiunea și puterea economică relativă a fiecăreia dintre acestea (a se vedea în acest sens Hotărârea din 7 septembrie 2016, Pilkington Group și alții/Comisia, C-101/15 P, EU:C:2016:631, punctul 17).

- 389 Or, întrucât reclamanta a părăsit piața abrazivilor în luna mai 2007, vânzând activitatea sa din acest sector societății Winoa, trebuie să se compare cifra de afaceri totală a reclamantei din anul 2006 cu cele ale celorlalte părți la înțelegere din anul 2009, în măsura în care cifra de afaceri totală a fiecăreia dintre aceste cinci întreprinderi, în ultimul an complet de participare la încălcare, reflectă, în mod adecvat, situația sa economică în perioada în care a fost săvârșită încălcarea.
- 390 În speță din datele furnizate de Comisie în urma unei măsuri de cercetare judecătorească (a se vedea punctul 25 de mai sus), precum și din tabelul prezentat de această instituție în ședință, reiese că cifra de afaceri a Pometon din anul 2006 (99 890 000 de euro) nu atingea o treime din cea a Winoa (311 138 000 de euro), dar era mult mai mare decât cea a Ervin (70 590 766 de euro), a MTS (25 082 293 de euro) și a Würth (11 760 787 de euro) din anul 2009.
- 391 În al patrulea rând, punerea în balanță, având în vedere acești diferiți factori, a situației reclamantei cu cele ale destinatarilor deciziei de tranzacție arată mai întâi că, în timp ce Ervin și Winoa, al căror rol în înțelegere era important, au obținut o reducere excepțională de 75 %, MTS și Würth, care, la fel ca reclamanta, aveau un rol limitat în înțelegere, au obținut, la rândul lor, o reducere de 90 % și, respectiv, de 67 %, importanța reducerii acordate MTS putându-se explica în special prin concentrarea activității sale, astfel cum a fost luată în considerare de Comisie (a se vedea punctele 322 și 377 de mai sus). Altfel, din tabelul prezentat de Comisie reiese că cele trei întreprinderi ale căror vânzări erau foarte puțin diversificate, și anume MTS, Ervin și Winoa, au obținut, ca urmare a acestui fapt, reduceri considerabil mai importante decât Pometon și Würth a căror activitate era diversificată.
- 392 Or, în măsura în care diferitele rate de adaptare sus-menționate, stabilite de Comisie în privința întreprinderilor destinate ale deciziei de tranzacție, rezultă din luarea în considerare preponderentă, în metoda de calcul a Comisiei, a ratei vânzărilor specifice la nivel mondial ale întreprinderii în cauză, nivelul acestor adaptări este lipsit de relevanță în speță și astfel nu poate servi drept element de referință pentru stabilirea de către Tribunal a quantumului adaptării în privința reclamantei pe baza criteriilor pe care le-a reținut (a se vedea punctul 376 și 377 de mai sus).
- 393 În consecință, având în vedere elementele prezentate la punctele 378-392 de mai sus, se va face o apreciere justă a tuturor împrejurărilor sus-menționate ale cauzei acordând Pometon o rată de reducere excepțională de 75 % din quantumul de bază al amenzii ajustat în temeiul circumstanțelor atenuante (a se vedea punctul 19 de mai sus), astfel cum a fost stabilit în decizia atacată.
- 394 Pentru toate aceste motive, quantumul amenzii aplicate reclamantei este stabilit la 3 873 375 de euro.
- 395 În sfârșit, cel de al patrulea capăt de cerere al acțiunii trebuie respins, întrucât Tribunalul nu este competent să adreseze ordine Comisiei.
- 396 Din tot ceea ce precedă rezultă că trebuie, în primul rând, să se anuleze articolul 2 din decizia atacată, în al doilea rând, să se stabilească quantumul amenzii aplicate reclamantei la 3 873 375 de euro și, în al treilea rând, să se respingă acțiunea în rest.

IV. Cu privire la cheltuielile de judecată

- 397 Potrivit articolului 134 alineatul (1) din Regulamentul de procedură, partea care cade în pretenții este obligată, la cerere, la plata cheltuielilor de judecată. Potrivit alineatului (3) al acestui articol, în cazul în care părțile cad fiecare în pretenții cu privire la unul sau mai multe capete de cerere, fiecare parte suportă propriile cheltuieli de judecată.
- 398 În speță, întrucât fiecare parte a căzut în pretenții parțial cu privire la concluziile sale, fiecare trebuie obligată să suporte propriile cheltuieli de judecată.

Pentru aceste motive,

TRIBUNALUL (Camera a treia extinsă)

declară și hotărăște:

- 1) **Anulează articolul 2 din Decizia C(2016) 3121 final a Comisiei din 25 mai 2016 privind o procedură inițiată în temeiul articolului 101 TFUE și al articolului 53 din Acordul privind SEE (Cazul AT.39792 – Abrazivi din oțel).**
- 2) **Stabilește cuantumul amenzii aplicate Pometon SpA la 3 873 375 de euro.**
- 3) **Respinge în rest acțiunea.**
- 4) **Fiecare parte suportă propriile cheltuieli de judecată.**

Frimodt Nielsen

Kreuschitz

Forrester

Póltorak

Perillo

Pronunțată astfel în ședință publică la Luxemburg, la 28 martie 2019.

Semnături

Cuprins

I. Istoricul cauzei	1
A. Faza de investigare și deschiderea procedurii	2
B. Procedura de tranzacție și alegerea Pometon de a se retrage din această procedură	3
C. Adoptarea deciziei atacate potrivit procedurii ordinare și conținutul deciziei menționate	3
II. Procedura și concluziile părților	4
III. În drept	6
A. Cu privire la primul motiv, întemeiat pe încălcarea obligației de imparțialitate, a principiului prezumției de nevinovăție și a dreptului la apărare, în măsura în care Comisia ar fi atribuit reclamantei, în decizia de tranzacție, comportamente specifice, condiționând astfel aprecierile formulate în decizia atacată	7
1. Argumentele părților	7
2. Aprecierile Tribunalului	9
a) Cadrul juridic al prezentului litigiu în raport cu aspectele importante ale deciziei de tranzacție a Comisiei	9
b) Cu privire la conținutul obligației de imparțialitate a Comisiei și al principiului prezumției de nevinovăție, în special în cazul specific al unei proceduri hibride decalate în timp	11
B. Cu privire la al doilea motiv, întemeiat pe încălcarea articolului 101 TFUE și a articolului 53 din Acordul privind SEE, pe caracterul insuficient și contradictoriu al motivării, precum și pe încălcarea dreptului la apărare și a normelor privind sarcina probei, în măsura în care Comisia a imputat reclamantei o participare la înțelegere	17
1. Observații introductive privind sarcina și administrarea probelor	17
2. Cu privire la primul aspect al celui de al doilea motiv, întemeiat pe presupusa neparticipare a reclamantei la prima componentă a înțelegerii, referitoare la modul de calcul al „suprataxei pentru deșeuri”	19
a) Argumentele părților	19
b) Aprecierile Tribunalului	20
1) Cu privire la rolul inițial al reclamantei în introducerea, în cursul anului 2003, a suprataxei pentru deșeuri	20
2) Cu privire la aplicarea automată a suprataxei pentru deșeuri după 1 februarie 2004 ..	20
3) Cu privire la contactele dintre reclamantă și ceilalți participanți la înțelegere, începând din anul 2004	23
4) Concluzie referitoare la dovezile participării reclamantei la prima componentă a înțelegerii	24

3. Cu privire la al doilea aspect al celui de al doilea motiv, întemeiat pe presupusa neparticipare a reclamantei la a doua componentă a înțelegerii, care constă într-o coordonare referitoare la clienții individuali	24
a) Argumentele părților	24
b) Aprecierea Tribunalului	26
1) Observații introductive cu privire la conținutul celui de al doilea aspect al celui de al doilea motiv	26
2) Examinarea elementelor de probă referitoare la participarea reclamantei la a doua componentă a înțelegerii	28
i) Cu privire la piața spaniolă	28
ii) Cu privire la piețele franceză și belgiană	30
iii) Cu privire la piața germană	30
iv) Cu privire la piața italiană	33
v) Concluzii referitoare la dovezile participării reclamantei la a doua componentă a înțelegerii	35
4. Cu privire la al treilea aspect al celui de al doilea motiv, întemeiat pe presupusa neparticipare a reclamantei la o încălcare unică și continuă	35
a) Argumentele părților	35
b) Aprecierea Tribunalului	36
1) Noțiunea jurisprudențială de încălcare unică și continuă	36
2) Participarea reclamantei la încălcarea unică și continuă care include cele două componente ale înțelegerii	37
3) Participarea reclamantei la încălcarea unică și continuă care viza întregul teritoriu al SEE	38
C. Cu privire la al treilea motiv, întemeiat pe încălcarea articolului 101 TFUE și a articolului 53 din Acordul privind SEE, în măsura în care Comisia a considerat că înțelegerea constituia o restrângere a concurenței prin obiect	39
1. Argumentele părților	39
2. Aprecierea Tribunalului	40
D. Cu privire la al patrulea motiv, referitor la durata participării reclamantei la încălcare și la prescripție	42
1. Argumentele părților	42
2. Aprecierea Tribunalului	42
E. Cu privire la adaptarea cuantumului de bază al amenzii în temeiul punctului 37 din Orientările privind calcularea amenzilor	45

1. Argumentele părților	45
2. Aprecierile Tribunalului	46
a) Cu privire la admisibilitatea tabelului prezentat în ședință și la cererea de confidențialitate a Comisiei	46
b) Cu privire la cererea de anulare a cuantumului amenzii pentru încălcarea obligației de motivare	47
1) Observații introductive cu privire la jurisprudența referitoare la motivarea amenzilor.	48
2) Cu privire la motivarea adaptării excepționale a cuantumului amenzii în decizia atacată	49
c) Cu privire la cererea de modificare a cuantumului amenzii	52
IV. Cu privire la cheltuielile de judecată	55